

Diputació
Barcelona

Ajuntament del Papiol

CAT
EMOCIONS

PIMES+COMUNICACIÓ+TURISME

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

ÍNDEX

DADES GENERALS: IDENTIFICACIÓ I AGENTS DEL PROJECTE	4
INTRODUCCIÓ I METODOLOGIA	5
BLOC 1. ANÀLISI I DIAGNOSI.....	7
1. PERFIL SOCIOECONÒMIC DEL MUNICIPI	8
2. ESTRUCTURA TERRITORIAL I URBANA.....	14
3. INFRAESTRUCTURES I SERVEIS DE SUPORT	21
4. IDENTIFICACIÓ I AVALUACIÓ DEL POTENCIAL DELS RECURSOS TURÍSTICS.....	26
5. AVALUACIÓ DE L'OFERTA D'ALLOTJAMENT	95
6. AVALUACIÓ DE L'OFERTA COMPLEMENTÀRIA	97
7. SISTEMA ORGANITZATIU I INSTITUCIONAL DEL TURISME	105
8. COMUNICACIÓ I PROMOCIÓ	109
9. IDENTIFICACIÓ I AVALUACIÓ DELS MERCATS ACTUALS I POTENCIALS	113
10. ENTORN COMPETITIU.....	120
11. CONCLUSIONS: MATRIU DAFO	124
BLOC 2: LÍNIES ESTRATÈGIQUES	133
1. ESTRATÈGIA DE ROL I DESENVOLUPAMENT.....	134
2. ESTRATÈGIA DE PRODUCTE	136

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

3. ESTRATÈGIA DE MERCATS	173
4. ESTRATÈGIA DE POSICIONAMENT	178
DIAGRAMA COST-IMPACTE	179
FASES D'ACTUACIÓ	182
BIBLIOGRAFIA	185
AGRAÏMENTS.....	189

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

DADES GENERALS: IDENTIFICACIÓ I AGENTS DEL PROJECTE

Títol	Pla estratègic de turisme del Papiol
Encàrrec	Diagnosi i projecte estratègic
Destinatari	Ajuntament del Papiol-Diputació de Barcelona
Àrea a què fa referència	Terme municipal del Papiol, comarca del Baix Llobregat i Àrea Metropolitana de Barcelona
Autors del projecte	Josep Alert i Puig, Jaume Andorrà i Sunyer i Josep Huguet i Biosca (CatEmocions, SL).

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

INTRODUCCIÓ I METODOLOGIA

Aquest document dona resposta a l'encàrrec efectuat per l'Ajuntament del Papiol, consistent a presentar un **pla estratègic de turisme del municipi**.

Fruit d'aquest encàrrec, CatEmocions, SL ha elaborat un programa que respon a una **triple missió**:

1	Posar en valor turísticament els diferents actius situats al terme municipal del Papiol, a fi de rendibilitzar-los cap a nous usos i aprofitaments.
2	Fomentar i desenvolupar l'economia local, a través de la creació d'oportunitats de negoci i de llocs de treball, i de l'estímul del consum.
3	Promoure l'autoconeixement i l'autoestima col·lectiva, com a eines per al benestar i la cohesió social.

D'acord amb aquestes premisses, el document que presentem s'estructura en **dos grans blocs**:

1	Anàlisi i diagnosi
2	Línies estratègiques

Com ja s'ha indicat, el document esbossa un seguit de propostes d'intervenció. Aquestes propostes han estat el resultat d'una **tasca prèvia de diagnosi** que ha pres com a base la **recollida sistemàtica d'informació**. Les principals fonts de què s'ha nodrit aquest treball han estat les següents:

1	Fonts bibliogràfiques i hemerogràfiques sobre el Papiol i el seu entorn.
2	Bibliografia i webgrafia sobre projectes similars, que ofereixen paral·lelismes

	amb les possibilitats d'intervenció al Papiol (anàlisi de referències comparatives o <i>benchmarking</i>).
3	Observació <i>in situ</i> de la realitat territorial i patrimonial del Papiol i els elements que l'integren, amb la corresponent recollida empírica de dades.
4	Entrevistes a: a) persones relacionades orgànicament amb l'Ajuntament del Papiol, amb l'objectiu d'aplegar informació i al mateix temps recollir impressions i propostes, d'acord amb les seves tasques executives; b) persones l'opinió de les quals es considera rellevant, atès el seu compromís i grau de coneixement amb la realitat local.

En una etapa posterior, la diagnosi pròpiament dita ha consistit en la sistematització de la informació prèviament recollida. Amb aquesta finalitat s'ha adoptat com a eina la **matriu DAFO**, que ha permès la identificació de punts forts i punts febles i oportunitats i amenaces, agrupats en deu apartats, a través dels quals es resumeixen els principals continguts del primer bloc:

1	Recursos turístics
2	Oferta d'allotjament
3	Oferta complementària
4	Sistema organitzatiu i instituconals
5	Comunicació i promoció
6	Accessibilitat i mobilitat
7	Infraestructures i serveis de suport
8	Mercats
9	Entorn competitiu
10	Altres elements contextuais

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

El segon bloc del treball conté un conjunt de **propostes**, resultants de l'anàlisi i la diagnosi efectuades anteriorment. D'acord amb l'encàrrec del qual parteix, en aquest bloc es formulen un seguit de **línies estratègiques** a partir de tres paràmetres:

1	L'estratègia de rol i desenvolupament
2	L'estratègia de producte
3	L'estratègia de mercats
4	L'estratègia de posicionament

Més endavant, i a efectes pràctics, les propostes es presenten en un **pla director per àmbits**, on apareixen desglossades en diferents àmbits d'actuació.

Finalment, les propostes més rellevants s'analitzen per mitjà d'un **diagrama cost/impacte**, que serveix de base per determinar l'**ordre de prioritats**, amb les corresponents **fases d'actuació**.

Annexat al Pla Estratègic es lliurarà un **resum executiu** per poder fer-ne una lectura ràpida de les conclusions i propostes més rellevants, juntament amb la presentació audiovisual del pla.

Aquest treball ha tingut en compte les recomanacions contingudes en els documents de referència sobre plans de gestió de destinacions turístiques pel que fa a paràmetres de sostenibilitat. En aquest sentit, s'ha pres com a eina d'anàlisi el model VICE¹, que defineix tota destinació turística com el fruit de la interacció entre:

¹ *A Practical Guide to Tourism Destination Management*, UNWTO, 2007.

1	Els visitants
2	La indústria que presta serveis
3	La comunitat que acull els visitants
4	L' entorn en què conflueixen i impacten els tres elements esmentats

En aquest sentit, s'ha procurat que tota proposta recollida a l'informe repercuteixi sobre cadascun dels esmentats paràmetres tal com s'exposa a la següent matriu:

Aculli, impliqui i doni satisfacció als	Visitants
Doni rendibilitat i perspectives de futur a la	Indústria
Impliqui i beneficiï la	Comunitat
Protegeixi i doni valor a l'	Entorn

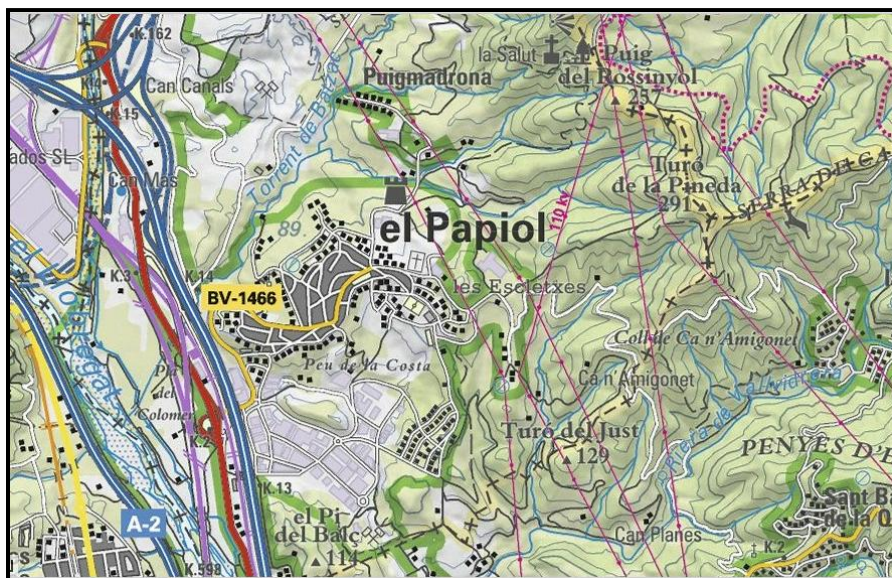
Manresa, gener de 2017

BLOC 1. ANÀLISI I DIAGNOSI

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

1. PERFIL SOCIOECONÒMIC DEL MUNICIPI

1.1. Perfil general

El Papiol és un municipi del Baix Llobregat de poc més de 4.000 habitants. Per l'est voreja un dels extrems de la serra de Collserola i per l'oest limita amb el riu Llobregat; en general ocupa un territori força irregular que ha de salvar el desnivell del riu fins a la serra.

El seu terme fa frontera amb el Vallès Occidental i té veïnatge amb municipis amb un pes socioeconòmic considerable com Sant Cugat del

	El Papiol	Baix Llobregat	Prov Bcn	Catalunya
Superfície (Km2)	8,83		7.723,36	
Densitat (hab/Km2)	455		715	
Població (2015)	4.071	806.651	5.523.922	7.508.106
Població jove (menys de 19 anys en %)	22,28%	21,86%	20,13%	20,33%
Població adulta (de 20 a 65 anys en %)	61,95%	61,68%	61,57%	61,53%
Població gran (més de 65 anys en %)	15,77%	16,46%	18,30%	18,14%
Habitatge (2011)	1.470		2.154.779	
Propietats pagades	30,82%		36,13%	
Propietat amb pagament pendent	38,98%		33,92%	
Propietats per herència o donació	4,97%		4,04%	
Lloguer	19,52%		20,20%	
Altres	5,71%		5,71%	
Mercat laboral				
Població activa registrada (2T 2016)	1.916		2.598.214	
Població ocupada (2T 2016)	1.748		2.202.263	
Taxa d'atur (%) estimada (2T 2016)	12,37%		15,85%	
Estructura empleats autònoms 2T 2016				
Autònoms 2T16	357		385.565	
Agric, ramad. i pesca	5,60%		1,45%	
Indústria	11,48%		8,65%	
Construcció	16,53%		11,39%	
Serveis	66,39%		78,51%	
Estructura població assalariada 2T 2016				
Població assalariada 2T 2016	1.636		1.923.323	
Agric, ramad. i pesca	0,12%		0,14%	
Indústria	46,82%		16,04%	
Construcció	4,83%		4,08%	
Serveis	48,23%		79,74%	
Estructura sectors empresarials 2T 2016				
Empreses per sectors	229		183.192	
Agric, ramad. i pesca	0,44%		0,44%	
Indústria	37,55%		10,31%	
Construcció	8,73%		8,25%	
Serveis	53,28%		81,01%	

Font: (Hermes) Diputació de Barcelona

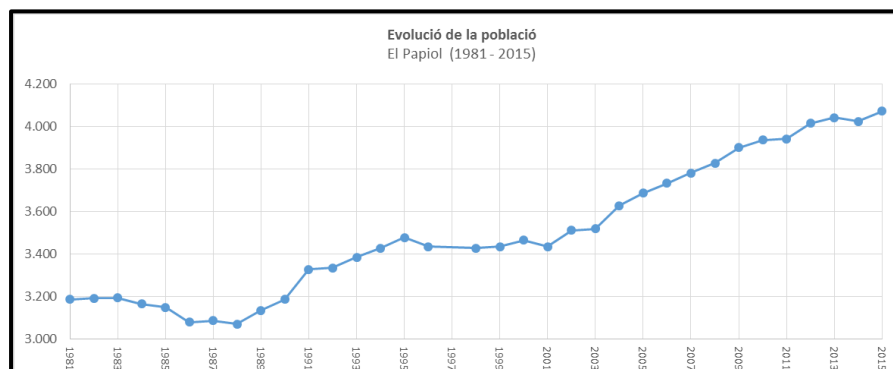
PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Vallès i Molins de Rei. Les grans infraestructures viàries com l'autopista AP-2 i la línia R4 de Renfe afecten de forma rellevant el municipi.

1.2. Evolució demogràfica

Amb un cens de 4.071 habitants segons dades de l'any 2015, el Papiol és el quart municipi amb menys pes demogràfic del Baix Llobregat: només representa el 0,50% de la població total de la comarca, formada per 806.651 persones.

Els darrers cent anys, l'evolució demogràfica del municipi ha estat

semblant a la de la comarca i de Catalunya. Durant les dècades dels anys 50 i 60 del segle passat el Papiol va rebre una forta onada migratòria provinent de la resta de l'Estat. A principis dels anys 90 i durant la primera dècada dels 2000 va acollir noves onades migratòries de menor intensitat que les anteriors, protagonitzades en aquest cas per població procedent de fora de l'Estat.

Si analitzem i comparem les dades dels darrers 30 anys, a grans trets el poble segueix les fluctuacions demogràfiques d'àmbit comarcal i nacional, però amb la diferència que ho fa d'una forma més moderada i amb cert retard. És a dir, quan la població de la comarca ha crescut, el Papiol ho ha fet uns anys més tard i amb menor intensitat; per contra, quan la població comarcal ha decrescut, el Papiol també decreixia amb cert retard, per bé que en aquest cas d'una manera més pronunciada.

Des d'un punt de vista demogràfic, actualment el Papiol està vivint el millor lustre dels darrers 30 anys si ho comparem amb la comarca i amb el país: acumula un creixement del 3,3%, que multiplica per tres el creixement de la comarca, mentre Catalunya ha patit una lleu pèrdua de població.

Aquests darrers trenta anys la població papiolenca ha crescut un 24,5%, al mateix temps que el Baix Llobregat ha augmentat un 31,4% i Catalunya un 22,8 %.

L'evolució de la població estrangera al Papiol ha estat semblant a la de la comarca, però amb creixements i decreixements més accentuats. Tanmateix, sempre ha tingut uns percentatges inferiors als del Baix Llobregat en el seu conjunt.

La població papiolenca va experimentar un fort creixement entre els anys 2000 i 2009, en què acumulà un increment del 690%, passant de 48 a 331 persones, és a dir, de l'1,4 % al 8,5% de la població. En aquesta mateixa

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

etapa el creixement comarcal va ser del 579%, passant del 2,4% al 11,9% de la població, amb 95.471 persones.

L'any 2011 es va iniciar un descens demogràfic, que ha comportat una pèrdua del 32% de la població estrangera al poble, que el 2015 representava el 5,5% del total: 224 persones. En l'àmbit comarcal la davallada ha estat del 22%; el 2015 la població forana representava el 9,3% del total, amb 74.844 persones.

L'estructura de la població a nivell comarcal tendeix a envellir-se, igual que a la resta del país. El Papiol, però, com succeeix en altres municipis de la comarca, destaca per tenir un 2% de població més jove (menors de 19 anys) i un 2% menys de població més gran (majors de 65 anys) respecte la mitjana de Catalunya. (Vegeu taula general).

1.3. Treball i estructura econòmica

Com ja hem comentat, l'evolució demogràfica del Papiol els darrers anys ha estat positiva en termes relatius, fet que contrasta amb el seu entorn geogràfic. Com a conseqüència, s'ha registrat un increment de la població activa, que també ha crescut amb més força respecte als municipis del voltant.

Si analitzem els darrers set anys, el creixement de la població papiolenca ha estat del 6,20%; la població activa ha augmentat un 1,69%. Si ho comparem amb dades de la província de Barcelona, la població total ha crescut un 1,98%, mentre que la població activa local ha davallat un 3,06%.

Durant el període comprès entre 2008 i 2013, malgrat que el municipi va créixer demogràficament, va perdre població activa en un 1,74%, un percentatge discret si el comparem amb la davallada produïda a nivell provincial, que va ser del 4,67%. A partir de 2014 la tendència va canviar: la població activa local va tornar a créixer el doble que la provincial: un 3,42% respecte a l'1,61% de les comarques de Barcelona.

A finals de 2015 hi havia al Papiol 254 persones desocupades, xifra que representava una taxa d'atur estimada del 13,5%. En termes relatius, l'evolució de la desocupació els darrers anys al municipi ha estat molt semblant a la de l'entorn. Destaca en aquest sentit el dramàtic increment que es va produir entre els anys 2007 i 2012, que va fer doblar el nombre d'aturats, amb un increment del 112%, xifra superior al nombre d'aturats de la comarca i al conjunt de la província, que van assolir el 104%

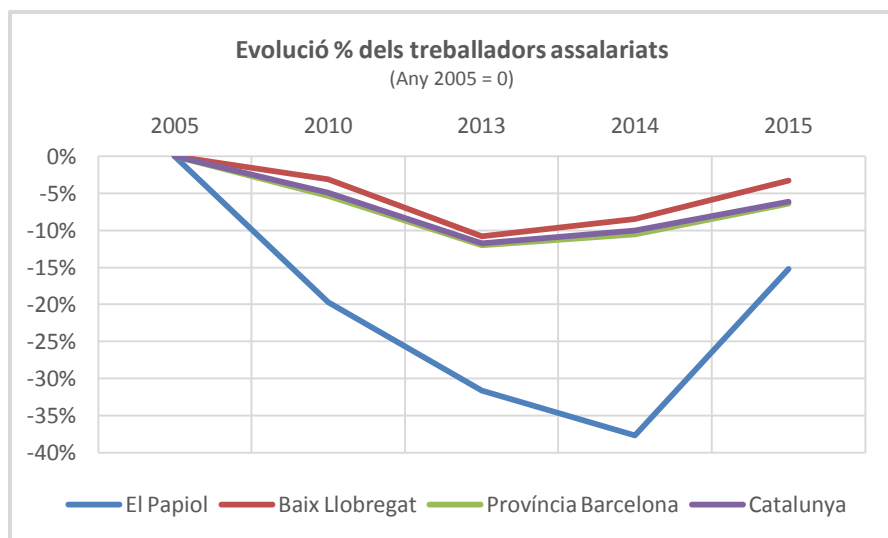
Sortosament, a partir del 2013 l'atur es comença a reduir; fins l'any 2015 el nombre de persones desocupades havia minvat el 24% respecte al punt més àlgid de la crisi. El ritme de reducció del nombre de persones aturades s'està produint d'una forma homogènia, tant al municipi, com a nivell comarcal i provincial.

La taxa de població ocupada al Papiol és en aquests moments un 4% superior a la taxa comarcal.

L'any 2015 hi havia al Papiol 1.592 persones assalariades, que representaven el 81,47% de la població ocupada, però que quedaven

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

lluny de les pràcticament 2.000 que hi havia registrades l'any 2005. El 2015 hi havia, per tant, un 15% menys d'assalariats dels que hi havia deu anys enrere. Es tracta d'una caiguda molt superior a la que s'ha produït tant a l'entorn (el 2015 el Baix Llobregat estava només un 3,3% per sota del Papiol). A nivell provincial i català el volum d'assalariats se situava a poc més del 6% per sota de les xifres de l'any 2005.

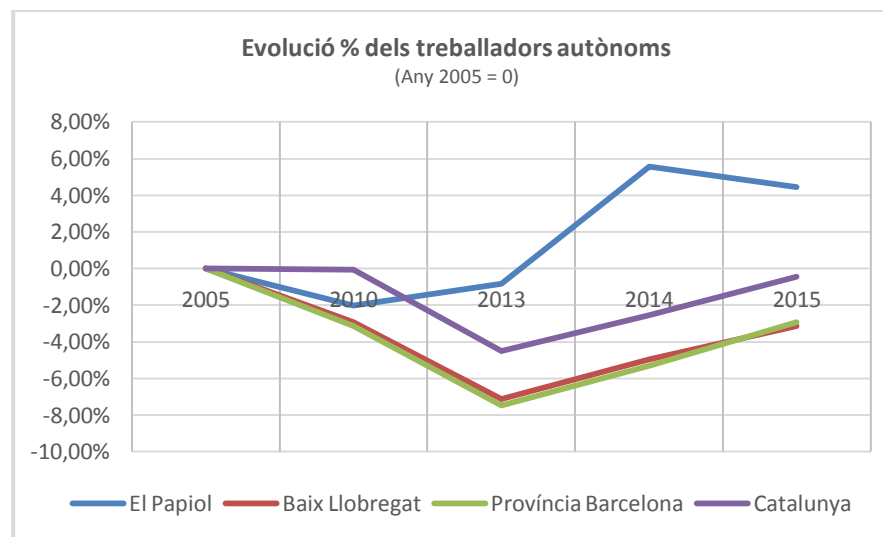

Dades: Consell Comarcal del Baix Llobregat

Per contra, els treballadors autònoms representen el 18,52% dels ocupats del Papiol. La seva evolució, però, ha estat totalment contrària a la dels treballadors assalariats: els darrers deu anys els autònoms han crescut per damunt de la mitjana del seu entorn. Cal destacar que durant els pitjors

anys de la crisi, el nombre d'autònoms del municipi es va reduir en un percentatge relativament baix, al voltant del 2%, mentre que a nivell comarcal i provincial va arribar a reduir-se fins a prop del 8%.

A darreries de 2015 hi havia al Papiol 362 persones inscrites en aquest règim, les quals representaven el 18,53% dels treballadors en actiu del municipi. Aquesta dada significa que hi havia un 4,46% més de treballadors autònoms que a l'any 2005, mentre que al Baix Llobregat n'hi havia un 3,14% menys, a la província un 2,94% menys i a Catalunya un 0,46% menys.

Dades: Consell Comarcal del Baix Llobregat

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Amb un 10,7 % respecte al total, el Baix Llobregat és la tercera comarca que més aporta al PIB de Catalunya. Els principals sectors econòmics de la comarca són la indústria (metal·lúrgia, maquinària, material elèctric i de transport), juntament amb el sector serveis (activitats immobiliàries, tècniques administratives i comerç). El Papiol s'alinea amb el model comarcal, tot i que amb notables diferències.

Pel que fa a l'estructura econòmica, si analitzem els treballadors assalariats durant el segon trimestre del 2015, aquests representen més del 80% dels treballadors ocupats del municipi. Més del 90% treballen en el sector industrial o en el sector serveis, amb percentatges del 47,49 i el 45,67, respectivament. La resta corresponen al sector de la construcció, que representa el 6,72% del total; quant al sector primari, representava un inapreciable 0,13%.

La dada del percentatge de treballadors ocupats en la indústria i en el sector serveis és absolutament anòmala si la comparem amb el seu entorn. A nivell comarcal el pes dels assalariats en el sector secundari és del 20,39% i el dels serveis del 73,66%. Aquesta tendència s'agreuja encara més si observem les dades provincials, segons les quals la indústria té un pes del 16,31% i els serveis del 79,61%; a nivell català els percentatges són, respectivament, del 16,68 i el 78,54.

Aquesta anomalia també s'observa en els treballadors autònoms, tot i que en menor mesura.

Si analitzem l'estructura econòmica prenent com a base els treballadors autònoms durant el segon trimestre del 2015, aquests representen el

18,53% dels treballadors ocupats del municipi; més de tres quartes parts treballen a la indústria o als serveis, amb xifres de l'11,05% i el 65,75%, respectivament. La resta corresponen al sector de la construcció, amb el 17,40% del total, mentre que el 5,80% treballen al sector primari; ambdues dades revelen també força respecte a l'entorn.

Les dades del percentatge de treballadors ocupats a la indústria i als serveis en aquest cas també difereixen de l'entorn, per bé que en menor mesura. A nivell comarcal el pes dels autònoms en el sector industrial és del 7,37% i el dels serveis del 78,40%. Aquesta tendència es manté si observem les dades provincials, segons les quals el pes de la indústria és del 8,65% i el dels serveis del 78,36%; a nivell Catalunya la indústria representa el 8,55% i els serveis el 74,68%.

El sector primari també té al Papiol un pes molt superior el del seu entorn: multiplica per 7 les dades comarcals, tot i que es tracta d'una xifra poc rellevant ja que representa una part mínima del total.

Al segon trimestre del 2015 el Papiol tenia 229 empreses amb domicili social al municipi, mentre que a la comarca n'hi havia poc més de 21.000. Si analitzem el nombre d'empreses per sectors, el segon trimestre del 2015 també observem que el 37,55% de les empreses pertanyen al sector industrial, i el 53,28% als serveis, dades molt allunyades de l'entorn geogràfic del municipi.

A tall de conclusions, es pot afirmar que el pes demogràfic del Papiol dins de la comarca és molt discret, la qual cosa comporta que les seves dades tinguin una repercussió poc significativa en el conjunt del Baix Llobregat.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Sense entrar en l'anàlisi de les causes, és evident que el Papiol presenta alguns comportaments diferenciats respecte al seu entorn, com ho posen de manifest els paràmetres següents:

- L'evolució demogràfica del municipi ha seguit la tendència general de la comarca i del país, però sempre amb un cert retard. Aquest desencaix ha estat paral·lel a una intensificació en els episodis de decreixement i una minva en els episodis de creixement, excepte els darrers anys.
- Destaquen unes taxes superiors respecte a l'entorn, tant pel que fa a la població activa, com pel que fa a la població ocupada.
- El nombre de treballadors assalariats ha caigut amb més força que respecte a l'entorn, mentre que el de treballadors autònoms ha crescut amb més intensitat.
- També en comparació amb l'entorn, el nombre de treballadors en el sector industrial té un pes percentual molt superior i el de treballadors en el sector serveis molt menor. Aquesta pauta també es detecta si analitzem el nombre d'empreses per sector.

2. ESTRUCTURA TERRITORIAL I URBANA

2.1. Accessibilitat

2.1.1. Visió general

El Papiol se situa en un **punt clau de pas**, d'encreuament de camins naturals i històrics, on el corredor prelitoral, que baixa des de Girona i França (seguint les planes de l'Empordà i el Vallès), conflueix amb la vall del riu Llobregat. Una vegada al Papiol, es pot anar cap a Barcelona, seguint riu avall, o bé, contràriament, remuntar-lo cap a Martorell, on el corredor prelitoral continua per la plana del Penedès cap a Tarragona, o seguint Llobregat amunt (i els seus afluents Anoia i Cardener) anar vers Lleida, la Catalunya Central i els Pirineus.

Aquest potent enllaç natural entre la vall del Llobregat i la plana del Vallès és el resultat de l'acció geològica d'un petit afluent, la riera de Rubí, que baixa des de Terrassa per desembocar al Llobregat, ja dins el terme del Papiol. És en aquest punt estratègic on avui enllacen **l'AP-7 i l'AP-2, les dues principals vies del país**. I també és on es bifurquen els dos ramals de l'AVE que, pujant des de Tarragona, continua en direcció a Barcelona o bé a Girona. Des del Papiol, tanmateix, no es té accés directe a cap d'aquestes infraestructures.

Centralitat i aïllament

El Papiol és, doncs, un node clau dins l'estructura de mobilitat territorial no tan sols de l'àrea metropolitana de Barcelona, sinó també de Catalunya en el seu conjunt.

El nucli urbà, però, no se situa al fons de la concorreguda plana del Llobregat, sinó que s'enfila per un turó d'un vessant lateral del Puig Madrona, cim que, amb gairebé 350 metres d'altura, és el darrer estrep, o si més no el més nord-occidental, de la **Serra de Collserola**. Aquesta posició enfilada atorga al Papiol una **curiosa dicotomia** entre centralitat dels nodes viaris que hi ha al municipi i un cert aïllament del mateix poble.

Principals mancances

Dins aquesta visió general, es detecten un parell de **grans mancances** quant a l'accessibilitat del Papiol.

- No hi ha accessos propis o directes del municipi ni a l'AP-2, ni a l'AP-7 (com veurem més endavant) i cal anar fins a les entrades/sortides de Rubí o de Molins de Rei.
- No hi ha accés des del Papiol a l'altra riba del Llobregat cap a Pallejà, el municipi que queda just al davant (a només 500 metres),

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

però per anar-hi cal fer una volta de 12 quilòmetres anant a buscar el pont de la N-340 a Molins de Rei.

2.1.2. Accés per carretera

El Papiol només té accés al seu nucli per la carretera BV-1466. Aquesta artèria—que ha esdevingut un veritable cul-de-sac pràcticament diari pel que fa al trànsit- finalitza al mateix poble, fet que és una clara mostra de la situació d'aïllament viari a què ens hem referit. Aquesta carretera local exclusivament papiolenca passa per sota l'AP-2, sense tenir-hi cap accés, i enllaça (a la part baixa del municipi, on hi ha l'estació de RENFE) amb la comarcal C-1413a, una històrica via que connecta el Baix Llobregat amb el Vallès Occidental i que va de Molins de Rei fins a Sabadell; aquesta és la veritable artèria que dona accessibilitat al municipi del Papiol i a les seves diferents zones (l'accés als polígons, a l'estació, a les vies ràpides, etcètera).

En conclusió, per accedir des del Papiol a l'AP-7 cal anar per la C-1413a direcció Sabadell fins a l'accés número 24 "*Rubí/ Mirasol*" situat al terme de Sant Cugat del Vallès, a 8,5 Km del Papiol. Des d'aquest punt es pot agafar la principal autopista del país, tant en direcció nord (Girona), com en direcció sud (Tarragona).

Per accedir a l'AP-2 (anomenada B-23 en el seu tram d'aproximació a Barcelona), cal anar també per la C-1413a, però en aquest cas fins a Molins de Rei (a uns 5 km del Papiol) on hi ha l'accés número 10 d'aquesta via ràpida i que és just on comença aquesta comarcal. També

en aquest punt hi ha l'accés a la **N-340** amb el pont que creua el Llobregat vers l'altra riba. Des d'aquest indret és pot accedir tant a l'AP-2 en direcció a Martorell, com a la B-23 en direcció a Barcelona, o a la N-340 en direcció Tarragona (per Vallirana i Cervelló).

2.1.3 Accés per ferrocarril

Al Papiol hi ha una única estació de tren (concretament un baixador), vinculada a la xarxa estatal de RENFE i ADIF amb vies d'ample ibèric. El servei de passatgers es gestiona en exclusiva mitjançant la línia R4 de

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Rodalies de Catalunya (Sant Vicenç de Calders - Barcelona Sants - Manresa). El baixador del Papiol no disposa de cap altra línia de rodalies o regionals, ni de trens de mitjana o llarga distància, tot i que les vies de l'AVE passen pel costat de l'estació. La R4 de Rodalies dóna, però, un bon servei al municipi, amb una freqüència mitjana de 3 o 4 trens cada hora en cada sentit, entre les 5 del matí i la mitjanit. L'únic problema ve donat per la distància de l'estació al nucli urbà.

Com que el baixador està a la part baixa del municipi (just entre l'autopista AP-2 i la carretera C-1413a) a uns 2,5 kilòmetres del nucli i amb un fort desnivell, es fa evident un problema d'accessibilitat que s'ha abordat de dues maneres: ampliant les zones d'aparcament a l'estació i posant un **servei municipal de microbús** que enllaça l'estació de RENFE amb el centre de la població.

2.2. Mobilitat

2.2.1. Visió general de la mobilitat al Papiol

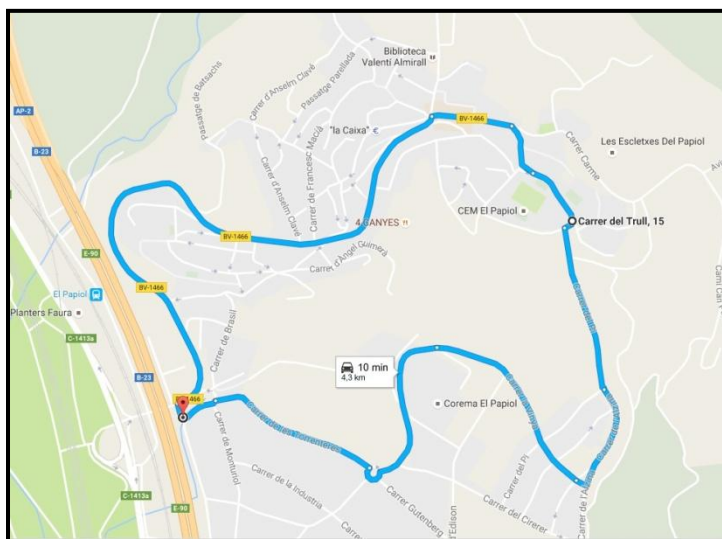
Des de 2015 el Papiol és un dels municipis de la segona corona metropolitana de Barcelona que disposa d'un **Pla de Mobilitat Urbana del municipi (PMU)**. El pla fou elaborat per la Diputació de Barcelona i l'Àrea

Metropolitana, per mitjà d'un conveni de col·laboració. El document tracta tots els àmbits de mobilitat del municipi: vianants, bicicletes, transport públic, vehicle privat, aparcament, accidentalitat i impacte ambiental de la mobilitat.

La configuració de l'estructura de trànsit urbà dins el nucli es caracteritza pels **pendents i desnivells** que hi ha dins el nucli. L'orografia del poble, al vessant d'un turó, és la causa que els carrers reproduïxin el traçat d'antics camins que ascendeixen fent ziga-zagues o corbes. Els vials del Papiol presenten moltes pujades i baixades que no hi fan agradable un passeig i que hi dificulten la mobilitat de la gent gran.

La principal via del poble, l'avinguda de la Generalitat de Catalunya, coincideix amb el traçat de la BV-1466, puja fins arribar a la plaça Gaudí, veritable centre viari del poble, on conflueixen el **carrer Major**, l'avinguda Generalitat, el Camí de Sant Esteve, el carrer del Carme i el carrer del Trull; aquest últim porta directament cap a la zona esportiva (CEM), que seguidament, i pel carrer del Pi dóna accés a l'altra part del Papiol, el **Polígon Industrial Sud**, des del qual es pot tornar a accedir a la confluència de la BV-1466 amb la C-1413a, autèntica i única entrada del poble. Aquesta volta, que descriu un cercle de 4,3 quilòmetres, es pot veure clarament al mapa adjunt:

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Font: Google Maps

2.2.2. Característiques de la mobilitat interna

Els residents del Papiol realitzen un total de **13.750 desplaçaments diaris**, xifra que representa un total de 3,57 desplaçaments per persona i dia:

- La majoria dels desplaçaments diaris són de **connexió amb altres municipis (52,4%)**. En un dia feiner, els residents efectuen 7.208 desplaçaments de connexió amb altres municipis.
- El **36,9% dels desplaçaments** tenen com a origen o destinació **Molins de Rei**.

- També són significatives les connexions amb **Barcelona (23,1%)** i altres municipis de la resta de la primera corona metropolitana.
- La mobilitat personal predomina sobre l'ocupacional: **un 70% dels desplaçaments són originats per motius personals**, amb els corresponents retorns.
- **Un 30%** són generats per motius **ocupacionals** (més la tornada a casa).

En llurs moviments diaris, els residents es desplacen com tot seguit s'indica:

- **Majoritàriament amb vehicle privat**, amb una quota d'ús del **52,4%**.
- En **transport públic**, que representa un **11,6%** dels desplaçaments.
- **A peu**, amb una proporció del **36%**.

En termes relatius, els papiolencs fan servir el vehicle privat en major mesura que la mitjana del conjunt de municipis de la segona corona metropolitana.

Es pot concloure, per tant, que:

- Anar en **cotxe i caminant** són amb diferència les dues formes més habituals de desplaçament dels residents al Papiol (la bicicleta hi és residual).
- **El tren és el mitjà de transport públic més utilitzat**.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

El recorregut que duu el nom de L5 és circular i presenta una freqüència és de dues (o tres) sortides cada hora, entre les 6:00 i les 23:00 h.

Al Papiol també opera la **Companyia Autos Castellbisbal**, per mitjà de les línies d'autobús interurbà següents:

- **L4:** de Molins de rei a Rubí.
- **L6:** de Sant Vicenç dels Horts a Molins de Rei, el Papiol, Rubí i Terrassa.
- **L67:** de Castellbisbal al Papiol, Molins de Rei i Barcelona.²

També arriben al municipi dues línies metropolitanes de **NitBus**: la N41 i la N51.

2.3. Estructura urbana

El Papiol és un poble nascut a l'ombra del castell que porta el nom del municipi, fortalesa que a l'edat mitjana tenia per comesa controlar un dels principals passos naturals de Catalunya: el que connecta la vall del Llobregat amb la plana del Vallès.

La seva peculiar ubicació elevada ha fet que al poble li fos més difícil de créixer en comparació amb altres municipis veïns de la comarca, que tenen el seu nucli a la fèrtil i concorreguda plana del Baix Llobregat. D'aquesta manera, a diferència de molts dels seus municipis veïns, el

² Font: <http://www.acastellbisbal.com>

Papiol, tot i estar situat dins l'àrea metropolitana de Barcelona, morfològicament segueix essent *poble*, la qual cosa el diferencia dels municipis del seu entorn territorial.

El **petit nucli històric** del Papiol queda a l'oest de l'antic camí d'accés al castell (avui carretera BV-1466 o avinguda de la Generalitat), és a dir, tot el que queda a mà esquerra anant en direcció ascendent. Aquest petit nucli històric és presidit per castell i el seu carrer Major, que hi puja des de l'avinguda de la Generalitat. En un lateral del carrer Major, gairebé sota la fortalesa, hi ha l'església parroquial de Santa Eulàlia. Aquests són els principals elements que configuren el nucli original del Papiol.

A principis del segle XX el Papiol vorejava el miler d'habitants; d'aleshores ençà, el municipi ha quadruplicat la població, en el decurs d'un segle de fort increment demogràfic a tota l'àrea metropolitana. El creixement de l'espai urbanitzat (edificat) s'ha produït al Papiol de tres maneres:

- Amb el traçat de **nous carrers** adjacents (contigus) a l'antic nucli històric, com els que van cap al nord (cap on hi la Biblioteca Municipal Valentí Almirall), tot mantenint una certa continuïtat i compacitat urbana, o com els carrers que hi ha darrere el castell.
- Seguint un format propi del model d'**urbanització**, amb un predomini de cases individuals o adossades amb patí o jardí. És el cas de l'àrea del Trull (cap a la zona esportiva), també el barri que hi ha pujant per la carretera abans d'arribar al centre (amb alguna antiga torre senyorial), o bé la més nova urbanització Pi del Valls

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

que queda més enllà del la zona esportiva, ja a tocar al polígon industrial sud.

- A través de **polígons industrials**, zones de creixement urbà que, cercant l'accés directe a la carretera C-1413a, es van urbanitzar i dotar d'alguns serveis (benzinera, restaurant). Bàsicament, es tracta de la zona de l'estació, l'anomenat polígon industrial sud i la part baixa del municipi, coneguda com *l'entrada al Papiol*.

L'estadística demogràfica de les darreres dècades ens mostra clarament que aquests creixements urbans (urbanitzacions) i l'increment poblacional de la **segona corona metropolitana de Barcelona** (on s'inclou el Papiol) no s'han produït per la via vegetativa, sinó que han estat el resultat d'un procés migratori esdevingut des dels municipis centrals de la metròpoli (més densos i més cars), vers els afores. En molts casos, aquests moviments han tingut com a motor la recerca de llars familiars a través d'habitatges de majors dimensions i a millors preus.

Hom pot afirmar, a tall de conclusió, que l'estructura urbana del Papiol correspon morfològicament a la d'un petit poble agrícola i preindustrial

d'origen medieval, que a la segona meitat del segle XX ha estat absorbit per una àrea metropolitana en expansió; aquest fet s'ha traduït, dins el terme municipal, en la formació d'urbanitzacions més enllà del nucli històric.

Aquests processos han comportat un nou arquetip de residents, format per població que en origen treballa fora del municipi i que a causa de la seva mobilitat diària fa un ús intensiu del transport privat. Aquesta mobilitat -i l'estil de vida que hi està associat- fa que efectui compres als municipis més grans i als centres comercials de fora del poble, amb el consegüent perjudici per al teixit comercial local. Aquesta dinàmica ha estat afavorida per la **manca al Papiol d'un veritable eix comercial**, o centre neuràlgic, o plaça de referència, fet que comporta una pèrdua d'oportunitats tant d'ordre econòmic, com en termes de socialització i vida ciutadana.

3. INFRASTRUCTURES I SERVEIS DE SUPORT

3.1. Serveis públics bàsics

El Papiol disposa d'una cobertura suficient quant a serveis considerats bàsics: aigua, clavegueram, electricitat i gas.

3.1.1. Aigua i sanejament

Aigües de Barcelona, Empresa Metropolitana de Gestió del Cicle Integral de l'Aigua, SA (<http://www.aiguesdebarcelona.cat>) és l'empresa que gestiona el cicle urbà de l'aigua de 24 municipis -entre ells El Papiol- que formen part de l'àrea metropolitana de Barcelona. Aquesta companyia és la principal, però no l'única, empresa subministradora d'aigua dins l'àmbit metropolità.

La companyia, que és públic-privada, està participada en un 70% per la Societat General d'Aigües de Barcelona (SGAB), en un 15% per l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) i en un altre 15% per Criteria Caixa, i realitza la gestió del **cicle integral de l'aigua**, des de la captació fins a la potabilització, el transport i la distribució. A més a més, s'encarrega del servei de sanejament i depuració d'aigües residuals per garantir-ne el retorn al medi natural o bé la reutilització. Amb tot, l'empresa ofereix directament serveis a prop de tres milions de persones.

Aigües de Barcelona s'abasteix de diferents recursos d'aigües: superficials, provinents de les conques del riu Llobregat i Ter; subterrànies, concentrades a l'**aqüífer del delta del riu Llobregat** i en menor mesura del riu Besòs; i també marines, provinents del tractament de **dessalinització** de la Instal·lació de Tractament d'Aigua Marina (ITAM) del Llobregat (al Prat). D'acord amb l'*Informe Agbar*, la companyia registra els indicadors següents:

- 159,6 hm³ d'aigua facturada,
- 4.624 km de xarxa de distribució i de transport,
- 269,3 hm³ d'aigua depurada,
- 105,8 litres diaris per habitant a l'àrea metropolitana de Barcelona.

Al Papiol hi ha una petita Estació de Tractament d'Aigua Potable (ETAP) pertanyent a la xarxa d'Agbar, també coneguda com a **Planta Potabilitzadora del Papiol**. Aquesta instal·lació recull l'aigua d'un pou ubicat al terme municipal, just on el torrent de Batzacs desemboca al Llobregat. Els principals contaminants d'aquest pou papiolenc són compostos orgànics volàtils. L'aigua es depura a través d'un tractament de *stripping*, que permet eliminar compostos orgànics volàtils, dissolvents clorats i contaminants gasosos per mitjà de l'arrossegament amb vapor d'aigua o aire.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

El sistema de clavegueram i sanejament del Papiol, com ja s'ha indicat, també és gestionat per Aigües de Barcelona que és qui s'encarrega de tot el cicle de l'aigua al municipi. Les aigües residuals del Papiol es tracten a l'Estació Depuradora (EDAR) de Sant Feliu de Llobregat. L'any 2015 aquesta estació va depurar 17,5 hm³ d'aigües residuals produïdes pels habitatges i activitats econòmiques de dotze municipis –entre ells el Papiol- amb un total de 203.073 habitants.

3.1.2. Electricitat i enllumenat

A l'àrea metropolitana de Barcelona la xarxa elèctrica és constituïda per una xarxa de transport en què predominen les línies de 220 kV, o sia de transport secundari, amb molt poca presència de línies de transport primàries, de 400 kV. Els principals nodes de la xarxa de 400 kV a l'entorn metropolità són Sentmenat i Rubí (Vallès); l'única subestació de 400 kV situada dins la regió metropolitana és la de Begues (Baix Llobregat). A partir d'aquests nodes s'articula una xarxa secundària de 220 kV, que és la que alimenta els principals municipis metropolitans, des dels quals es distribueix el flux elèctric als pobles i barris a través de la xarxa de mitjana tensió (majoritàriament de 25 KV).³

Pel reduït terme del Papiol, pel fet de tractar-se d'un lloc de pas obligat entre el Baix Llobregat i el Vallès, hi recorren línies elèctriques que van fins a la molt propera subestació de Rubí. Hi ha una línia de 400 KV que va de Rubí a Begues, una altra de 220 KV que va des de Sant Just Desvern

també fins a Rubí, una altra de 110 KV que va des de l'Hospitalet a Terrassa i una de 66 KV que va de Sant Feliu de Llobregat també fins a Rubí. Durant anys va ser habitual fer passar moltes les línies elèctriques per la Serra de Collserola, però sobretot al llarg dels últims anys s'ha portat a terme un esforç d'inversió a la xarxa elèctrica per tal de soterrar i eliminar línies aèries i torres d'alta tensió a tota la zona metropolitana i sobretot en espais naturals. El 2013 Endesa va finalitzar els treballs de millora d'una part de la xarxa elèctrica de baixa tensió que discorria pel Parc de Collserola, dins el terme municipal del Papiol, amb l'objectiu d'integrar-la millor a l'entorn natural i reduir-ne l'impacte visual.

A través d'aquests treballs es dotava també el Papiol d'una renovada xarxa de baixa tensió, molt més robusta i resistent a fenòmens meteorològics adversos com les excepcionals ventades de 2009. La reforma de la xarxa elèctrica de baixa tensió del municipi tenia també l'objectiu d'integrar-la millor a l'entorn urbà. La companyia va substituir prop d'un quilòmetre de línia de baixa tensió, que constava de tres cables paral·lels, per un nou sistema de cable trenat que representà una reducció important de les mides i de l'amplitud física de la línia que es trobava entre els carrers de Francesc Macià, del Migdia, del Doctor Fleming, d'Anselm Clavé i Major. També es va aprofitar l'actuació per substituir cinc suports de fusta per uns altres de formigó, fet que comportà una millora en la resistència i un guany notable en seguretat. Alguns anys abans d'aquestes millores de 2013 ja s'havia duplicat la capacitat de la xarxa de mitjana tensió del Papiol amb l'objectiu de reforçar el servei i prevenir la saturació de les línies elèctriques en cas de creixement de la demanda. Quatre centres de transformació elèctrica van

³ Font: <http://www.amb.cat>

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

passat de tenir 11 KV de tensió a tenir 25 KV. També es va enderrocar l'antic transformador de l'avinguda de la Generalitat, cosa que va permetre millorar la xarxa elèctrica de tota la zona. Arreu del terme es van fer diverses actuacions de millora de les línies de baixa i mitja tensió. Es van soterrar també diversos trams de xarxa elèctrica i es va apostar per la millora de l'eficiència energètica amb nous enllumenats, com els del carrer de Tarragona o de la zona del Trull.

Tot plegat permet concloure que el Papiol està en molt bones condicions quant a la xarxa elèctrica i a la seva capacitat per créixer i donar servei a la població i a noves inversions residencials o industrials que pugin arribar.

D'altra banda, el Papiol és un dels tres municipis que participen en una prova pilot de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) per a la definició d'un model energètic sostenible basat en l'eficiència energètica i la producció distribuïda d'energia a partir de fonts renovables. Aquest objectiu es pot afavorir mitjançant la modificació de normes municipals de caràcter tècnic i fiscal. La prova pilot porta per nom "**Ordenances municipals per a una transició energètica**". L'objectiu general n'és l'elaboració d'un catàleg de mesures, tant fiscals com reguladores, per introduir a les ordenances municipals.

3.1.3. Gas

L'empresa Gas Natural SDG, S.A (*Sociedad de Desarrollo de Gas*), amb nom comercial Gas Natural Fenosa (antigament Gas Natural i fins a 1992 Catalana de Gas) és qui gestiona el subministrament de gas a edificis

públics municipals mitjançant un conveni signat amb l'Ajuntament del Papiol.⁴

Pel que fa a infraestructures, dos gasoductes recorren actualment pel terme municipal: l'un és l'anomenat *Tercer Cinturó Gasístic* que va de Montmeló al Papiol, seguint el traçat de l'AP-7; l'altre és el que va des de Tarragona, passant pel Penedès i el Baix Llobregat, cap al Port de Barcelona, seguint també el traçat de les principals vies i xarxes de transport que també conflueixen al Papiol.

3.1.4. Neteja viària i residus

La recollida dels residus municipals la realitza l'empresa FCC-Medio Ambiente. La recollida segueix les directives dictades pel Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (CEPA) —entitat ecologista amb experiència en gestió de residus— que, d'acord amb l'Ajuntament, ha dissenyat la implantació del model **Residu Mínim al Municipi**. Aquest fet que ha comportat la separació dels residus en fracció orgànica i fracció inorgànica.

Per a la recollida de fracció orgànica el Papiol disposa de cent contenidors de color marró, repartits en diverses localitzacions arreu del municipi. Per tal de facilitar la recollida als domicilis es van repartir petits cubells d'ús

⁴ Font:

<http://www.elpapiol.cat/perfil/papiol/recursos/recursos/acta06ple19990518.pdf>

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

domèstic i cubells per a grans generadors dins de les tasques d'implantació del sistema per part de CEPA.

Tots els residus orgànics recollits són traslladats a la planta de compostatge de Sant Cugat del Vallès, on són transformats en compost (adob orgànic).

Per a la recollida de fracció inorgànica es disposa de cent contenidors de 1.100 l, distribuïts en diferents punts del municipi. La fracció inorgànica es porta a la **planta de triatge de Molins de Rei** on els materials recuperables són separats d'aquells que es porten finalment a l'**abocador del Garraf**.

Ambdues recollides es realitzen simultàniament amb un camió bicompartimentat, recol·lector compactador. Quant a recursos humans es disposa d'un conductor de camió i dos peons que treballen de 5:30 a 9:15 de dilluns a divendres i diumenge.

El servei es complementa amb la neteja de contenidors, tant d'orgànica — que es porta a terme setmanalment— com de rebuig —que es realitza mensualment excepte a l'estiu, en què que per reforçar la neteja aquesta es realitza setmanalment. El servei es fa amb un camió de neteja a pressió.⁵

⁵ Font: <http://www.elpapiol.cat/papiol/apartats/index.php?apartat=34>

3.1.5. Seguretat

D'acord amb l'organigrama municipal, la Policia Local —com a servei públic essencial i professional— es troba sota les ordres directes d'alcaldia. La policia local del Papiol consta d'uns deu efectius humans i està equipada amb dos cotxes i motocicletes.

Per les seves característiques, el Papiol no presenta greus problemàtiques pel que fa a seguretat ciutadana, per bé que destina una part important de recursos i esforços a garantir la vigilància nocturna de les moltes empreses i naus dels polígons del municipi.

Quant als Mossos d'Esquadra, el Papiol depèn de l'Àrea Bàsica Policial de Sant Feliu de Llobregat; al municipi no hi ha presència permanent o instal·lacions fixes d'aquest cos policial.

3.2. Serveis sanitaris

Pel que fa a serveis de salut, el Papiol disposa d'un Centre d'Atenció Primària (CAP). Dins l'organigrama de l'Institut Català de la Salut, el Papiol depèn organitzativament de l'**Àrea Bàsica de Salut de Molins de Rei**, la qual, al seu torn, pertany al sector Baix Llobregat Centre-Litoral, on figuren grans municipis metropolitans com l'Hospitalet, Cornellà, Sant Boi, Sant Feliu, el Prat, Gavà i Viladecans, entre d'altres.

A causa del seu pes demogràfic discret, no hi ha al terme del Papiol cap gran hospital o instal·lació sanitària de primer nivell. Per a la població

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

resident els centres de referència sanitaris són els que pertiquen al Baix Llobregat, com el nou Hospital Moisès Broggi (o Hospital comarcal del Baix Llobregat) de Sant Joan Despí.

3.3. Senyalització general i orientació i senyalització turística

El Papiol disposa de senyalització que ajuda a localitzar diferents punts d'interès del terme. Entre els elements senyalitzats figuren l'Ajuntament, el CAP, la Policia Local, el centre urbà, la Biblioteca, l'Església i el Castell, Correus, la zona esportiva, les escoles, el cementiri parroquial, les Escletxes i Collserola, la barriada de Puigmadrona, el Trull, els polígons industrials i la sortida de la població.

Des de l'estiu de 2016 els vells senyals verticals que indicaven els carrers de la zona del polígon industrial sud del Papiol han estat reemplaçats per uns de nous, més visibles. La placa del senyal és més gran, el fons és de color blanc i les lletres amb el nom de la via, negres; també és reflectant, fet que en permet la visualització de nit.

Turísticament dins el municipi del Papiol hi ha alguns itineraris senyalitzats pertanyents al Patronat del **Parc Natural de Collserola** que és qui els instal·la, gestiona i conserva.

De tota manera, no existeix al Papiol un pla propi i específic de senyalística turística com el que tenen altres municipis.

4. IDENTIFICACIÓ I AVALUACIÓ DEL POTENCIAL DELS RECURSOS TURÍSTICS

4.1. Consideracions prèvies

Entenem per **recursos amb potencial turístic** aquells elements patrimonials que tenim al nostre entorn i que, per ells mateixos o bé en combinació amb d'altres, podrien generar interès turístic. Es tracta d'elements –que poden ser **tangibles i intangibles**- a partir dels quals hom pot bastir un producte turístic que permeti la comercialització posterior.

Per tal que un recurs cultural i/o natural esdevingui **producte turístic** cal que sigui visitable, estigui preparat per donar serveis i acabi generant una dinàmica econòmica. Per tant, cal que hi hagi visitants i/o turistes que facin despesa per gaudir-ne directament i alhora, de manera més indirecta i difusa, en el sector de la restauració, en l'hoteler, en el comercial o en qualsevol altre servei turístic associat.⁶

Fer el **trànsit de recurs a producte** requereix prèviament un procés de **creació de valor turístic**, que consisteix a identificar aquelles característiques que són susceptibles de desvetllar interès per part de turistes i/o visitants i que, per tant, generin –directament o indirecta- una activitat turística al seu entorn. Assolir aquest estadi implicarà la creació d'estructures que:

⁶ *Guia local de valoració turística. Orientacions per a la identificació i la creació de productes turístics a escala local*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 2011, pp. 3-8.

- en millorin l'atractivitat amb un relat al màxim immersiu i experiencial;
- en garanteixin al màxim l'accessibilitat, tant física com cognitiva.

D'acord amb les premisses que s'acaben d'exposar, en aquest apartat analitzarem el potencial dels recursos del Papiol en la seva actual situació, amb la perspectiva de convertir el municipi en destinació turística. A tal efecte, es consideraran no tan sols els elements –materials i immaterials- situats al terme municipal del Papiol, sinó també aquells recursos i productes ubicats al seu *hinterland* més proper, que poden contribuir a derivar fluxos de vistsants cap a la destinació de referència.

L'avaluació del potencial de cada recurs s'efectuarà a partir de la valoració de dos paràmetres –nivell d'atractivitat i nivell de viabilitat-, d'acord amb l'esquema següent:

4.2. ÀREA IMMEDIATA

S'identifiquen en aquest subapartat els recursos localitzats dins els límits territorials del terme municipal del Papiol. Aquests apareixen classificats en **tangibles** i **intangibles**. Dins la primera categoria hom distingeix tres nivells: **patrimoni històric i arquitectònic**, **patrimoni natural i paisatgístic** i **altres elements**, com ara la indústria, el comerç singular i l'artesania. Dins la segona categoria hom distingeix entre **patrimoni immaterial històric** (fets, personatges, esdeveniments) i **patrimoni immaterial viu** (gastronomia, festes, celebracions, tradicions, llegendes, bestiar, elements de cultura popular i tradicional, etc.).

4.2.1. RECURSOS TANGIBLES

PATRIMONI HISTÒRIC I ARQUITECTÒNIC

ELEMENTS MEDIEVALS (ANTERIORS S XVI)

RECURS 1. CASTELL DEL PAPIOL

Descripció

Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN). Classificació: monument històric.

Fortalesa situada a 320 m sobre el nivell del mar, considerada un dels millors exponents de castell roquer de Catalunya, emplaçada al capdamunt d'un puig que s'alça sobre el Llobregat i domina del nucli urbà del Papiol. Clarament distingible des de l'autopista A-7, la seva silueta –al marge d'un penya-segat- ofereix la imatge d'una construcció massissa, quadrada i de sòlids rectangles.

S'assenta directament sobre la unitat de calcàries esculloses que caracteritza el turó de les Escletxes (*vegeu p. 52*) i es va bastir utilitzant blocs d'aquesta mateixa roca. Al seu basament són ben visibles les esquerdes que fracturen les roques, amb una tipologia anàloga a les Escletxes.

De planta rectangular, és constituït per diversos cossos d'edificacions juxtaposades –construïdes en diverses èpoques-, que formen un volum irregular. La part més antiga del conjunt correspon a la planta baixa.

El castell estava integrat a la xarxa de fortificacions que vigilava el curs del Llobregat i el camí d'accés a Barcelona davant el risc de ràtzies musulmanes procedents sobretot del Penedès, juntament amb altres construccions com les de Castellvell de Rosanes, Eramprunyà i Castell Ciuró.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Dominant l'espai estratègic centrat per Molins de Rei i Martorell, a banda i banda del riu, la fortalesa **exigia el peatge del pas de les barques, imprescindible per continuar el camí ral**. Protegia una molt important cruïlla de camins, l'un cap a Montserrat i l'interior, l'altre cap al Vallès per l'antiga Via Augusta.

El castell tindria com a precedent la construcció d'una torre en un petit monticle situat a la confluència entre el Llobregat i la riera de Rubí. Per les seves considerables dimensions, era coneguda com la Torrassa, topònim que encara avui designa aquesta contrada.

Segurament com a conseqüència d'una escomesa almoràvit, l'any 1115 **Ramon Berenguer III i Dolça de Provença** –comtes de Barcelona- signaren un conveni amb els germans **Artal Pere i Bernat Pere** respecte al “*castro quod vocant Papiol*”. En virtut del tracte, els primers es reservaven la potestat, el domini i la quarta part de determinats beneficis procedents del castell i el seu terme. L'any 1206 el rei **Pere I el Catòlic** va fer-ne donació a **Raimon Despapiol**, primer baró del castell. El monarca es reservà la senyoria i potestat de la fortalesa, que donà en feu a canvi que l'acompanyés un **cavall armat** en totes les guerres que empregués a partir d'aleshores (*vegeu p. 66*).

Al llarg dels ss XIII i XIV el llinatge dels Papiol (o Despapiol) participà en la Reconquesta, al costat de **Pere II el Gran** i **Jaume I el Conqueridor**, i també en les operacions de Còrsega i Sardenya, per part de **Jaume II el Just**.

El 1395 **Joan I** va vendre a **Berenguer de Cortilles** el domini directe i alodial de la fortalesa i el seu terme, juntament amb la jurisdicció civil i criminal. El mateix any el domini i la jurisdicció foren cedits a **Ramon**

Despapiol. Durant el s XIV la primitiva construcció militar fou transformada en palau, segurament a iniciativa de **Galceran Despapiol**.

El 1448 un terratrèmol –que hi causà la mort de tres persones- enderrocà una part de la fortificació i obligà a reconstruir-la gairebé en la seva totalitat

El 1505, per via matrimonial, la baronia del Papiol passà a mans de la família **Marimon** –senyors de Sant Marçal- i després als **Guimerà** –senyors de Llorac-, que el 1661 la vengueren al mercader **Francesc Argemir**, amb la qual cosa s'interrompé la continuïtat familiar.

Posteriorment, per dret de compra, el castell i la baronia –juntament amb la quadra de Roquer- passaren a mans de les famílies **Calders, Copons, Bustamante, Cebrià, Llozer** i **Almirall**. Aquests últims més endavant entroncaren amb els **Bofarull**. Al s XIX hi tingué la residència el polític republicà **Valentí Almirall**, considerat l'iniciador del catalanisme contemporani. Per línia familiar, actualment n'és la propietària **Adela Mora**, que conserva el títol de baronessa del Papiol.

A mitjan s XX el castell fou restaurat a iniciativa de **M. Teresa Almirall** –neboda de Valentí Almirall-, amb l'assessorament de Lluís Monreal i Martí de Riquer.

El conjunt conserva encara una part de la construcció preromànica i romànica, com les estructures dels pisos més baixos, que després del terratrèmol van ser integrades al nou castell gòtic. D'aquesta etapa primerenca destaca una sala o corredor del s X, bastida en *opus spicatum* i coberta per una volta de canó, a la qual hom accedeix a través d'uns graons excavats a la roca. Al seu costat hi ha una estança major, coberta

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

amb volta, de cronologia més tardana. Entre ambdues es troba l'antiga masmorra, coberta també amb volta de canó, de la qual es poden veure les empremtes de l'encanyissat. Al sostre es pot apreciar un espirall per on feien entrar els presoners, descobert durant les obres de restauració. En aquest espai es van trobar restes òssies de captius, els quals hi eren subjectats amb argolles. Prop de la masmorra es troba un passadís d'uns set metres de llargada, cobert amb volta de falsa ferradura, que manté encara l'encanyissat. Es considera que és coetani a una torre rodona del s XI, situada a l'angle N-O, de la qual tan sols es conserva una part de la base. Al sector sud es conserva una altra torre romànica, aquesta de planta quadrada. Construïda al s XIII, va ser la torre principal del castell i s'hi allotjà Joan II quan visitava el Papiol. Entre el passadís i la sala preromànica hi ha una estança inaccessible corresponent a una cisterna que recollia l'aigua de la teulada. Es creu que a principis de l'edat moderna s'habilità com a presó una estança propera a la torre quadrangular, a l'antic pis superior de la qual es conserva un grafit que representa una galera amb les veles hissades i armada amb canons.

D'època gòtica es conserven els murs perimetrals, alguns arcs, la sala del vi i l'antic celler. La resta de cambres foren remodelades en segles posteriors. Des de l'exterior destaquen les finestres biforades del saló principal i la finestra gòtica florida de la llibreria, guarnida amb uns àngels a les impostes.

Transformat en castell-residència a partir de 1714, durant les **guerres carlines** el castell féu les funcions d'alberg per a la milícia. L'any 1900, amb motiu de l'enderrocament d'una paret a causa d'unes obres, hi foren descobertes armes, indumentària militar i cartes corresponents a aquesta etapa, que actualment són visitables a l'interior de la fortalesa.

El camp encara avui anomenat *de les Forques*, situat a prop de la via fèrria, rememora el poder absolut ostentat pels barons del Papiol com a senyors jurisdiccional, amb capacitat per emetre i executar sentències en l'àmbit civil i criminal. La plena jurisdicció dels Papiol fou conedida el 1587 per Felip II a Gispert de Guimerà i de Llupià. Aquest poder omnímode es manifestava per mitjà del títol dels successors del llinatge, "*senyors jurisdiccional, baronals, alodials i campals del lloc i terme de Santa Eulàlia del Papiol i quadra de Roquer*".

Segons una **llegenda popular**, amb motiu del terratrèmol del s XV, el senyor del castell va fer un pacte amb el diable perquè li aixequés ràpidament un nou castell al territori que el rei li havia atorgat. Es va convenir que els treballs es farien en set nits, però que ningú més no ho veuria. A la nit que en feia set, un sastre, vassall del senyor del Papiol, va descobrir de matinada, i per casualitat, qui era el constructor del castell. En veure's sorprès, el diable, en un atac de ràbia, va rebotir a terra la pedra que duia, que era precisament la darrera. I renegant com un condemnat, es va fer fonedís, i se'n tornà cap a l'infern... D'aquí ve que a causa d'aquella maledicció, cauen cada any set pedres del castell del Papiol i no se sap d'on cauen.

Actualment el castell allotja una pinacoteca en què destaca una al·legoria mitològica d'Antoni Caba, un nu de Martí i Alsina i diverses obres de paisatgistes catalans. L'interior de la fortalesa conserva també el **sepulcre gòtic de Galceran Despapiol (1324)**. Procedent de la parròquia, hi fou traslladat després de la Guerra Civil Espanyola. També conserva un arxiu privat amb importants documents, entre els quals destaca un capbreu del s XV.

En el seu moment el castell acollí el desaparegut **Festival de Música Clàssica del Papiol**, promogut des de l'any 1976 pel violoncel·lista i

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

director d'orquestra **Ernest Xancó**, deixeble de Pau Casals. Des de l'any 2014 té lloc la **Mitja del Castell**, un *trail* de 23 km que discorre pel Parc de Collserola, amb pistes, corriols i trialeres i 1.100 m de desnivell acumulat, amb sortida i arribada al castell del Papiol. Organitzada per l'Ajuntament i l'entitat CorreCATagafo, la cursa destina una part de les inscripcions a fins solidaris i transcorre per paratges com la Rierada, el Puig Madrona, les Escletxes i la Salut. La fortalesa medieval també és l'escenari d'alguns dels actes de la Setmana Cultural i de la Festa de la Cirera, en què acull diferents exposicions.

Recentment, aquest mateix any 2016 el castell ha acollit el rodatge de la pel·lícula *Jo, Ramon Llull*, coproduïda de manera conjunta per Televisió de Catalunya, Batabat i la Xarxa, amb motiu del 700 aniversari de la mort de l'escriptor i filòsof mallorquí.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt, tant per l'espectacularitat i magnificència del conjunt, com pel seu valor icònic, el bon estat de conservació i les referències històriques que hi estan associades, que cobreixen des de la medievalitat fins als nostres dies, amb possibilitats de generar relat més enllà de l'àmbit local.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Genera una dinàmica favorable a l'entorn malgrat la titularitat privada del recurs, fet que, tanmateix, no n'impediria un cert grau d'aprofitament turístic per la via d'un acord.
- **Interès i potencial:** Alt. Se'n considera prioritària la conversió en producte turístic

- **Prestació de serveis:** Visites *ad hoc* segons demanda, fruit de la bona predisposició dels propietaris.

RECURS 2. SANTUARI DE LA SALUT

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local BCIL). Considerat *"l'únic edifici del terme municipal del Papiol amb una gran significació històrico-arquitectònica, mostra de l'arquitectura pre-romànica i romànica a Catalunya"*.

Situat als peus del **Puig Madrona**, a 225 m d'altitud, dins el **Parc Natural de Collserola**. Església d'una sola nau amb tres absis semicirculars disposats en planta de creu llatina i amb campanar d'espadanya.

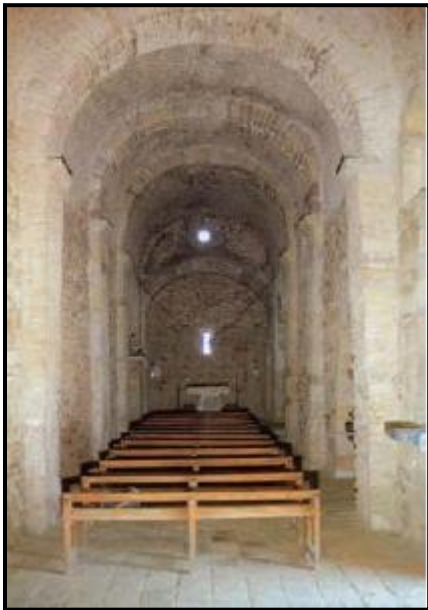
La part de ponent de la nau conserva l'aparell i dues finestres preromàniques (ss IX i X). La resta del conjunt data del s XI. Presenta una

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

coberta amb volta de canó sostinguda per arcs torals. La porta, situada a migdia, possiblement es construí quan l'església esdevingué parròquia (finals s XII) i està resolta amb dos arcs adovellats i un timpà llis.

A banda de l'estructura de la planta, els pocs elements preromànics que hi resten són dues finestres, una doble separada per una petita columna de capitell corinti i una altra que quedà mig tapada en haver-s'hi afegit més endavant un petit contrafort.

Correspon a l'**antiga parròquia de Santa Eulàlia de Madrona**, documentada el 1060. Conservà la condició de parròquia fins al 1315, en què Jaume II, a petició de Galceran Despapiol –senyor del lloc i del castell-, n'autoritza el trasllat al nucli habitat que s'havia format vora el castell. D'aleshores ençà, el temple fou capella rural sota l'advocació de **sant Pere de Madrona**.

Al s XVI uns terratrèmols provocaren esquerdes en l'estructura de la nau, fet que obligà a construir els contraforts que envolten l'església.

Després d'haver estat reconstruït a causa del seu mal estat, al s XVIII, a proposta del bisbe de Barcelona, **Diego de Astorga** -que hi féu la donació de la corresponent imatge-, el temple fou dedicat com a santuari a la Mare de Déu de la Salut.

Restaurada el 1911, mentre n'era rector **Josep Rull**, durant la Guerra Civil Espanyola fou saquejada, fet que no afectà l'edifici.

L'any 1973 l'església fou restaurada per la Diputació de Barcelona, que consolidà el conjunt, enderrocà els edificis adossats com la casa de l'ermità i la deixà en el seu actual aspecte.

L'actual marededéu és una talla policromada d'estètica romànica, que substitueix l'original, que l'any 1877 fou robada mentre s'exposava a Barcelona. És obra de l'escultor **Antoni Agraz**, data de 1977 i fou sufragada pel Servei de Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona.

L'ermita és oberta els diumenges, de 10:00 a 13:00 h. Ha esdevingut un punt tradicional de berenades i s'hi celebren dues romeries: l'**Aplec de la Salut del Papiol** (segon diumenge de setembre) i l'**Aplec de la Salut de Valldoreix** (12 d'octubre).

L'entorn de la capella, amb vistes des del Prat de Llobregat i fins al congost de Martorell, ha estat habilitat com a **àrea d'estada del Parc Natural de Collserola**.

Aquest sector, situat entre els termes del Papiol, Molins de Rei i Sant Cugat del Vallès, és un dels **punts d'accés al parc de Collserola per l'extrem oest**, des d'on es poden fer passejades al Puig Madrona i al Torrent de l'Amigonet. S'hi accedeix des del Papiol per la pista forestal que comunica amb Valldoreix i des de Valldoreix a través del camí de Can Montmany.

L'any 1928 la Salut del Papiol va ser l'**escenari del primer campament general de Guies Excursionistes i Minyons de Muntanya**, integrats dins la

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Germanor de Minyons de Muntanya, nascuda sota l'impuls de Batista i Roca i mossèn Batlle.

En el seu moment, la delimitació territorial dels termes municipals del Papiol i Sant Cugat del Vallès fou motiu de conflicte al seu pas per l'interior de l'ermita de la Salut, que quedava dividida en dues meitats. Actualment correspon al terme del Papiol en la seva totalitat.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt, atès el valor històric i simbòlic del conjunt, la proximitat al nucli urbà, la facilitat d'accessos i l'habilitació com a àrea d'estada i punt d'accés al parc de Collserola, espai protegit pertanyent a la xarxa Natura 2000.
- **Nivell de viabilitat:** Alt, malgrat el conflicte entre els municipis del Papiol i Sant Cugat del Vallès.
- **Interès i potencial:** Alt. Es detecta la necessitat de reforçar-ne el valor turístic.
- **Prestació de serveis:** Senyalització interpretativa. Tots els dumenges és obert de 10:00 a 13:00 h, gràcies a un grup de voluntaris.

RECURS 3. CASA RECTORAL

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).

Edifici de planta i pis, del s XV, situat darrere l'església parroquial. Conserva en bon estat un portal adovellat de pedra vermella i una arcada de mig punt que dona accés a la plaça del castell. Al seu interior es configuren espais amplis i profitosos: hi ha una sala amb arcs diafragmàtics de mig punt i, al pis superior, un arc ogival que sosté l'embigat de fusta de la coberta, la qual és de teules a dues aigües.

Es tracta d'un casal gòtic restaurat després de la Guerra Civil del s XV, que va destruir l'església antiga del poble.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Considerat *“un dels tres edificis amb valor històric-arquitectònic, conjuntament amb el santuari de la Salut i el castell, que ens han arribat en bones condicions de l'època medieval.”*

Durant molts anys la Casa Rectoral féu les funcions de centre cultural i acollí l'esplai. Actualment continua fent aquesta funció de manera puntual i acull activitats amb motiu de la Setmana Cultural i la Festa de la Cirera.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà. No exerceix atracció per ell mateix, però sí en el cas de vistants que es troben a la zona, atrets per altres elements. Contribueix a reforçar l'atractivitat del conjunt de l'oferta turística.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Genera una dinàmica favorable a l'entorn, en el cas que es pugui complementar amb altres elements.
- **Interès i potencial:** Mitjà.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 4. CAL PAGÈS/ ANTIC HOSPITAL

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Propietat privada.

Edifici de dues plantes situat al carrer Major, 29. Respon al model de construcció tradicional, amb ràfecs amb caps de teula àrab, arrebossat de calç, sorra i terra, portals amb arc escarser, balcons de barrots, finestres amb lleixes motllurades de pedra, balcons amb peanya motllurada de pedra i portal amb arc de mig punt.

Hom suposa que en aquest punt que hagué l'antic hospital de la vila. A mitjan s XIV es bastí un hospital que -amb la seva capella, consagrada a sant Antoni Abat i snta Bàrbara-, fou dotat per Berenguer Despapiol, senyor del lloc.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Baix, atesa la manca de rellevància arquitectònica.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Vinculat al possible relat històric sobre els senyors del Castell i a la complementarietat amb altres recursos situats al mateix nucli urbà.
- **Interès i potencial:** Mitjà, supeditat a la creació de valor a través d'elements intangibles.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

MASIES DE SECÀ DE L'ANTIC RÈGIM I ALTRES ELEMENTS SEGLES XVI-XVIII

RECURS 5. CA N'AMIGONET

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Propietat privada.

Antic mas format per dues edificacions juxtaposades que presenten planta baixa i pis. L'edificació més moderna presenta coberta a quatre vessants i murs arrebossats. L'edificació més antiga presenta dos cossos amb coberta a una i dues vessants, respectivament, i murs de paredat comú.

Es tracta d'un dels masos més antics del Papiol, amb referències que es remunten a 1792, en què fra Climent de Sant Martí Sas Corts, caputxí i arquitecte hidràulic, féu estudis i plans per a la conducció de l'aigua al torrent de de ca n'Amigonet, tributari de la riera de Vallvidrera. Fins al 1916 pertangué al desaparegut terme municipal de Santa Creu d'Olorda.

L'any 1925 es féu el camí que, passant pel turó de les Escletxes, accedeix a cal Puig i ca n'Amigonet. Arranjat l'any 2014, el camí de ca n'Amigonet, de 1.600 m de longitud, ha esdevingut en l'actualitat una important entrada al Parc Natural de Collserola, molt freqüentada pels veïns del Papiol com a espai de passejada i esport.

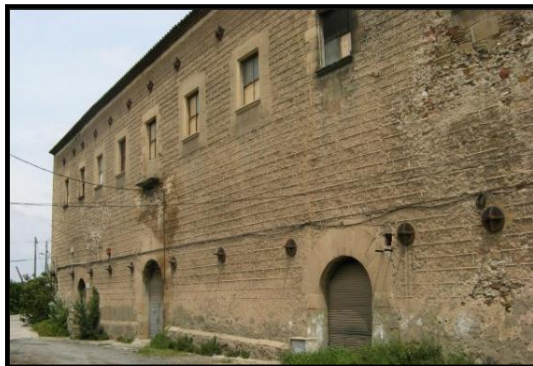
L'itinerari consta de diferents àrees d'estada i en el seu recorregut ha estat restaurada una barraca de vinya situada al marge del camí.

Es troba a l'entorn proper a l'àmbit d'un espai protegit (el PEIN Serra de Collserola, pertanyent a la xarxa Natura 2000) i d'un espai d'interès (Espai d'interès geològic les Escletxes del Papiol).

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà. Sense interès arquitectònic, però estratègicament situat en un dels accessos al parc de Collserola.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Genera dinàmica favorable a l'entorn.
- **Interès i potencial:** Mitjà. Possible generació de valor turístic atesa la seva ubicació.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 6. L'HOSTAL/ SALA GRAN

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Propietat privada.

Edifici de planta rectangular amb coberta a doble vessant que **va pertànyer al castell del Papiol**. Situat al nucli del Papiol de Baix, conserva en bon estat les finestres amb llindes i els portals adovellats. En un d'ells figura la data 1665.

Conegut com l'Hostal o la Sala Gran, és un dels masos més antics del terme, situat **a prop del camí ral**. Amb tota seguretat, l'hostal fou un **lloc de pas per als vianants de l'antic camí, que el feren servir com a fonda per al relleu o descans dels cavalls en trajectes de llarga distància**. Els darrers hostalers de què hom té constància daten de 1860. L'any 1898, amb motiu de la **riuada de Sant Antoni**, les aigües inundaren el pla de can Mas i del Colomer i arribaren fins a l'Hostal i l'escaleta.

Després d'haver estat usada com a nau industrial de fosa de metall artístic, actualment està en desús.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà. Prou atractiu per ésser complementat amb altres elements vinculats temàticament a la medievalitat i al domini del Castell.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà (propietat privada).
- **Interès i potencial:** Mitjà, convertible el producte turístic per mitjà de la creació de relat i la connexió temàtica amb altres elements.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 7. CA L'ADJUTORI

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local. Propietat privada.

Edifici que presenta moltes de les característiques típiques de la construcció tradicional. Datat com a masia de principis del s XVIII, és una de les cases més antigues del municipi. Malgrat haver estat reformat recentment, ha preservat l'aspecte exterior de masia, fet que fa que resulti volumètricament interessant.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Baix. No genera per ell mateix prou interès per ser visitat.
- **Nivell de viabilitat:** Baix (propietat privada).
- **Interès i potencial:** Baix. Recurs desestimable. No complementable amb altres elements

- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 8. CAN DOMÈNEC

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Propietat privada.

Edifici aïllat, de planta rectangular, envoltat per una tanca. Situat al límit del terme municipal, consta de planta baixa, dos pisos i una coberta plana amb terrat. L'accés principal hi és resolt per mitjà d'un arc carpanell rebaixat. Totes les obertures hi estan adintellades. Presenta diversos recursos decoratius com una filigrana en picat, una greca de petits motius florals i un rellotge de sol amb data al registre inferior (1868) i una inscripció on es pot llegir: "*Les hores fugen/ de pressa fugen/ i no tornen més*".

Construït entre finals del s XV, principis del s XVI, conserva a l'interior restes d'època. La inscripció del rellotge de sol assenyala la data en què van tenir lloc les reformes de l'edifici, que quedà tal com el veiem ara. L'estucat i l'ornamentació de la façana són de la mateixa època. El 1909 es va envoltar el recinte amb una gran tanca.

L'edifici principal consta d'un seguit de cossos afegits i construccions auxiliars, entre els quals destaquen la pallissa i un molí de vent.

D'ús agrícola, l'any 1995 l'edifici fou inclòs a l'Inventari-catàleg del patrimoni arquitectònic del Parc de Collserola.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Baix. No exerceix atracció per ell mateix, sinó per la seva ubicació en el marc del Parc de Collserola.
- **Nivell de viabilitat:** Baix (propietat privada, ús agrícola).
- **Interès i potencial:** Baix. Recurs turísticament desestimable, tret que es pugui complementar amb recorreguts pel Parc de Collserola.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 9. CAN MAIMÓ/ CAN MIMÓ

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).

Considerada la **masia més ben conservada del municipi**. Edifici aïllat, de planta rectangular, amb tres crugies, planta baixa, pis i golfes cobertes amb teula àrab.

A la façana principal exhibeix un portal adovellat i un finestral de llinda recta on hi ha inscrita la data de 1688. A l'interior del mas hi ha una capella i un campanar d'espadanya a l'angle del carener de la teulada. Situada a la cantonada S-E hi ha una capella dedicada a la Mare de Déu del Carme.

A l'oest de la masia hi ha la casa dels masovers i altres dependències envoltades per tanca i accés per portal adovellat.

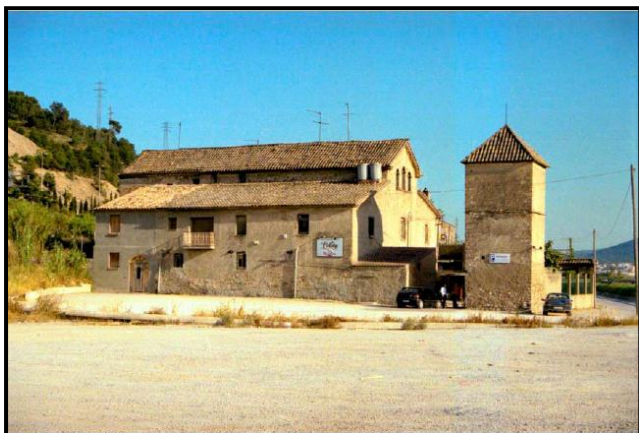
L'any 1995 l'edifici fou inclòs a l'**Inventari-catàleg del patrimoni arquitectònic del Parc de Collserola**.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Baix. No exerceix atracció per ell mateix, sinó per la seva ubicació en el marc del Parc de Collserola.
- **Nivell de viabilitat:** Baix (propietat privada).
- **Interès i potencial:** Baix. Recurs turísticament desestimable, tret que es pugui complementar amb recorreguts pel Parc de Collserola.
- **Prestació de serveis:** Nul·la

RECURS 10. CAN COLOMER/ MAS ROSSELL

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Propietat privada.

Masia de tipus basilical, de tres crugies, la central més elevada i amb coberta a doble vessant. La façana s'obre amb portal adovellat i tres finestral al pis principal, dos dels quals conserven la llinda, els brancals i l'ampit de pedra. Les golfes són obertes amb una galeria de tres arcs de punt rodó. Davant de la casa hi ha una torre quadrada de caire defensiu, coberta amb teulada piramidal. Aquest darrer element seria anterior a la resta de l'edificació, dataria del s XV, i segurament actuaria com a element de protecció d'un mas anterior a l'actual.

Per la seva estructura, hom creu que l'actual mas data del s XVIII o de principis del XIX. La seva ubicació al costat del camí ral va propiciar que segurament fes funcions d'hostal, que deuria combinar amb les rendes agrícoles. Actualment el conjunt allotja un restaurant. Després d'un recent canvi de propietat, està en procés de reforma.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà. Prou atractiu per ésser complementat amb altres elements vinculats temàticament.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà (propietat privada).
- **Interès i potencial:** Mitjà, convertible el producte turístic a través de la creació de relat i la vinculació temàtica amb altres elements.
- **Prestació de serveis:** Restaurant.

RECURS 11. CA N'ESTEVE DE LA FONT

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local.

Edificació aïllada que, tipològicament, recorda les masies, datada a principis del s XX. El conjunt conserva una arcada gòtica que devia sostenir un sostre d'embigat. Algunes teules de la coberta del pis superior duen inscripcions dels ss XVIII i XIX.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

L'any 1880 s'inaugurà un conducte d'aigües del vessant de ca n'Esteve fins a les cases i fonts del poble, fet que més endavant donà com a resultat la font de ca n'Esteve –substituïda posteriorment per la dels Avellaners- i la construcció de safareigs públics i un pou per a l'abastament del poble.

Situada a l'entorn proper al PEIN Serra de Collserola, pertanyent a la xarxa Natura 2000.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà. Estratègicament situat en un dels accessos al parc de Collserola.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Genera dinàmica favorable a l'entorn.
- **Interès i potencial:** Mitjà. Possible generació de valor turístic atesa la seva ubicació i la possible creació de relat.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

EDIFICIS D'AIGUA, MOLINS, ETC.

RECURS 12. MOLÍ DE L'ARGEMÍ

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIN). Propietat privada

Edifici d'aspecte molt irregular, a causa de successives ampliacions. Inicialment fou de planta rectangular, amb teulada a doble vessant i carener perpendicular a la façana. A la part posterior hi havia el molí pròpiament dit, del qual resta alguna mola, i l'espai que ocupa tota l'alçada de l'edifici. Un cos afegit a la part davantera presenta una construcció més acurada. Les cantoneres són fetes de pedra molt ben treballada. Aquest cos queda a l'alçada del primer pis i el camí hi circula per sota.

Situat molt a prop del Llobregat, el rec que el feia treballar encara discorre al seu costat.

Esmentat al s XIX com a molí fariner de dues planes, habitat de manera permanent. Dins el conjunt es poden apreciar senyals de diferents riuades, la darrera l'any 1962, que motivà l'abandonament definitiu de l'habitatge.

Arran de la construcció del Canal de la Infanta (1819), gràcies a dues rescloses ubicades al Papiol, es van convertir en regadiu diferents parcel·les del municipi. La unió de les aigües del Rec Nou i del Rec Vell permeté augmentar el cabal d'aigua canalitzada i intensificar el procés industrial i agrícola.

La zona propera al Molí de l'Argemí era un dels indrets on es feien les millors captures de pesca al Llobregat, al seu pas pel Papiol.

Recurs integrat al Parc Agrari del Baix Llobregat.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt, atesos dels continguts que hi estan associats. en el con. Prou atractiu per ésser complementat amb altres elements vinculats temàticament.
- **Nivell de viabilitat:** Alt, atesa la seva localització estratègica, en el context del Parc del Llobregat, malgrat la titularitat privada del recurs.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

- **Interès i potencial:** Alt, convertible el producte turístic a través de la creació de relat i la vinculació temàtica amb altres elements, i atès el projecte de convertir en *Via blava* el Camí del Llobregat.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 13. CASA DE L'AIGUA

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Propietat d'Aigües de Barcelona.

Edificació històrica que ocupa la zona de riu Llobregat al terme del Papiol, vinculada al sistema de rec dels camps agrícoles (Canal de la Infanta). La seva simplicitat permet mostrar amb facilitat els sistemes constructius tradicionals, sense oblidar el seu valor paisatgístic.

Datació: principis del s XIX. En memòria de les víctimes de les riuades de l'any 1962, el 25 de setembre de 1969 s'aixecà un petit monòlit al costat de la Casa de l'Aigua.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt, atès el valor històric i simbòlic del recurs i el seu entorn.
- **Nivell de viabilitat:** Alt, condicionat a la creació de relat.
- **Interès i potencial:** Alt. Es considera prioritari convertir-lo en producte turístic, atesa la seva situació estratègica i el projecte de convertir en *Via blava* el Camí del Llobregat.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 14. MOLÍ PAPERER/ MOLÍ DE CAN CAPDEVILA

Descripció

Propietat privada.

Antic molí paperer de cinc plantes, construït entre 1790 i 1793. És un edifici rectangular, allargat, cobert amb teulada a dos aiguavessos. Comptava amb quatre tines i cinc rodes. Va ser edificat pel paperaire Felip Cebrià al costat d'un vell molí fariner. A mitjan segle XIX era propietat

d'Antoni Romani. Probablement, es tracta del molí paperer citat per Pascual Madoz al *Diccionario geográfico-estadístico-histórico de España y sus posesiones de ultramar* (1846-1850), on esmenta que hi havia al Papiol un molí fariner, una fàbrica de paper i dues de filats de cotó. Va estar en funcionament fins les acaballes del segle XX.

Les afectacions urbanístiques a què està subjecte l'immoble no hi impossibiliten usos d'acord amb la Llei d'urbanisme. Tanmateix, està subjecte a les afectacions sectorials de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) pel fet de trobar-se en una àrea inundable, de Foment (és situat en zona d'afectació de l'autopista) i de Protecció Civil, pel fet d'estar localitzat en zona d'indefensió a causa dels riscos inherents al transport de productes químics en carretera.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Supeditat a possibles usos derivats de la recuperació del corresponent tram del Llobregat, fet que hi permetria la creació de valor.
- **Interès i potencial:** Alt. Se'n considera prioritària la conversió en producte turístic.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

SEGONES RESIDÈNCIES, CASES D'ESTIUIG, XALETES, TORRES, ARQUITECTURA RESIDENCIAL, ETC.

RECURS 15. CAL BOFARULL/ VILLA MERCEDES/ CAL BERNADAS

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local. Propietat privada.

Torre d'estètica historicista de planta rectangular, construïda en desnivell de planta baixa i dos pisos, amb una estructura de façana molt simètrica, amb balconada comuna a tres portes (primer pis), tres balcons (segon pis) i planta baixa amb porta centralitzada per dues finestres. Els quatre angles de la cornisa i la terrassa apareixen flanquejats per quatre merlets.

Datada al primer quart del s XX. L'any 1920 fou reconstruïda amb les quatre torrasses cilíndriques als vèrtexs de la teulada.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Baix. No genera per ell mateix prou interès per ser visitat.
- **Nivell de viabilitat:** Baix (propietat privada).
- **Interès i potencial:** Baix. Recurs desestimable. No complementable amb altres elements.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 16. CAN BOU/ CASA DE PEDRA

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Propietat privada.

Edifici modernista situat sota el castell, construït el 1914, obra de **Salvador Valeri i Pupurull**, aleshores arquitecte municipal del Papiol.

Construcció de pedra, garebé triangular, de tres pisos d'alçada, amb un cos central cobert a quatre aigües. A banda i banda del cos central hi ha dos cossos laterals que s'avancen a les façanes de tramuntana i de migdia. Al primer pis es comuniquen tots tres cossos per una balconada, també de pedra. Els acabats són en formes ondulades que evocuen l'estètica gaudiniana. A la part posterior de la casa hi ha un jardí, tancat per una porta també modernista amb reixes de ferro forjat on consta el nom de l'edifici.

Salvador Valeri i Pupurull (Barcelona, 1873-1954) forma part de la segona generació d'arquitectes del modernisme català, amb obres rellevants com la Casa Comalat (Barcelona). És considerat l'autor més característic del terme municipal del Papiol, amb una important petjada al Baix Llobregat: Can Trian, Casa Gensana i Fàbrica Prats (Sant Vicenç dels Horts), el Casino de Sant Andreu de la Barca, cellers a Sant Esteve Sesrovires, etc.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà. No exerceix atracció per ell mateix, però sí en el cas de vistants que es troben a la zona, atrets per altres elements. Contribueix a reforçar l'atractivitat del conjunt de l'oferta turística.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Genera una dinàmica favorable a l'entorn, en el cas que es pugui complementar amb altres elements.
- **Interès i potencial:** Mitjà.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

RECURS 17. CAL GIRONA

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Propietat privada.

Edifici estructurat en dos cossos, un d'ells més alt que fa cantonada amb el carrer del Carme, dissenyat com a torre-mirador. En destaquen la tribuna i la galeria del pis superior, amb finestrals d'arquets de mig punt entre columnes. Es corona amb piràmide de ceràmica vidriada que combina vermell i verd, amb una sanefa d'arqueria cega. Els elements decoratius de finestres i balcons són de tipus eclèctic i inclouen

columnes i pilastres embegudes, capitells, pinocles, animals, flors i fulles, filigranes amb inicials, un medalló coronat i diferents personatges.

Datat entre finals del s XIX i principis del XX i enquadrat dins la tipologia de **modernisme popular**.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Prou atractiu per ésser complementat amb altres elements.

- **Interès i potencial:** Mitjà. Possible generació de valor turístic atesa la seva ubicació i la possible creació de relat.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 18. CAL POCH

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Propietat privada.

Edifici amb torre coronada amb cúpula de trencadís i amb finestres el·líptiques, situada a la façana que dona al carrer del Carme. Consta també d'una edificació auxiliar amb el coronament ondulat de les façanes situades al jardí interior.

Adscrit dins la tipologia del **modernisme popular**.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Baix. No genera interès per ell mateix.
- **Nivell de viabilitat:** Baix (propietat privada, manca d'accessibilitat interior).
- **Interès i potencial:** Baix. Recurs desestimable.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

RECURS 19. CAL BLANC

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Propietat privada.

Edifici de planta rectangular construït l'any 1915 seguint els patrons del noucentisme d'arrel popular. Consta de planta baixa i dos pisos, amb un cos afegit al costat dret. La façana s'estructura a l'estil de les masies

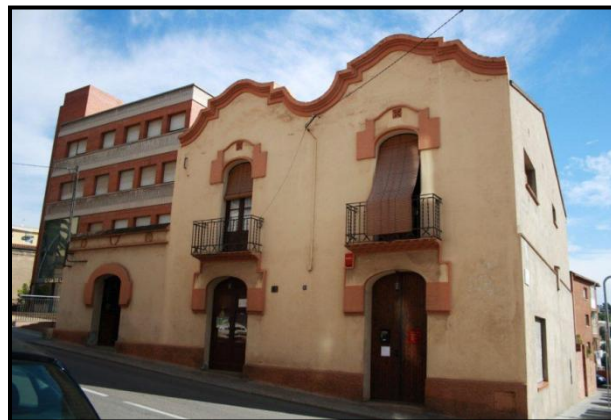
vuitcentistes, amb portal de punt rodó, balcó al pis principal, galeria al pis superior i coronament ondulat per mitjà d'un frontó amb motlures. Les obertures hi són emmarcades amb relleus de maó vist.

La composició és simètrica a partir dels buits de la façana principal. Les obertures –resoltes en arcs de mig punt, arcs carpenells i ulls de bou– són adintellades i emmarcades amb obra vista. La coberta és amb teula àrab i a doble vessant, amb un carener que corona l'edifici d'obra vista.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Prou atractiu per ésser complementat amb altres elements.
- **Interès i potencial:** Mitjà. Possible generació de valor turístic atesa la seva ubicació i la possible creació de relat.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 20. CAL JOANET DE L'HOSTAL/ CASA GOMIS

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local. Propietat privada.

Edifici de planta rectangular, amb planta baixa, primer pis i coberta a dues aigües. Presenta un cos lateral afegit a llevant, d'una sola planta. Les obertures hi són fetes en arc carpanell i emmarcades per un cos a manera

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

de frontó i ventalla calada. Les peanyes dels balcons hi simulen sanefes. Corona la façana un frontó ondulat amb motlures.

Datat el 1929. Construït per l'arquitecte **Antoni Gallissà i Soqué** (1861-1903). Al costat de la construcció hi havia l'era de batre gra, ordi i blat, on més endavant s'instal·laven els envelats de la Festa Major d'estu. Posteriorment s'hi ubicà l'escola. Obra recollida per **Oriol Bohigas** al seu llibre *Reseña y catálogo de la arquitectura modernista* (1973).

Emmarcat dins la tipologia del **modernisme popular**.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Baix. No genera interès per ell mateix.
- **Nivell de viabilitat:** Baix (propietat privada, manca d'accessibilitat interior).
- **Interès i potencial:** Baix. Recurs desestimable.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 21. CAN TINTORER

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Titularitat pública.

Antic mas amb planta baixa, pis, golfes i coberta a doble vessant i amb teula àrab. Presenta façanes de morter pintat de color terrós. A la principal destaquen les arcades del darrer pis.

Adquirit per la Corporació Metropolitana de Barcelona per instal·lar-hi el Cementiri Comarcal del Baix Llobregat, les obres del qual van començar el 1983. Actualment presenta l'aparença d'un edifici de nova planta, que emmascara completament la masia original. L'antic edifici fou transformat interiorment i exteriorment per adaptar-lo a l'actual funció d'oficines i atenció al públic.

Es tenen referències d'una vil·la romana en un camp situat a prop de l'antiga masia, confirmades per recerques arqueològiques anteriors a la destrucció del jaciment amb motiu de la construcció de l'autopista B-30.

Recurs **inclòs a l'Inventari-catàleg del patrimoni arquitectònic del Parc de Collserola**.

Situat en l'àmbit del PEIN Serra de Collserola, pertanyent a la xarxa Natura 2000.

Vegeu Cementiri de Roques Blanques, p. 59.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Baix. No genera interès per ell mateix, de resultes de la pèrdua de l'aparença original.
- **Nivell de viabilitat:** Baix (funció administrativa).
- **Interès i potencial:** Baix. Recurs desestimable.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 22. CASA FITÓ

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Propietat privada.

Edifici amb una curiosa façana a cinc nivells, el més alt dels quals és una torratxa capçada amb un teulat a quatre aigües amb els ràfecs ben sobresortits. La façana és asimètrica, amb la porta principal a l'extrem més baix. A la

planta noble s'obre un ampli balcó i a la part de dalt hi ha una galeria de quatre arquets de mig punt. Les obertures principals tenen les llindes ressaltades amb arquets de maó vist que contrasten amb l'arrebossat blanc del mur.

Datació: primer quart del s XX.

Adscrit tipològicament **entre el modernisme popular i el noucentisme.**

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Prou atractiu per ésser complementat amb altres elements, però no per si sol.
- **Interès i potencial:** Mitjà. Possible generació de valor turístic atesa la seva ubicació i la possible creació de relat.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

ALTRES ELEMENTS RELLEVANTS

RECURS 23. ESGLÉSIA PARRQUIAL DE SANTA EULÀLIA

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).

Temple de tres naus, situat al costat del castell. Les naus laterals són més aviat estretes i estan capçades per absidioles poligonals. La central, però, és d'absis semicircular. La separació entre els tres elements ve donada per pilastres amb capitells ornamentats per decoració vegetal i animal. La façana principal té la porta resolta en arc de mig punt, flanquejada per dues columnes amb capitells. L'arcuació més exterior de les arcuacions cegues que conformen la portalada està ornamentada amb motius florals, mentre que la línia

d'imposta apareix decorada amb filigranes i motius animals. El campanar és de planta quadrada amb obertures i ornaments iguals als de l'església i amb coberta a quatre vessants amb teula àrab. Hi destaca el rellotge situat just al pis inferior al de les campanes.

L'actual temple –obra dels arquitectes **Josep Ros i Ros** i **Juan Montero Pazos**, executada pel constructor **Josep Bou**- fou inaugurat després de la Guerra Civil Espanyola, el 1950, al solar que ocupava l'anterior capella.

Les primeres obres de l'església parroquial daten del s XIV. L'ermita de la Salut va perdre la condició de parròquia quan Jaume II, a petició de Galceran Despapiol, n'autoritza el trasllat al nucli habitat que s'havia format a redós del castell.

D'aquesta església original, reconstruïda durant la segona meitat del s XVI, i destruïda durant la Guerra Civil Espanyola, es conserven uns **contractes entre els obrers de la parròquia i el mestre d'obres Bernat Bos de Vilafranca (1565)**.

El 1751 el temple fou reformat i ampliat. S'hi va bastir el campanar quadrat. L'ampliació va ser per la part de ponent, amb l'obertura d'una porta al lloc on hi havia hagut l'altar major -el qual passà a ocupar el pany de paret situat al davant- i la construcció del cor adossat a la paret de la façana.

L'any 1936, en el marc de la contesa civil, l'antiga església de tradició gòtica va ser enderrocada a cop de pic i pala. Els vuit retaules que contenia –entre ells el del Remei i el del Sagrat Cor- van ser cremats. El 1944 es començà la construcció de la nova església, inaugurada el 1950. Es van construir uns pous fins a tocar la roca, reblerts amb formigó armat.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

El campanar es va col·locar al costat de la façana principal, al punt on estava abans de la reforma de 1751.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Baix, atès el seu interès històric discret. No exerceix atracció per ell mateix, però sí en el cas de vistants que es troben a la zona, atrets per altres elements.
- **Nivell de viabilitat:** Baix. Vinculat a altres recursos, com la Casa Rectoral, a la qual està adossada.
- **Interès i potencial:** Baix. Desestimable si no es pot complementar.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 24. CAL PUIG

Descripció

Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Propietat privada.

Caseriu tradicional, datat al s XIX, situat al paratge del mateix nom. Presenta com a principals característiques l'existència de ràfecs amb caps de teula àrab, un cal d'aigua tortugada, portals amb arc de pedra de mig punt, finestres amb lleixa motllurada de pedra, finestres amb arcs escarsers i portal amb arc de mig punt.

L'any 1925 es féu el camí que, passant pel turó de les Escletxes, accedeix a cal Puig i ca n'Amigonet. Arranjat l'any 2014, el camí de ca n'Amigonet, de 1.600 m de longitud, ha esdevingut en l'actualitat una important entrada al Parc Natural de Collserola, molt freqüentada pels veïns del Papiol com a espai de passejada i esport.

Es troba a l'entorn proper a l'àmbit d'un espai protegit (el PEIN Serra de Collserola, pertanyent a la xarxa Natura 2000) i d'un espai d'interès (Espai d'interès geològic les Escletxes del Papiol).

Actualment en procés de reconversió en hotel rural.

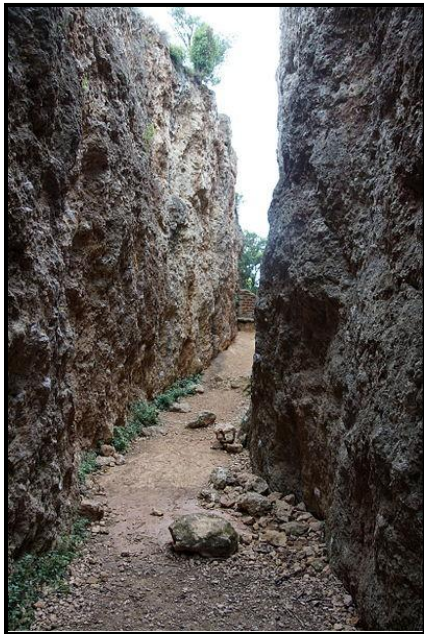
Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà. Sense interès arquitectònic, però estratègicament situat en un dels accessos al parc de Collserola.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Genera dinàmica favorable a l'entorn.
- **Interès i potencial:** Mitjà. Possible generació de valor turístic atesa la seva ubicació.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

PATRIMONI NATURAL I PAISATGÍSTIC

RECURS 25. LES ESCLETXES

Descripció

Propietat privada. Patrimoni d'Interès Geològic i Turístic. Classificat pel Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat com a geòtop 338, pel seu interès i valor patrimonial.

Elevació situada a l'extrem oriental del nucli urbà del Papiol. Integrat a la Serra de Collserola, es tracta d'un turó tabular fracturat per un seguit d'esquerdes que donen nom al conjunt. Una bona part són esclatxes a cel obert que travessen la massa calcària del puig en direcció N-S. En diferents trams s'uneixen entre elles gràcies a altres fractures menors disposades en sentit

ortogonal. Altres fractures formen trams completament subterranis.

Les fissures presenten dimensions variables. La més ampla és situada a ponent del conjunt. A la zona més oriental del turó hi havia altres esquerdes que van desaparèixer durant la dècada dels anys 50 com a conseqüència de l'explotació d'una pedrera.

Les Escletxes són el **resultat del lliscament dels blocs calcaris fracturats sobre una base argilosa**. Aquests processos han donat lloc a la formació de **passadissos i galeries que poden arribar a tenir uns 80 metres de longitud i una fondària d'entre sis i deu metres**.

Segons Òscar Andrés, autor de la primera topografia de la zona, les esquerdes, com a conjunt, tindrien un recorregut total de 640 metres, comptant les fractures que van desaparèixer arran de l'activitat extractiva de la pedrera. A partir de les actuals dades topogràfiques, s'ha fet un càlcul estimatiu de 300 metres.

El turó de les Escletxes és format per calcàries esculloses amb **nombrosos fòssils d'ostrèids, gasteròpodes, eriçons marins, etc.**, que indiquen que **el seu dipòsit es produí en condicions climàtiques tropicals**. Tot el conjunt reposa sobre materials argilosos continentals que daten també del **miocè**.

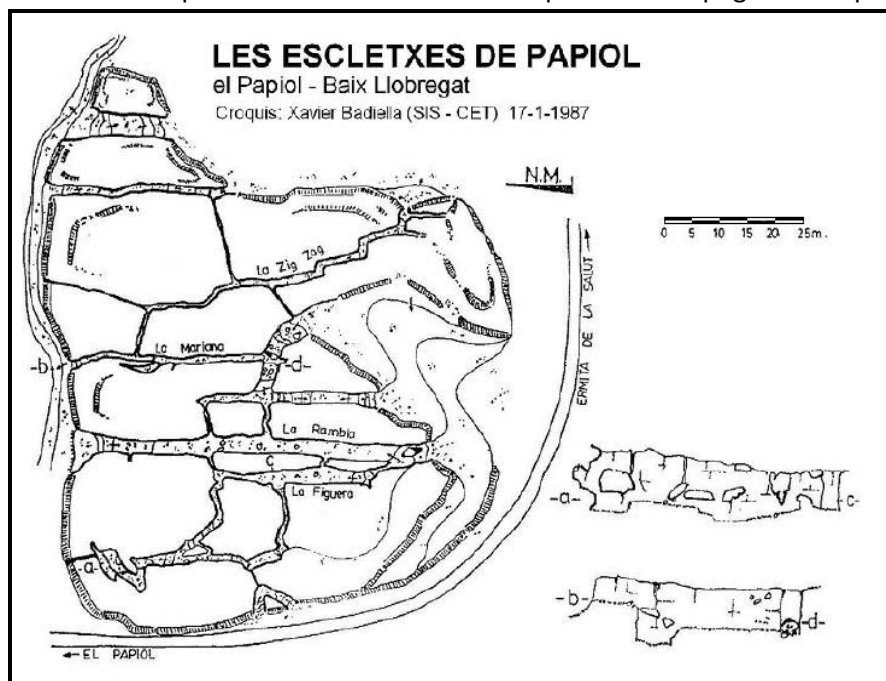
En l'àmbit geològic i paleontològic, inclou l'únic registre representatiu al Baix Llobregat de les successions marines esculloses coral·lines i algals del miocè mitjà de la semifossa del Vallès-Penedès. Allotja una també una **localitat de mamífers fòssils singular, tant per la seva datació (miocè), com per la diversitat de formes que la integren**. La seva **rellevància internacional** deriva del fet que és considerada una de les localitats de referència per a l'escala biocronològica de mamífers fòssils d'Europa

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

d'occidental.⁷ Segons la Direcció General del Medi Natural, “*La successió de les Escletxes és única per la seva preservació encara apreciable*”.

Considerat com a **geòtop (espai amb elements geològics d'especial interès per a reconèixer, estudiar i interpretar l'evolució de la història de la Terra i els processos que l'han modelada)**, les Escletxes són conegudes des de temps immemorials i han estat vistades i estudiades en diferents èpoques per diverses personalitats de l'àmbit científic i acadèmic vinculades a la geografia i la geologia: **Jaume Almera, Norbert Font i Sagué, Marià Faura i Sans, Noel Llopis i Lladó, Òscar Andrés i Bellet**, etc.

Durant la temporada 1952-1953 van ser explorades i topografiades per

membres del Grup d'Exploracions Subterrànies (GES) del Club Muntanyenc Barcelonès (CMB). El gener de 1987 **Xavier Badiella** – component de la Secció d'Investigacions Subterrànies (SIS) del Centre Excursionista de Terrassa va elaborar un detallat croquis de les Escletxes, en el qual féu constar els noms que s'han atorgat als diferents trams de les esquerdes (la Figuera, la Rambla, la Mariana, la Zig-Zag, etc.)

Amb el pas dels anys –de resultes de la facilitat d'accessos⁸ i de la proximitat respecte a l'àrea metropolitana de Barcelona-, el paratge s'ha convertit en un **punt de trobada per a visitants de tota mena**, fet que pot comportar un cert **risc de degradació**. Paral·lelament, han esdevingut també una **zona d'escalada i de pràctiques exteriors d'espeleologia**.

La inclusió de les Escletxes al parc de Collserolsa i la seva consideració com a *paratge pintoresc* ha contribuït a fer-ne un punt d'interès turístic, per discorren itineraris locals-regionals del Baix Llobregat.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt, atès el seu atractiu intrínsec, que hi motiva les visites, justificables a partir d'un ampli espectre d'interessos.
- **Nivell de viabilitat:** Alt, per la fàcil accessibilitat i proximitat a l'entorn metropolità, i pel fet de generar oferta turística a l'entorn i ingressos indirectes.
- **Interès i potencial:** Alt. Funciona *de facto* com a producte turístic, per bé que cal potenciar-hi la creació de valor.
- **Prestació de serveis:** Senyalització interpretativa.

⁸ Des de l'estació de Renfe hi ha un servei de bus que hi porta.

RECURS 26. PUIG MADRONA (SERRA DE COLLSEROLA)

Descripció

Cim de 341 metres sobre el nivell del mar, situat entre els termes del Papiol i Sant Cugat del Vallès, dins la Serra de Collserola. Domina a ponent, la confluència del Llobregat i la riera de Rubí i, a llevant, la depressió del Vallès. A la part més alta hi ha instal·lada una torre de vigilància d'incendis de 16 metres d'alçada. Al vessant meridional del turó es troba l'ermita romànica de la Salut (*vegeu p. 31*). També han estat identificades restes d'un poblat ibèric al capdamunt del puig, destruït en gran part com a conseqüència de la construcció de la torre.

Ha esdevingut un lloc de freqüentació notable a causa del pas habitual de senders i itineraris de descoberta del medi natural i històric en el marc del Baix Llobregat i la Serra de Collserola.

Vegeu Serra de Collserola, p. 80.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt, tant per l'interès paisatgístic com patrimonial i històric de l'entorn en què és situat, la qual cosa hi motiva visites.
- **Nivell de viabilitat:** Alt. Genera oferta turística a l'entorn i ingressos indirectes.
- **Interès i potencial:** Alt. Funciona *de facto* com a producte turístic.
- **Prestació de serveis:** Senyalització interpretativa i direccional.

RECURS 27. SERRA DE ROQUES BLANQUES

Descripció

Alineació muntanyosa situada entre els termes del Papiol i Sant Cugat del Vallès, al límit entre el Baix Llobregat i el Vallès Occidental. Presenta una elevació màxima de 195 metres.

Al vessant N-O d'aquesta alineació, al terme de Sant Cugat del Vallès, al turó de can Domènec, es troba la pedrera (o mina) Berta (*vegeu p. 57*).

També s'hi troba el Cementiri Parc Roques Blanques (*vegeu p. 59*).

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

RECURS 28. TURÓ DE LA PINEDA

Descripció

Cim entre els termes del Papiol i Sant Cugat del Vallès, de 273 metres d'altitud, a la partió entre les comarques del Baix Llobregat i el Vallès Occidental.

Lloc de freqüentació notable a causa del pas habitual de senders i itineraris de descoberta del medi natural i històric en el marc del Baix Llobregat i la Serra de Collserola.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà, com a eix de descoberta del territori.
- **Nivell de viabilitat:** Alt, atesa la seva consolidació com a punt de senderisme.
- **Interès i potencial:** Mitjà, atesos els factors esmentats.
- **Prestació de serveis:** Senyalització direccional.

RECURS 29. RIU LLOBREGAT

Descripció

Una part del tram metropolità del Llobregat discorre pel Papiol. El curs del riu marca –juntament amb la riera de Rubí, de la qual és tributari- el límit de ponent amb els termes de Pallejà i Castellbisbal.

El riu ha actuat al llarg de la història com a **eix dinamitzador del territori circumdant**. El 1188 es va construir l'anomenat **Rec Vell**, que partint del Papiol va servir per abastir diversos molins fariners de la banda esquerra del Llobregat, fet que donà origen a la vila de Molins de Rei. Aquest mateix any es construï un casal amb dotze molins a l'indret conegut actualment com a Molí Paperer. Per a la seva construcció es demanà al rei Alfons el Cast la quantitat de 200 sous i 50 maravedisos. Posteriorment el

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Rec Vell serà el proveïdor d'aigua al Canal de la Infanta. Una altra resclosa que captava les aigües del riu era situada prop de la Roca de Droc. Abans una de les preses situades en aquest punt anava esbiaixada fins al paratge dels Quatre Bagants.

Al s XIX, coincidint amb la industrialització, nombroses parcel·les es posaren en regadiu gràcies a les dues rescloses ubicades al Papiol. En aquest context, la unió de les aigües del Rec Vell amb les del **Canal de la Infanta** permeté incrementar el cabal d'aigua canalitzada, fet que contribuí a incrementar el procés industrialitzador i la intensificació del regadiu a la comarca. En aquesta etapa el Llobregat apareix vinculat a l'economia i a la creació de llocs de treball, a través d'establiments com el Molí de l'Argemí, el Molí Paperer, la fàbrica de filats de cotó i la fàbrica de cartrons.

Actualment prop de l'aiguabarreig amb la riera de Rubí hi ha una **estació de control de les aigües residuals**. Des del **mirador de la torre de salmorres** –que per mitjà de visites guiades es pot utilitzar amb finalitats educatives i ambientals– es pot contemplar el ric i complex paisatge del Llobregat i el seu entorn.

El Papiol forma part del **Parc del Riu Llobregat**, juntament amb la resta de municipis pels quals discorre el curs fluvial, al llarg de 30 km, des del Pont del Diable a Martorell fins a la desembocadura, al Prat de Llobregat⁹.

⁹ Gestionat pel Consorci per a la Recuperació i Conservació del Riu Llobregat, el parc té com a principal objectiu recuperar ecològicament i socialment l'espai comprès a banda i banda del curs fluvial, amb la finalitat que les infraestructures i els serveis hi puguin conviure amb el medi natural i les activitats de lleure. Per aquest motiu el parc ha estat concebut com un recorregut continu a les dues ribes del riu, apte per al trànsit de vianants i de bicicletes. Inclou passos

La tardor de 2010 es restaurà la vegetació autòctona del tram del riu comprès entre el Papiol, Pallejà i Sant Andreu de la Barca, on es troba l'aiguabarreig amb la riera de Rubí. En el marc d'aquesta intervenció tingué lloc una jornada de participació ciutadana juntament amb la Diputació de Barcelona i l'associació Acció Natura.

Actualment pel terme del Papiol discorren dos Canals dependents del Llobregat: el de Capdevila i el de Ferrer Mora.

Vegeu apartat aiguats, p. 68.

Vegeu apartat Camí del Llobregat, p. 62.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt. Presenta prou atractius per generar demanda turística per si sol, amb perspectives d'incrementar-los arran dels projectes d'àmbit supramunicipal relacionats amb la recuperació del riu i el seu entorn.
- **Nivell de viabilitat:** Alt. Genera oferta turística a l'entorn i ingressos indirectes.
- **Interès i potencial:** Alt. N'és prioritària la consolidació com a producte turístic, per mitjà de la creació de valor i l'aplicació d'estratègies, i atès el projecte de convertir en *Via blava* el Camí del Llobregat.

transversals i accessos a tots els municipis riberencs i a la xarxa de transport públic metropolità. El resultat final del projecte és oferir un corredor verd i un camí d'aigua que connecti el massís de Collserola amb el front litoral, convertint-se d'aquesta manera en un connector imprescindible entre espais metropolitans de gran valor ecològic.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

- **Prestació de serveis:** Senyalització direccional i interpretativa i ús ocasional del mirador de la torre amb finalitats turístiques.

RECURS 30. PEDRERA BERTA: GALERIA DE QUARS

Descripció

Pedrera actualment inactiva i tancada, propietat privada, situada dins el Parc Natural de Collserola, al vessant nord-oest de la Serra de Roques Blanques, entre els cims de Puig Madrona i de Puig Pedrós de l'Obac, al sud de la riera de Rubí, als termes municipals de Sant Cugat del Vallès (80%) i el Papiol (20%). Considerada el **bressol de la mineralogia catalana** i el **jaciment de minerals més visitat de Catalunya**. La seva importància mineralògica i minera en el marc de l'estat espanyol ha estat posada en relleu a través dels tractats més prestigiosos de mineralogia.

Conté una gran massa de fluorita acompanyada de diversos minerals, especialment galena, però també pirita, calcopirita, goethita, fluorita, atzurita, calcita, malaquita, baritina i quars.

Constitueix un important punt de referència mineralògica a causa de l'excel·lent qualitat dels exemplars de **fluorita octaèdrica de color verd** que hi apareixen. Nombrosos col·leccionistes i mineralogistes hi han cercat amb insistència aquest mineral tant per objectius de recerca científica com comercial, amb la consegüent espoliació sistemàtica del jaciment. Tant pel seu color verd intens com per la singularitat dels seus cristalls (cares octaèdriques amb arestes truncades, a més de moltes combinacions cúbiques diferents), la **fluorita del Papiol** (tal com és coneguda comercialment) ha esdevingut un dels exponents més emblemàtics de la mineralogia catalana, **conegut per col·leccionistes d'arreu del món**.

Es creu que van ser els ibers els primers a treballar al jaciment, tot i que no es té constància de l'explotació de les mines de galena i plata fins a l'època romana. Fins a inicis del s XX s'hi desplegà una extensa xarxa de galeries i pous per a l'extracció de minerals. El 1904 la mina era coneguda amb el nom d'Elisenda i la concessió de l'explotació estava a càrrec de Jaume Amat i Trabal. L'any 1908, amb una superfície de 10.000 m², es traspassà a Damià Cardoner. El 1921 l'explotació s'atorgà a la filla d'aquest, Berta Cardoner Bouvard, que li donà l'actual nom. Els anys 20, durant un treballs de perforació del cinquè nivell, una barrinada inundà

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

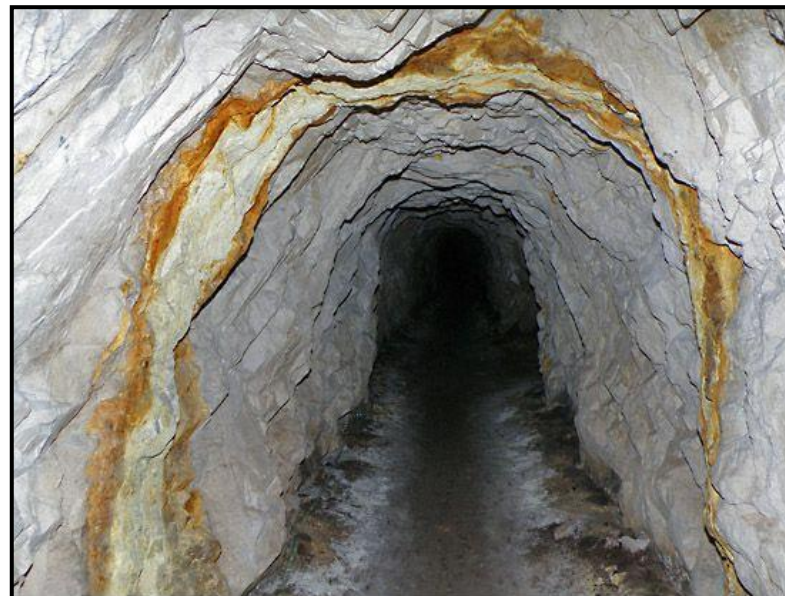
les galeries i els nivells inferiors. D'ençà de 1922 es passà a l'extracció de pedra, primer de conglomerat montserratí, i més tard de granodiorites.

Un cop extingida la concessió d'exploració, la manera com es procedirà a la restauració de la mina enfronta els Ajuntaments concernits i l'actual propietari, l'empresa Fomento de Construcciones y Contratas (FCC).

Connectada amb la pedrera i situada al terme del Papiol, la **Galeria de Quars** –coneguda també com a **Galeria Batzac** o **Galeria Matilde**– és formada per granodiorita (modalitat de granit) i ha sofert una alteració hidrotermal que hi ha generat filons de reompliment. Se n'ha extret fluorita i esfarelita per a usos industrials i és valorada per les cristallitzacions excepcionals que s'hi troben, la qual cosa ha generat una gran demanda entre els col·leccionistes. L'amplada i l'alçada de la galeria permeten deambular pel passadís i accedir a les diferents sales, on es pot contemplar un pou de quinze metres de fondària.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt. Presenta prou atractius per generar demanda turística.
- **Nivell de viabilitat:** Baix. Supeditat a la resolució del conflicte derivat de la restauració de la mina i a la creació d'estructures d'acollida, amb les consegüents inversions.
- **Interès i potencial:** Mitjà. S'hi recomana la creació de valor turístic, malgrat els obstacles esmentats.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

ALTRES ELEMENTS PATRIMONIALS D'INTERÈS

RECURS 31. CEMENTIRI PARC ROQUES BLANQUES

Descripció

Inaugurat l'any 1984, el Cementiri Parc Roques Blanques, d'àmbit comarcal, ocupa l'àrea de l'antiga masia de Can Tintorer (*vegeu p. 48*). Per encàrrec de la Corporació Metropolitana de Barcelona, fou construït pel bufet d'arquitectes Batlle i Roig. Pel seu caràcter innovador, el projecte **ha obtingut diferents premis**.

Roques Blanques ofereix un **exemple modèlic d'integració pasatgística mitjançant l'ús del llenguatge agrícola tradicional**: talussos, murs de contenció i bancals que organitzen els diversos espais de reflexió. També s'utilitza la vegetació endèmica de la zona combinada amb la

vegetació pròpia del jardí mediterrani. Els nínxols es disposen a la muntanya, acoblats a l'orografia del terreny, en terrasses amb pèrgoles i vegetació diversa.

El cementiri forma part del **Parc Natural de Collserola**, motiu pel qual ocupa un espai protegit. Ha estat pioner a l'estat espanyol en l'aplicació de mesures respectuoses amb el medi ambient. D'ençà de la seva inauguració s'ha consolidat com un **cementiri-parc de referència, adaptat a les actuals necessitats i integrat a l'entorn natural de què forma part**. Des dels seus inicis, ha apostat per una **política de gestió ambiental que inclou mesures com la protecció de la flora i la fauna autòctones, l'estalvi de recursos energètics, el control d'emissions de fums, el reciclatge de residus i l'aposta per noves alternatives ecològiques d'inhumació de cendres, com el Bosc de la Calma, l'Arbre Familiar, la Font del Repòs o el Columbari de la Terra, que promouen, entre d'altres, l'ús de les urnes biodegradables**. Gràcies a aquest foment de la consciència ambiental, Roques Blanques –propietat del Consell Comarcal del Baix Llobregat i gestionat pel grup Àltima- ha estat el primer cementiri de l'estat espanyol –i el tercer d'Europa- que ha obtingut el reconeixement europeu EMAS.

Recentment, l'any 2015, la Generalitat va declarar el cementiri i el seu entorn **zona d'especial protecció de la qualitat acústica (ZEPQA)**.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt. Els seus atractius intrínsecs el fan generador de visites, a més de la seva ubicació al parc de Collserola.
- **Nivell de viabilitat:** Alt. Amb possibilitats d'absorbir fluxos turístics.
- **Interès i potencial:** Alt. Es considera prioritari convertir-lo en producte turístic.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 32. MUSEU DEL PAPIOL

Descripció

L'Associació Museu del Papiol, impulsada per l'escultor Eduard Serra, és formada per un grup de voluntaris i voluntàries compromesos des de l'any 2012 amb la recuperació de la memòria històrica del poble. Aquesta tasca ha culminat recentment en l'obertura de l'anomenat Museu del Papiol – situat al carrer del Doctor Trueta-, una col·lecció que aplega el material recollit pels membres de l'entitat amb el propòsit de recuperar el patrimoni local. El fons –resultat de diferents donacions de particulars– inclou sobretot objectes dotats de valor històric i testimonial, amb una especial rellevància per aquells que corresponen a l'etapa de la postguerra.

Fruit de la tasca portada a terme, l'Associació ha aconseguit recuperar prop de dues mil peces, de les quals unes cinc-cents ja han estat catalogades.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà, atesa l'heterogeneïtat dels continguts, fet que li resta singularitat.
- **Nivell de viabilitat:** Alt, atesa la disponibilitat de voluntaris i voluntàries, amb capacitat d'incidir en el seu entorn.
- **Interès i potencial:** Mitjà, atesa la combinació dels factors esmentats. Supeditat a la seva vinculació amb altres propostes i/o a la recerca d'una estratègia de singularització.
- **Prestació de serveis:** Visites guiades adaptades als que ho sol·licitin. Obert l'últim diumenge de cada mes.

RECURS 33. TALLER D'ORGUES GERHARD GRENZING

Descripció

D'origen alemany i establert a Barcelona, el mestre orguener Gerhard Grenzing des de 1973 desenvolupa totes les tasques d'orgueneria al seu taller del Papiol, des d'on ha realitzat més de 225 obres repartides arreu del món. Actualment dirigeix un equip de 20 professionals. Grenzing és membre de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sevilla, de la Reial

Acadèmia de les Ciències i Arts de Barcelona, de la Societat Catalana de Musicologia entre altres institucions. Ha estat president de la International Society of Organbuilders. El 2014, va rebre el Trofeu Europeu de l'Excel·lència per la Biennale Européenne de l'Artisanat de Lyon. Ha rebut la medalla de plata al mèrit de les Belles Arts de Música (Ministeri de Cultura), el títol de Mestre Artesà (Generalitat de Catalunya), el Premi Preservació del Patrimoni (Centre d'Estudis del Baix Llobregat), fou nomenat Orguener de l'any 2006 (per revista alemanya *Organ*) i és membre del Comitè d'Honor de l'Alliance Francophone au Royaume d'Espagne, amb l'orde Éléphant d'Or.

El taller ha esdevingut un referent internacional en el seu àmbit i ha contribuït a projectar internacionalment el nom del municipi.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt, atès el caràcter singular del recurs.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà: propietat privada.
- **Interès i potencial:** Alt. Es considera prioritari convertir-lo en recurs turístic prèvia negociació amb els titulars de l'establiment.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

ITINERARIS

RECURS 34. CAMÍ DE SANT JAUME

Descripció

La variant del Camí de Sant Jaume que parteix de Barcelona i discorre per l'Eix del Llobregat o per Sant Cugat del Vallès i conflueix a Montserrat, inclou el terme del Papiol. Des de Sant Joan Despí, la ruta segueix per la vora esquerra del Llobregat i discorre pels termes de Sant Feliu de Llobregat, Molins de Rei i el Papiol, des d'on s'endinsa al Vallès Occidental a l'altura de l'estació de Renfe de Castellbisbal. En bona part dels trams d'aquest recorregut s'hi ha consolidat la pràctica del senderisme i BTT.

L'any 2004 la Ruta Jacobea va rebre la categoria de Gran Itinerari Cultural Europeu. El 1993 els trams espanyols de l'anomenat Camí Francès van ser inscrits en la Llista del Patrimoni Mundial de la UNESCO.

Valoració de l'interès i potencial turístic

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà. El municipi, per si mateix, no actua com a generador d'oferta.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. No és rendible per si mateix, però pot generar dinàmiques favorables al seu entorn.
- **Interès i potencial:** Mitjà. A través de relat, podria incloure valor.
- **Prestació de serveis:** Senyalització direccional.

RECURS 35. CAMÍ DEL LLOBREGAT

Descripció

La Diputació de Barcelona i el Consorci de Turisme del Baix Llobregat impulsen el projecte del Camí del Llobregat, **sender de gran recorregut (GR)** homologat per la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya i que **recorrerà el riu Llobregat des del seu naixement**, a Castellar de n'Hug, **fins a la seva desembocadura, al Prat de Llobregat**. Aquest projecte, que portarà la nomenclatura GR-270, serà efectiu quan, d'entre d'altres, s'obri el camí a Olesa de Montserrat i a Abrera.

Paral·lelament, la Generalitat i la Diputació de Barcelona impulsen el projecte destinat a **convertir en Via blava el Camí del Llobregat, fet que permetrà que sigui transitat a peu, amb bicicleta i a cavall.**

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Al Baix Llobregat, des del Pont del Diable de Martorell fins a la desembocadura, el recorregut marcat per la llera del riu –que inclou el Papiol- ja és practicable. El Parc del Riu, **en el seu tram metropolità, té una longitud de 30 km i és format per zones de lleure i d'interès social i ecològic.**

Vegeu Riu Llobregat, p. 55.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt. Genera demanda per ell mateix.
- **Nivell de viabilitat:** Alt. Genera oferta turística a l'entorn i és susceptible de generar ingressos indirectes.
- **Interès i potencial:** Alt. Es considera prioritària la posada en valor.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 36. XARXA D'ITINERARIS LOCALS

Descripció

- Itinerari del Papiol a l'ermita de la Salut.
- Boscos del Puig Madrona.
- Sender de les Escletxes.
- Les Escletxes, la Rierada, la Salut i Puig Madrona.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt. Genera demanda per si mateix.
- **Nivell de viabilitat:** Alt. Genera oferta turística a l'entorn i és susceptible de generar ingressos indirectes.
- **Interès i potencial:** Alt. Se'n considera prioritària la posada en valor.
- **Prestació de serveis:** Per fer-hi qualsevol acte multitudinari cal demanar permís al Parc Natural de la Serra de Collserola.

2.2. RECURSOS INTANGIBLES

PATRIMONI IMMATERIAL HISTÒRIC

RECURS 37. BATALLA DEL CONGOST DE MARTORELL

Descripció

La Batalla del Congost de Martorell –coneguda també com a Batalla de Martorell- es lliurà el 1114 entre, d'un costat, les tropes del comte de Barcelona Ramon Berenguer III i els comtats d'Urgell i Cerdanya i, de l'altre costat, els almoràvits comanats per Abu Abd Allah Muhàmmad Àixa.

Un cop alliberats de la presència del Cid a València, els almoràvits emprengueren diverses campanyes militars contra el regne d'Aragó i els comtats de Barcelona i Urgell. Sota les ordres d' Abu Abd Allah Muhàmmad Àixa, i amb reforços de Muhàmmad ibn al-Hajj, governador de Saragossa, van penetrar pel Pla de Barcelona a través de Lleida, la Seu d'Urgell i la Segarra. Simultàniament, els almoràvits de les Balears desembarcaren al delta del Besòs per atacar Barcelona i destruïren Sant Adrià de Besòs i Sant Andreu de Palomar.

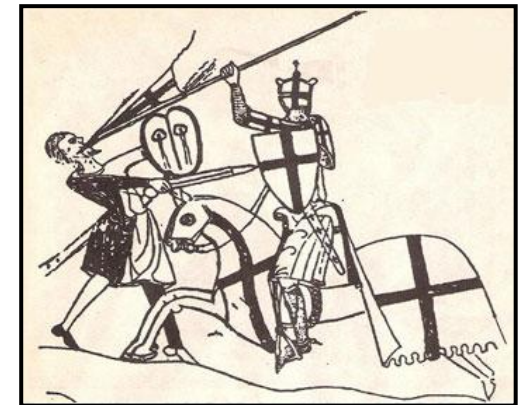
Martorell fou evacuada mentre Ramon Berenguer III i les tropes dels comtats d'Urgell i Cerdanya, més la guarnició del castell perdut per Udalard Ramon de Rosanes feia front als almoràvits, que foren rebutjans i perseguits seguint la costa fins a Salou.

La batalla es produí dos anys abans que el Castell del Papiol fos infeudat per Ramon Berenguer III als germans Arnau Pere, Ramon Pere i Bernat Pere. A parer d'alguns autors, aquesta concessió fou en reconeixement dels serveis que ambdós haurien prestat al comte durant la batalla.

Segons Esteve Faura, en aquest combat el Papiol fou la clau de la victòria, ja que *“no hi havia cap més poble al Baix Llobregat que dominés visualment des del Tibidabo fins al Congost, i, per altra banda, que tingués una drecera tan bona per poder avisar Barcelona.”*¹⁰

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà. Relat atractiu, que contribuiria a posar en valor la visita castell i el seu entorn.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Sense inconvenients tècnics notables.
- **Interès i potencial:** Mitjà. Es considera d'interès recollir l'episodi i generar relat al seu entorn com a estratègia turística.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

¹⁰ Faura i Casanovas, Esteve (1999: 23, 24).

RECURS 38. EL LLINATGE DELS PAPIOL

Descripció

El 1206 el rei Pere donà en feu ra **Ramon de Papiol** certs drets sobre el castell. Cap a principis del s XIII es té notícia que el castell pertanyia a **Galceran de Papiol**, que acompanyà el rei Pere el Catòlic a la **Batalla de las Navas de Tolosa (1212)**.

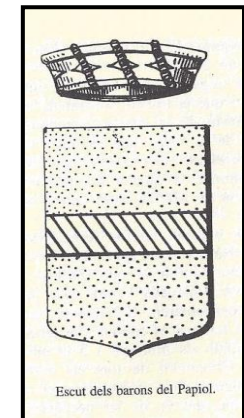
Un altre Galceran de Papiol, fill de Raimon i Blanca, **considerat el més rellevant de la nissaga**, nasqué entre 1270 i 1275. Malgrat no ser el fill primogènit, esdevingué l'hereu de la senyoria arran de la mort del seu germà Raimon el 1285 al costat del rei Pere el Gran en la guerra contra Felip l'Ardit de França. **Galceran acompanyà Jaume II el Just en la campanya contra el regne de Granada i prengué part en el fracassat setge d'Almeria (1309)**. Fou **oficial de la cort i veguer de Besalú i Girona i exercí tasques diplomàtiques i militars**. Aconseguí que la parròquia de

Santa Eulàlia fos traslladada al castell. Es casà amb Saurina Dufort, membre d'una nissaga amb importants interessos al Baix Llobregat, que ostentaren la senyoria de Sant Feliu de Llobregat. Al costat del seu sogre, Guillem Durfort – poderós ciutadà i conseller de

Barcelona que féu d'ambaixador reial-, **acompanyà el rei en diferents viatges** i obtingué del monarca com a regal una espasa amb beina esculpida amb inscrustacions d'ambre daurat i una corretja folrada de seda, fet que demostra que fou un dels seus cavallers predilectes. **Sembla que morí el 24 de juny de 1324 lluitant en la conquesta de Sardenya al costat de Jaume II. Les seves restes foren enterrades a la nova església de Santa Eulàlia, en un sarcòfag gòtic que actualment es conserva en una de les sales del castell**. Com a senyor del Papiol, Galceran fou substituït pel seu fill Raimon.

Al s XV, en el marc de la Guerra Civil Catalana, per promoure la repoblació, els senyors del castell, Joan Galceran –pare i fill- van declarar l'afranquiment dels mals usos i van limitar els arbitris sobre el pa, el vi, les hortalisses, el lli i el cànem. Joan Galceran de Papiol –dit el Menor, per diferenciar-lo del pare- es casà amb Francesca Regàs, filla del mercader barceloní Joan Regàs. Francesca Regàs morí el 1490 i heretà el castell i el terme Francesca Àngela Despapiol, que el 1505 maridà amb Bernat de Marimon, senyor de Sant Marçal.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt. Relat atractiu, que contribuiria a posar en valor la visita al castell i el seu entorn.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Sense inconvenients tècnics notables.
- **Interès i potencial:** Alt. Es considera d'interès recollir la història del llinatge i generar relat al seu entorn com a estratègia turística.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

- **Prestació de serveis:** Vegeu descripció del Castell, p. 28.

RECURS 39. EL CAVALL ARMAT

Descripció

Entre 1226 i 1587 els senyors del castell del Papiol estigueren obligats -en cas que el comte-rei els ho requerís per necessitats de guerra- a contribuir amb un *cavall armat*.

Es tractaria d'un servei feudal semblant a l'host senyorial, formada pel mateix senyor del lloc –proveït del seu cavall- i la seva mainada o agrupació de gent armada.

Aquest servei fou assumit pels senyors del Papiol com a resultat d'un acord per mitjà del qual se'ls commutava el pagament d'una quarta part dels fruits de la terra a canvi d'una compensació militar.

La mobilització que comportava l'obligació del *cavall armat* en termes socials va fer que acabés sent un símbol detestat per la població.

El 1587 Felip II commutà a Gispert de Guimerà l'obligació del *cavall armat*, a canvi d'un cànon anual de 20 lliures. Aquest servei militar, per tant, **perdurà 381 anys, en el decurs de quinze regnats.**

L'any 1994 el Papiol recuperà el record del *cavall armat* a través d'una popular figura del bestiar festiu (vegeu *apartat Festes, celebracions i imatgeria festiva*, p. 71).

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt. Relat atractiu, que contribuiria a posar en valor la visita castell i el seu entorn.
- **Nivell de viabilitat:** Alt. Sense inconvenients tècnics notables.
- **Interès i potencial:** Alt. Es considera d'interès generar relat al seu entorn com a estratègia turística, vinculable a l'oferta festiva.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 40. LES GUERRES CARLINES

Descripció

El primer aixecament de la Primera Guerra Carlina fou protagonitzat pel guerriller **Josep Tabescà**, de renom Tei, oriünd de Molins de Rei i resident a Sant Vicenç dels Horts. Fracassada la temptativa inicial, Tabescà fugí a Rubí, on s'alçà de nou en armes a favor del pretendent Carles M. Isidre. En aquest segon intent, se li uniren els papiolencs **Francesc Faura** i **Josep Julià** -coneguts respectivament amb els renoms de Titó i Lena-, a més d'**Anton Cluet** –àlies Damali-, nascut a la Donzell però resident al Papiol. Un altre dels que s'uniren a la revolta fou **Josep Barba**, que probablement procedia de la masia de Can Barba de Madrona –actualment al terme de Sant Cugat del Vallès-, que fins al 1867 pertangué a la parròquia del Papiol.

La muller de Francesc Faura, Marianna, tenia una escola a casa seva, situada al carrer de Sant Sebastià -actualment al número 22 del carrer de l'Abat Escarré- on essenyava als infants del Papiol.

Durant les carlinades del castell del Papiol serví de refugi principal i de lloc estratègic per a la Milícia Nacional, al servei de la causa isabelina.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà. Relat atractiu, que contribuiria a posar en valor la visita castell i el seu entorn.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Sense inconvenients tècnics notables.
- **Interès i potencial:** Mitjà. Es considera d'interès generar relat al seu entorn com a estratègia turística.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 41. VALENTÍ ALMIRALL, PARE DEL CATALANISME

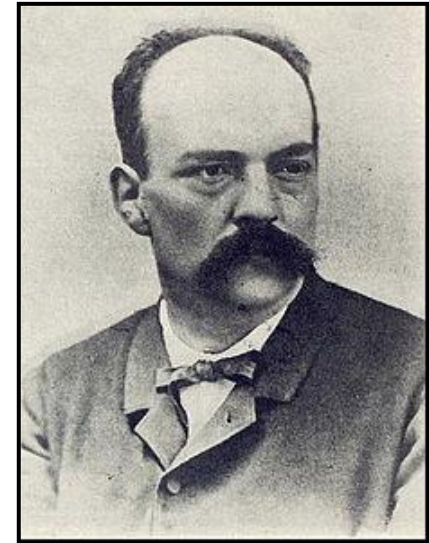
Descripció

Amb arrels al Papiol, el polític republicà i catalanista Valentí Almirall és considerada la figura històrica més rellevant vinculada al municipi.

Advocat, periodista i polític, **Valentí Almirall i Llozer** (1841-1904) va esdevenir el **primer teòric de les aspiracions catalanes d'autonomia, el pare del catalanisme polític** dins de la reconstrucció de l'Estat espanyol i una figura cabdal en la definició del catalanisme. Vicepresident del Club dels Federalistes i redactor de les *Bases para la constitución del Estado Catalán*, el fracàs i la decepció de l'experiència la Primera República el portà des del federalisme republicà cap a posicions plenament catalanistes.

El 1879 **va fundar el primer diari que estava totalment escrit en català, el *Diari Català***, des del qual va defensar la necessitat que el catalanisme superés la formulació literària i cultural predominant per passar a preocupar-se dels "interessos materials" del país. Un any després, el 1880,

va convocar el Primer Congrés Catalanista, que inicialment aglutinà les diferents tendències del catalanisme, des d'antics federals fins a gent vinculada a la revista apolítica *La Renaixensa*. Algunes demandes del Primer congrés catalanista van ser la creació d'una comissió defensora de la llengua catalana, d'una acadèmia de la llengua catalana i d'una comissió de defensa del dret civil català, amenaçat per l'uniformisme del govern central.

La millor síntesi del seu pensament polític la trobem en la seva obra *Lo catalanisme* (1886), on va posar les bases ideològiques del catalanisme progressista.

Almirall proposava modificar l'organització de l'Estat espanyol per reconèixer la personalitat pròpia de Catalunya, el *particularisme*. No era un ideari independentista, però **pretenia que la burgesia catalana trenqués la seva relació amb els partits espanyols. Concebia el *particularisme* català com el motor del desenvolupament de Catalunya i de la regeneració d'Espanya.** Segons Almirall, calia impulsar una forta tasca d'agitació cultural, al marge de les institucions oficials, i fundar una organització política interclassista amb prou força per intervenir en les eleccions i derrotar el caciquisme i l'oligarquia restauracionista en el camí cap el federalisme.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Valentí Almirall era nebot del llavors propietari del castell del Papiol, Rafael Llozer i Cebrià. **Malgrat que era baró del Papiol, mai no usà el títol.**

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt. Relat atractiu, que contribuiria a posar en valor la visita castell i el seu entorn.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Sense inconvenients tècnics notables.
- **Interès i potencial:** Alt. Es considera d'interès generar relat al seu entorn com a estratègia turística.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 42. AIGUATS, RIUADES I "CARBASSERS"

Descripció

En la parla tradicional papiolenca les crescudes del Llobregat es coneixen amb el nom de *carbassers*, per la quantitat d'aquests fruits que s'acumulaven a les vores del riu després del pas d'una riuada.

La memòria d'avingudes i aiguats registra les dates següents:

- 2-6 de gener de 1826: riuada (documentada per Bartomeu Massaveu, rector de Santa Eulàlia).
- 24 d'agost de 1842: riuada de Sant Bartomeu.
- 23 de setembre de 1845: temporal de Santa Tecla (segons testimoni d'Antoni Canals fou "*causant d'infiniat de maleses*").
- 16 de gener de 1898: riuada de Sant Antoni (destrucció del convent de monges).
- 21 de setembre de 1901: riuada.

- 13 d'octubre de 1901: riuada.
- 16 d'octubre de 1901: riuada.
- 22 d'octubre de 1901: riuada.
- 7 de novembre de 1901: riuada.
- 29 de

- setembre de 1913: riuada de Sant Miquel (destrucció de la resclosa del desaparegut Molí Paperer).
- 1940: pluges intenses.
- 1942: pluges intenses.
- 1943: pluges intenses.
- 1944: pluges intenses.
- 25 de setembre de 1962: destrucció del pla de can Mas i el del Colomer, amb un resultat de 157 morts.
- Setembre de 1971: riuada.
- 6 de desembre de 1971: riuada.
- 8 de novembre de 1982: caiguda del pont de pedra de la N-II de Molins de Rei.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Alt. Relat potent, que contribuiria a posar en valor el Camí del Llobregat i el seu entorn.
- **Nivell de viabilitat:** Alt. Sense inconvenients tècnics notables.
- **Interès i potencial:** Alt. Es considera d'interès generar relat a l'entorn d'un fenomen vinculat a la memòria col·lectiva del municipi.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 43. ESTEVE SANTACANA I ARMENGOL (1885-1937), FRA REMIGI DEL PAPIOL (MISSIONER I BEAT)

Descripció

Fill de pagesos arruïnats que es van traslladar a Rubí, fou ordenat prevere l'any 1909 a la parròquia d'Arenys de Mar. El seu primer destí va ser **Manila** (Filipines). Va arribar a dominar el tagal, la llengua del país, i **esdevingué el confessor més popular de la ciutat**. Quan la missió de Filipines va passar a la província caputxina de Navarra, va ser traslladat a **Bluefields (Nicaragua)**. També va estar alguns anys a **Cartago (Costa Rica)**, on va dirigir la revista *El Heraldo Seráfico*.

Devot de santa Teresa de Lisieux, el 1921 es traslladà a Manresa com a mestre de novicis. Després d'un segon viatge a Amèrica, ingressà a la Cartoixa de Miraflores (Burgos) i posteriorment se'l destinà al convent d'Arenys de Mar i a Sarrià.

Entre els seus escrits en defensa de la fe, destaca *El protestantismo ante la Biblia*, una comparació entre el catolicisme i el protestantisme, que va redactar mentre es trobava a Bluefields, lloc amb una forta presència de

les esglésies morava i anglicana. El llibre li va valer elogis fins i tot des de l'àmbit protestant. En una ocasió, també **va rebre una carta del cardenal Pacelli (futur papa Pius XII), que el felicitava pel valor del seu treball.**

Els primers dies de la Guerra Civil Espanyola – després d'amagar-se en una clínica i en una pensió de Barcelona- fou detingut mentre esperava poder fugir a l'estranger, i posteriorment **executat al cementiri de Cerdanyola, el 21 de gener de 1937.**

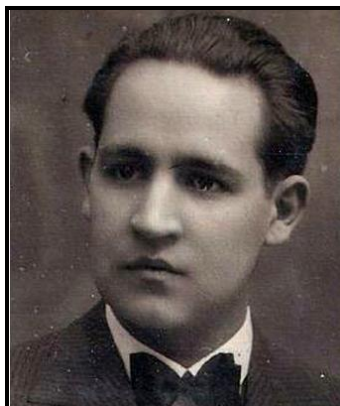

El 5 de juny de 2015 el papa Francesc I signà el decret de beatificació de fra Remigi del Papiol i 25 caputxins més, assassinats tots ells durant la guerra civil. La cerimònia de beatificació tingué lloc el 21 de novembre de 2015 a la catedral de Barcelona.

RECURS 44. MIQUEL PONGILUPPI I MERCADER (MÚSIC I COMPOSITOR)

Descripció

Nascut a Barcelona el 1907, Miquel Pongiluppi va mantenir una estreta vinculació amb el Papiol, on va passar llargues temporades, on tenia residència, i on va morir l'any 1990. Format a l'Escola Municipal de Música de Barcelona, Pongiluppi fou deixeble d'Enric Morera i de Joaquim Serra.

Sotsdirector de l'Orfeó de Sants entre els anys 1925 i 1927, és autor de sardanes que resultaren guardonades, entre les quals destaquen títols com *Les Escaldes*, *Escalada a Montjuïc*, i d'altres com *Bell cim*, *Flors d'ametller* i *Visió*.

L'any 2002 la família Pongiluppi va donar al municipi del Papiol el llegat del compositor, format per milers de documents, composicions i papers diversos, pendents de ser ordenats i difosos. El 2012 l'Ajuntament va signar un conveni amb la Universitat Autònoma de Barcelona, que va permetre que un grup d'estudiants de musicologia comencessin a fer el catàleg de l'obra. Aquest fou l'embrió del qual sorgí

un equip de recerca estable, **Suona Pongiluppi**, que ha emprès una campanya de micromecenatge per recuperar l'obra inèdita del compositor.

En record seu, l'Escola Municipal de Música del Papiol porta el nom de Miquel Pongiluppi.

RECURS 45. ESPAI DE RECERCA PEL PATRIMONI DEL PAPIOL

Descripció

Entitat nascuda amb voluntat de treballar per a la recerca, la protecció i la conservació del patrimoni cultural, social, natural, biològic i històric del Papiol. D'entre les seves activitats ha prioritzat la memòria històrica a través de la divulgació de costums i tradicions. Efectua un seguiment de diàlegs amb gent gran del municipi per enfortir la història del dia a dia i organitza xerrades per donar conèixer indrets amb història. Recentment l'entitat ha treballat amb tasques genealògiques. Dos dels seus col·laboradors, Lluïsa Amat i Jaume Campderròs, han creat el primer arbre genealògic de la comarca del Baix Llobregat, en el qual es recull una part dels cognoms papiolencs. L'estudi cobreix des de l'any 1564 fins l'esclat de la Guerra Civil Espanyola.

ESPAI DE RECERCA
DEL PATRIMONI DEL PAPIOL

PATRIMONI IMMATERIAL VIU

RECURS 46. FESTA DE LA CIRERA

Descripció

Al llarg de 34 edicions, el Papiol celebra la Festa de la Cirera, fira-mercat on es venen productes cultivats a les terres del municipi i

altres d'artesanals. Les entitats del poble aprofiten l'avinentesa per fer una mostra de les seves activitats. El programa inclou també activitats d'animació de carrer, una mostra de cireres a la salsa de recepció del castell, exposicions relacionades amb la memòria col·lectiva del Papiol, ballades de sardanes, conta-contes, tallers gastronòmics, concerts, tastos de vins, tallers de manualtats, conferències. Paral·lelament, els bars i restaurants del municipi incorporen les cireres en la seva oferta.

La Festa de la Cirera –que pren com a base un producte tradicional de l'horta del municipi, actualment desaparegut de la producció agrícola local- és organitzada de manera conjunta per l'Ajuntament i l'Associació de Pagesos del Papiol, per bé que el primer assumeix *de facto* el pes de l'organització. Aplega anualment uns 1.500 visitants.¹¹

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà. Pot motivar un desplaçament municipal.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Sense inconvenients tècnics notables. Genera oferta turística a l'entorn i ingressos indirectes.
- **Interès i potencial:** Mitjà. Es considera d'interès generar estratègia turística al seu voltant.
- **Prestació de serveis:** Programa d'activitats complementàries (contacontes, sardanes, taller gastronòmic, concert, balls infantils, xerrades, exposicions al castell i a la biblioteca, etc.

¹¹ Font: Consorci de Turisme del Baix Llobregat.

RECURS 47. FESTA MAJOR D'ESTIU

Descripció

El Papiol celebra la Festa Major d'estiu a darreries del mes de juliol. El programa d'activitats sol constar de dos trams. El primer el conformen els esdeveniments de caràcter esportiu (bicicletada popular nocturna, torneig de pàdel, futbol, bàsquet, cursa de muntanya...), mentre que el segon posa èmfasi en la vessant cultural i pròpiament festiva, amb activitats com el pregó, la Festa d'Aigües, correfoc, ballada de sardanes, concerts.

Com a singularitat destaca el paper socialment aglutinador que exerceixen les penyes de festa major, que són protagonistes d'algunes activitats del programa i que contribueixen a donar-li un segell propi, a través de la seva implicació en l'organització. D'entre els actes del programa destaca el ball de confeti, consolidat com a tradició.

Entre les entitats festives locals, destaca especialment el **Grup de Diables del Papiol**, amb més d'un quart de segle d'història, present en diferents esdeveniments festius d'arrel tradicional.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Baix. Rarament pot motivar un desplaçament al municipi.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Genera dinàmica favorable a l'entorn.
- **Interès i potencial:** Baix, atesa la manca de singularitat.
- **Prestació de serveis:** Nul·la.

RECURS 48. CAVALL ARMAT

Descripció

Figura del bestiar festiu construïda per un col·lectiu de veïns del poble, que més endavant es constituí com a entitat amb el mateix nom. La seva construcció **prengué com a pretext el cavall armat (dotació militar amb presència d'un cavaller) amb què a l'edat mitjana els**

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

senyors del castell del Papiol havien de contribuir al rei en cas de guerres (*vegeu apartat Personatges i episodis històrics, p. 64*).

El 1994 es va fer un concurs de maquetes i el *Cavall armat* en va sortir guanyador per votació popular. El dia de la seva presentació va ser acompanyat pel grup de Diables, Grallers i Timbalers del Papiol.

Es tracta d'una estructura metàl·lica revestida d'escuma i coberta amb roba ignífuga, muntada sobre rodes. Fa 700 cm de llargada i 220 d'alçada, que arriben a 400 amb el cap aixecat.

Al llarg de la seva història, s'ha convertit en un símbol de la cultura popular del Papiol en l'àmbit festiu.

Valoració

- **Nivell d'atractivitat:** Mitjà. Pot motivar un desplaçament municipal.
- **Nivell de viabilitat:** Mitjà. Sense inconvenients tècnics notables.
- **Interès i potencial:** Mitjà. Es considera d'interès generar estratègia turística al seu voltant.

4.3. ÀREA AMPLIADA

Com s'ha indicat, s'identifiquen a continuació aquells elements situats **fora dels límits del municipi** de referència, per bé que **geogràficament propers**, que serien susceptibles d'ésser incorporats a l'oferta del Papiol com a virtual destinació turística. Es tracta, en la major part dels casos, de productes pròpiament dits, els quals, per tant, generen *de facto* una demanda i una dinàmica econòmica al seu entorn. La seva inclusió en aquest apartat obeeix al seu potencial estratègic, d'una banda com a **possibles articuladors de paquets integrats** i, d'altra banda, pels efectes col·laterals que podrien exercir com a **canalitzadors de fluxos turístics**.

La pràctica totalitat dels elements inclosos en aquest apartat han estat seleccionats d'acord amb dos paràmetres: la proximitat i l'accessibilitat geogràfica, a partir de l'observació de la xarxa de comunicacions del municipi.

A diferència de l'anterior apartat, en aquest cas no s'efectua una valoració potencial de cada element atès que, com s'ha advertit, no es tracta de recursos pendents de desenvolupar, sinó de productes que ja funcionen com a tals. Per aquest motiu, a efectes pràctics –i sempre que ha estat possible– s'hi ha incorporat informació referent als horaris d'obertura i atenció al públic.

L'apartat es clou amb un recull d'establiments de turisme actiu on es relacionen aquells serveis que, també des d'una perspectiva estratègica, són susceptibles de generar derivades turístiques atesa la seva proximitat i bona comunicació amb el Papiol.

4.3.1. PRODUCTES TURÍSTICS PROPERS AL PAPIOL AMB GRAN CAPACITAT D'ATRACCIÓ

RECURS 1. PARC NATURAL DE LA MUNTANYA DE MONTSERRAT

Descripció

En el decurs dels últims anys, Montserrat s'ha consolidat com a pol d'atracció del turisme espiritual, cultural i naturalista, connectat a les rutes de *tour operators* procedents de Barcelona, amb perspectives de creixement sostingut (2,3 milions de visitants d'ençà de l'any 2013).

Amb 2.359.847 visitants registrats l'any 2015, figura en segona posició entre les deu atraccions turístiques més visitades de les comarques de Barcelona, exceptuant-ne la capital.¹²

L'espai natural de la muntanya de Montserrat ocupa més de 7.500 hectàrees, de les quals 3.483 són parc natural.

L'àrea del monestir ha aconseguit 1.165.943 visitants entre els mesos de gener i juny d'enguany, la xifra més alta per a un primer semestre de què hom té constància. Aquest fet representa un increment del 6,1% respecte del mateix període de l'any passat. Fonts del Patronat de la Muntanya de Montserrat confien que si es manté l'afluència de turistes se superarà el rècord anual del 2014 i s'assoliran els 2,4 milions de turistes.

Les dades disponibles recullen només els turistes que accedeixen al recinte del monestir mitjançant el ferrocarril de cremallera, l'aeri o els que arriben a l'aparcament en bus, cotxe o moto. A banda, però, hi ha els que entren al parc natural per altres accessos, com Marganell, Can Maçana o Collbató, i no passen pel monestir. Segons el patronat, són prop de 600.000 persones cada any. Sumats, el nombre total de visitants de Montserrat arriba als tres milions.

La majoria de turistes arriben a Montserrat en cotxe (1,5 milions), mentre que 583.247 persones van arribar amb el tren cremallera i 253.215 ho van

¹² Font: 2015. *Estadístiques de turisme. Barcelona: ciutat i entorn*. Ajuntament de Barcelona-Diputació de Barcelona-Barcelona Turisme. Barcelona, 2016.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

fer amb l'aeri.

Horaris d'obertura

- Basílica: 7:30-20:00 h.

RECURS 2. ESPAIS NATURALS DEL DELTA DEL LLOBREGAT

Descripció

Xarxa d'espais protegits amb una notable diversitat biològica, pertanyents als municipis del Prat de Llobregat, Viladecans, Gavà i Sant Boi de Llobregat.

- Cambril de la Mare de Déu: 8:00-10:30 h i 12:00- 18:15 h. Del 15/07 al 30/09, també 9:30-20:00 h.
- Museu de Montserrat: de dilluns a divendres, 10:0-17:45 h; caps de setmana i festius, 10:00-18:45 h.
- Espai audiovisual: de dilluns a divendres, 9:00-18:45h; caps de setmana i festius, 9:00-19:45 h

Inclou el tram final del riu Llobregat, llacunes i aiguamolls, pinedes litorals sobre dunes i platges verges amb vegetació de rereduna, gairebé úniques a Catalunya. Es tracta d'espais d'especial rellevància per a les aus aquàtiques, pel fet de trobar-se enmig de la ruta migratòria dels ocells del nord d'Europa cap a l'Àfrica. Contenen vint hàbitats naturals d'interès europeu, tres dels quals són d'interès prioritari. Als prats humits i a les pinedes, s'hi han detectat 23 espècies diferents d'orquídies.

Disposen de punts d'informació, itineraris senyalitzats, miradors i aguaites per a l'observació d'aus.

El Consorci de Turisme del Baix Llobregat hi organitza activitats per als visitants entre els mesos d'octubre i juny, adreçades a diferents tipologies de visitants, des de cursos especialitzats, fins a activitats familiars. També s'hi ofereixen activitats de voluntariat corporatiu, dirigides a les empreses.

Amb 120.905 visitants registrats l'any 2015, figuren en desena posició entre les deu atraccions turístiques més visitades de les comarques de Barcelona, exceptuant-ne la capital.¹³

¹³ Font: 2015. *Estadístiques de turisme. Barcelona: ciutat i entorn*. Ajuntament de Barcelona-Diputació de Barcelona-Barcelona Turisme. Barcelona, 2016.

RECURS 3. CATALUNYA EN MINIATURA (TORRELLES DE LLOBREGAT)

Considerat un dels parcs temàtics en miniatura més grans del món i el de major superfície d'Europa. Conté un total de 147 maquetes d'edificis de Catalunya, entre els quals destaquen les reproduccions dels monuments de Gaudí. Declarat d'Interès Turístic Nacional, la seva oferta incorpora també un Bosc Animat per a la pràctica d'activitats d'aventura adreçades a la quitxalla.

Amb 123.063 visitants registrats l'any 2015, figura en novena posició entre les deu atraccions turístiques més visitades de les comarques de Barcelona, exceptuant-ne la capital.¹⁴

¹⁴ Font: 2015. *Estadístiques de turisme. Barcelona: ciutat i entorn*. Ajuntament de Barcelona-Diputació de Barcelona-Barcelona Turisme. Barcelona, 2016.

Inclòs dins l'oferta de Barcelona Vist Tickets, ofereix també un bitllet combinat que incorpora transport amb tren i autobús. El Consorci de Turisme del Baix Llobregat l'ha inclòs dins la seva oferta de cupons amb descomptes per a famílies.

Horaris d'obertura

- Gener, febrer, novembre i desembre, obert cada dia, 10:00-18:00 h.
- Març, abril i octubre, obert cada dia, 10:00-18:30 h.
- Juliol i agost, obert cada dia, 10:00-20:00 h.
- Maig, juny i setembre, obert cada dia, 10:00-19:00 h.
- 25 de desembre i 1 i 6 de gener, tancat.
- Dies 23 de juny, 24 de desembre, 26 de desembre, 31 de desembre i 5 de gener, 10:00-15:00 h.
- Circuits d'aventura: oberts cada dia els mesos de juliol i agost i fins a mitjan setembre. Durant la resta de l'any, oberts només els caps de setmana, festius i ponts, llevat de grups amb reserva prèvia.

RECURS 4. CANAL OLÍMPIC DE CATALUNYA (CASTELLDEFELS)

Descripció

Canal artificial per a la pràctica del piragüisme, ja sigui de manera lúdica o competitiva, inaugurat l'any 1991 amb motiu dels Jocs Olímpics de Barcelona.

Les instal·lacions tenen un total de 450.000 m² dels quals 150.000 són d'aigua dolça procedent del nivell freàtic. És construït sobre unes antigues maresmes del delta del Llobregat, envoltat de pins pinyers. Presenta unes dimensions de 1.200 m de longitud, 120 m d'ample i 3,5 m de profunditat.

Amb 262.000 visitants registrats l'any 2015, figura en quarta posició entre les deu atraccions turístiques més visitades de les comarques de Barcelona, exceptuant-ne la capital.¹⁵

¹⁵ Font: 2015. *Estadístiques de turisme. Barcelona: ciutat i entorn*. Ajuntament de Barcelona-Diputació de Barcelona-Barcelona Turisme. Barcelona, 2016.

RECURS 5. PARC ARQUEOLÒGIC DE LES MINES DE GAVÀ (GAVÀ)

Descripció

Considerat un dels conjunts patrimonials més importants i singulars de Catalunya, mostra les mines en galeria més antigues d'Europa i les úniques dedicades a l'extracció de variscita, mineral amb el qual s'elaboraven ornaments que eren intercanviats en complexes xarxes que comprenien la Mediterrània occidental.

Resultat de la inversió més important dels darrers anys en patrimoni cultural a Catalunya, el parc proposa una experiència única en la que les estructures mineres conviuen amb una presentació museogràfica moderna, on el visitant pot copsar la magnitud del jaciment i conèixer, alhora, l'estil de vida d'una comunitat neolítica mitjançant avançats elements audiovisuals i multimèdia. Una bona part de les peces originals es poden visitar al Museu de Gavà.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Amb 52.697 visitants registrats l'any 2015, figura en sisena posició entre els deu museus i col·leccions més visitats de les comarques de Barcelona, exceptuant-ne la capital.¹⁶

Horaris d'obertura

- Hivern (16/9-15/6): de dilluns a divendres, 10:00-18:00 h; dissabtes, 10:00-19:00 h; diumenges i festius, 10:00-14:30 h.
- Estiu (16/6-15/9): de dilluns a divendres, 10:00-19:00 h; dissabtes, 10:00-19:00 h; diumenges i festius, 10:00-14:30 h.
- Tancat els dies 1 i 6 de gener, 24 de juny i 25 i 26 de desembre.

RECURS 6. COLÒNIA GÜELL-CRIPTA GAUDÍ (SANTA COLOMA DE CERVELLÓ)

¹⁶ Font: 2015. *Estadístiques de turisme. Barcelona: ciutat i entorn*. Ajuntament de Barcelona-Diputació de Barcelona-Barcelona Turisme. Barcelona, 2016.

Descripció

Declarada l'any 2005 Patrimoni Mundial per la UNESCO, la Colònia Güell-Cripta Gaudí ha aconseguit posicionar-se com una de les principals destinacions dels circuits de *tour operators* de Barcelona. Malgrat la seva situació relativament perifèrica, ha assolit vincular-se a l'oferta modernista de la ciutat, al mateix nivell que la Pedrera, el Park Güell o la Sagrada Família. Juntament amb Montserrat, és una de les destinacions del Baix Llobregat inclosa a les rutes de Catalunya Bus Turístic. També es beneficia d'un paquet exclusiu concertat amb La Roca Village i forma part de l'oferta de Visit Barcelona Tickets, la botiga oficial de turisme de la capital catalana. Davant el repte que planteja la recerca de noves centralitats, pot beneficiar-se d'avantatges comparatius evidents.

Amb 66.856 visitants l'any 2015, ocupa la quarta posició del rànquing dels tretze llocs d'interès més visitats de la comarca.¹⁷

El Consorci de Turisme del Baix Llobregat l'ha inclòs dins la seva oferta de cupons amb descomptes per a famílies.

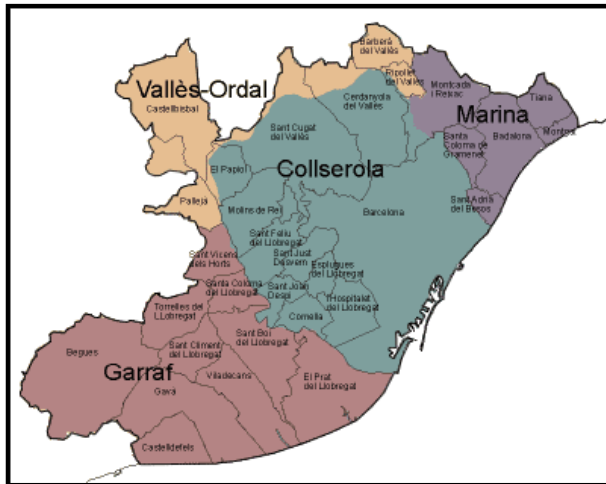
Horaris d'obertura

- De l'1/11 al 30/04, feiners, 10:00-17:00 h; dissabtes, diumenges i festius, 10:00-15:00 h.
- De l'1/05 al 31/10, feiners, 10:00-19:00 h; dissabtes, diumenges i festius, 10:00-15:00 h.
- Divendres 24 de juny, 10:00-15:00 h.
- Tancat 1 i 6 de gener, diumenge 20 de març i 25 i 26 de desembre.

¹⁷ Font: Consorci de Turisme del Baix Llobregat.

4.3.2. ESPAIS NATURALS I EQUIPAMENTS AMBIENTALS

RECURS 7. PARC NATURAL DE LA SERRA DE COLLSEROLA

Descripció

El terme del Papiol s'estén entre els darrers contraforts de la serra de Collserola, el riu Llobregat i la riera de Rubí. El municipi s'ha consolidat com una de les portes d'entrada al Parc Natural, que s'efectua a l'extrem oest, a través del camí de Ca n'Amigonet, que uneix la Font de les Escletxes i el mas de Ca n'Amigonet. La intervenció que s'hi portà a terme l'any 2013 redundà en una major accessibilitat per a la pràctica de l'esport i les activitats de lleure, a més de l'adequació d'espais per a pícnic i rutes pel Parc. També comportà la neteja dels límits del camí, la restauració de la barraca de pedra seca i de la font que s'hi troben i la senyalització de l'itinerari.

Al sector papiolenc del Parc es troben enclavats el Puig Madrona, l'ermita de la Salut –habilitada com a àrea d'estada- i el Cementiri Comarcal del Baix Llobregat.

Amb més de 8.000 ha, Collserola presenta la flora i la fauna típiques del bosc mediterrani. Espècies com el pi blanc, l'alzina i el roure, resistents als estius secs, i varietats abundants d'arbustos en conformen la vegetació. Conté una ampli ventall d'ambients naturals mediterranis, predominantment boscos, que juntament amb formacions de vegetació baixa, acullen una variada fauna. Gairebé totes les espècies animals del bosc mediterrani hi són presents. Entre aquestes proliferen l'esquirol, el senglar, la geneta, la guineu i la mostela, i nombroses espècies d'aus, la qual cosa dona a aquest enclavament una riquesa faunística notable.

El massís compta també amb un valuós patrimoni cultural i arquitectònic (la presència humana a Collserola es remunta a mil·lennis d'història), amb vestigis prehistòrics, ibèrics, castells medievals, masies i nombroses ermites i esglésies.

Nombrosos camins senyalitzats, àrees de lleure, miradors i fonts fan accessible el parc, que cada any registra una mitjana de 3,5 milions de visitants.

Des de la promulgació del Pla especial d'ordenació i de protecció del medi natural el 1987, el Parc, de titularitat pública, s'ha consolidat com un espai lúdic i d'apropament a la natura per fomentar els valors culturals i mediambientals, cosa que l'ha convertit en un poderós punt d'atracció turística en el marc de l'àrea metropolitana de Barcelona.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Aquest alt nivell de freqüentació deriva periòdicament en situacions de massificació i conflictes, amb la consegüent degradació de l'equilibri ecològic del massís. Tot plegat ha portat recentment els gestors del Parc a plantejar mesures per limitar-hi el nombre de participants en les activitats col·lectives i reduir el nombre de quilòmetres transitables, que actualment és de 656. Amb una mitjana de 20.000 persones, els diumenges s'han revelat com el dia de la setmana amb major afluència. En aquest context, la pràctica del BTT es mostra com un factor d'especial risc.

RECURS 8. PARC FLUVIAL DE SANT BOI DE LLOBREGAT (SANT BOI DE LLOBREGAT)

Descripció

Àrea de 3 hectàrees on s'han efectuat plantacions de diferents espècies de vegetació de ribera, en una zona anteriorment ocupada per horts il·legals situats molt a prop del nucli urbà. Actualment l'àrea és ocupada per més de dos-cents arbres, entre els quals salzes, pollancre, freixes, àlbers i figueres. També s'hi han plantat més d'un miler de plantes aquàtiques arbustives com la ginesta i enfiladisses com les heures.

Integrada dins el Parc del Riu Llobregat.

Horaris d'obertura

- Gener, febrer, novembre i desembre, obert cada dia, 10:00-18:00 h.

RECURS 9. AIGUAMOLLS DE MOLINS DE REI (MOLINS DE REI)

Descripció

Aiguamolls artificials situats al marge esquerre del Llobregat, molt propers a la llera. Amb una superfície d'unes 6 hectàrees, constitueixen la làmina d'aigua dolça més gran del Baix Llobregat. En poc més d'un lustre s'ha convertit en una zona humida natural que millora la biodiversitat de la comarca, alhora que permet un ús públic i educatiu de gran importància.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Consten d'una llacuna d'aigua dolça amb una fondària d'entre 30 i 150 cm. Al seu voltant hi ha una rica varietat de vegetació de ribera i d'aigua dolça. Hi destaca la presència d'espècies arbòries com ara el vern, el salze i el tamariu, a més de plantes helofítiques com el canyís i la boga, que hi fan possible la nidificació d'una bona colla d'espècies d'ocells.

RECURS 10. CENTRE D'INTERPRETACIÓ DEL RIU LLOBREGAT/ MASIA DE CAN JULIÀ (SANT BOI DE LLOBREGAT)

Descripció

Masia del s XVIII situada al puig del Castell que acull el centre d'interpretació del riu. L'itinerari de la visita es distribueix en tres àmbits representatius de les principals característiques del riu: Flueix (el riu és moviment), Transforma (el riu modifica l'entorn) i Acull (el riu crea i acull vida).

S'hi porten a terme visites lliures autoguiades de l'exposició permanent, visites guiades de la masia i del riu, activitats relacionades amb l'estudi i la sensibilització sobre el Llobregat, trobades d'experts, seminaris, conferències, xerrades i tallers educatius.

RECURS 11. CENTRE DE RECUPERACIÓ D'ANIMALS MARINS/ FUNDACIÓ CRAM (EL PRAT DE LLOBREGAT)

Descripció

Situat a l'antic Golf del Prat del Llobregat, disposa de primeres instal·lacions d'àmbit europeu dissenyades especialment per al tractament de cetacis, tortugues i aus marines. El conjunt, de 18.000 metres quadrats, inclou una clínica de recuperació, un edifici d'administració, personal i educació, un espai d'estudis postmortem, piscines i tancs destinats al tractament dels exemplars arribats al centre i a la seva reintroducció al mar.

Per tal de reproduir fidelment les condicions de vida en llibertat de les espècies arribades a la clínica, els espais aquàtics són fidels a les característiques de l'hàbitat mediterrani, amb el propòsit d'aconseguir l'efecte d'una *parcel·la de mar*.

Cada any el CRAM és visitat per milers de persones. El disseny de les piscines amb parets de vidre, opaques per dins i visibles per fora, permet observar l'evolució dels pacients sense molèsties per als animals.

L'equipament disposa d'un programa d'activitats propi, adreçades a grups familiars, centres educatius, casals d'estiu i grups, esplais i associacions de mares i pares.

RECURS 12. COVES DE MONTSERRAT (COLLBATÓ)

Descripció

Conjunt d'avencs i coves entre les quals destaquen les coves del Salnitre, amb les sales més àmplies de Catalunya i unes de les que millor resumeixen la història de l'espeleologia catalana, amb un recorregut de prop de 500 metres a 20 metres de profunditat, per galeries i conductes subterranis carregats d'estalactites, estalagmites i columnes, i amb restes dels primers pobladors neolítics de Montserrat.

Considerades les segones de Catalunya en importància topogràfica, foren refugi del guerriller Mansuet durant la Guerra del Francès. De totes les històries que tenen com a protagonistes fra Garí i el dimoni, se n'ha fet ressò tant la paremiologia popular com la literatura culta i ha donat com a resultat literari un profund lligam entre la demonologia i la muntanya de Montserrat.

Les coves van atreure visitants il·lustres com Alexandre de Laborde, Miquel Utrillo, Santiago Rusiñol, Ramon Casas i Mossèn Cinto Verdaguer. Entre els esdeveniments que acullen destaca el Gong-Festival de Noves Sonoritats, els últims caps de setmana de juliol.

Amb 17.843 visitants l'any 2015, ocupa la sisena posició del rànquing dels tretze llocs d'interès més visitats de la comarca.¹⁸

Horaris d'obertura

- Variables al llarg de l'any.

¹⁸ Font: Consorci de Turisme del Baix Llobregat.

4.3.3. PATRIMONI HISTÒRIC I ARQUITECTÒNIC

RECURS 13. ERMITA DE SANT QUINTÍ (CASTELLBISBAL)

Descripció

Ermita romànica del s XII, amb dos absis i campanar d'espadanya situada prop de la riera de Rubí i dels ponts de l'autopista que la travessen, a pocs metres del terme del Papiol, a tocar de la masia de can Pedrerol de Baix, amb restes d'una vil·la romana. Emplaçada a l'entrada principal entre les comarques del Baix Llobregat i el Vallès Occidental. Vinculada al Papiol per lligams pastorals i per les relacions que la pagesia papiolenca tenia amb els conreus d'aquesta zona. **El 31 d'octubre s'hi celebrava l'Aplec de Sant Quintí, traslladat posteriorment al dia del Pilar, amb assistència de veïns del Papiol i de Martorell.**

RECURS 14. CENTRE JUJOL- CAN NEGRE (SANT JOAN DESPÍ)

Descripció

Antiga masia del s XVII transformada per l'arquitecte modernista Josep M. Jujol, col·laborador de Gaudí. Actualment integrada dins la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona, acull l'Escola Municipal d'Art. Des d'aquest punt s'organitza l'Itinerari Jujol, que a més de Can Negre inclou la Torre de la Creu, la Torre Jujol i la Casa Rovira, entre d'altres.

Ofereix també altres activitats, rutes i exposicions com la Caminada Cultural per les masies històriques de Sant Joan Despí i la Passejada Cultural per la riba del riu Llobregat.

El Consorci de Turisme del Baix Llobregat l'ha inclòs dins la seva oferta de cupons amb descomptes per a famílies.

RECURS 15. CONJUNT WALDEN 7 (SANT JUST DESVERN)

Descripció

Edifici emblemàtic del taller d'arquitectura Ricardo Bofill, inclòs a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, bastit entre 1970 i 1974.

Esdevingut una icona monumental de la comarca, fou dissenyat –a partir dels pressupòsits utòpics de la Ciutat de l'Espai- per un grup de treball de caràcter interdisciplinari integrat per enginyers, psicòlegs, filòsofs i arquitectes (Anna i Ricard Bofill

Leví, Salvador Clotas, Ramón Collado, José Agustín Goytisolo, Joan Malagarriga, Manuel Núñez Yanowsky, Dolors Rocamora i Serena Vergano).

El conjunt inclou la xemeneia de l'antiga fàbrica Sansón, de 105 m d'alçada, coronada per un mirador i espai lúdic des del qual hom divisa tota la comarca. També incorpora un espai gastronòmic panoràmic elevat de forma circular, amb parets de vidre, emplaçat en un anell metàl·lic que envolta la xemeneia.

RECURS 16. PALAU FALGUERA (SANT FELIU DE LLOBREGAT)

Descripció

Edifici senyorial del s XVII, antiga propietat de les famílies Falguera, Amat, Càrker i Vilallonga, que van ostentar el títol de marquesos de Castellbell. De titularitat municipal, allotja actualment l'escola de música, el departament de Cultura i l'Exposició Nacional de Roses.

Del conjunt, en destaquen els jardins, que fan la funció de parc públic, amb àmplies zones de gespa, bancs, camins i una àrea infantil.

4.3.4. COL·LECCIONS I MUSEUS

RECURS 17. MUSEU AGBAR DE LES AIGÜES (CORNELLÀ DE LLOBREGAT)

Descripció

Equipament integrat a la Xarxa de Turisme Industrial de Catalunya (XATIC), ubicat als edificis modernistes de la Central Cornellà, la planta que Aigües de Barcelona va inaugurar el 1909 per extreure aigua de l'aqüífer del Baix Llobregat i abastir Barcelona.

Aborda qüestions com el proveïment d'aigua a la capital catalana i la seva àrea metropolitana, a més d'aspectes relacionats amb la higiene i la salut, les propietats físiques i químiques de l'aigua, i fins

i tot el seu sabor i olor i les implicacions culturals que ha tingut al llarg de la història, a través d'objectes i documents que dialoguen amb mòduls interactius i audiovisuals.

Inclou restaurant i botiga, serveis educatius i programació d'exposicions temporals.

Amb 36.500 visitants l'any 2015, ocupa el primer lloc del rànquing dels onze museus més visitats de la comarca.¹⁹

El Consorci de Turisme del Baix Llobregat l'ha inclòs dins la seva oferta de cupons amb descomptes per a famílies.

Horaris d'obertura

- Del 15 de juny al 15 de setembre, 10:00-20:00 h (de dimarts a dissabte).
- Resta de l'any (del 16 de setembre al 14 de juny), 10:00-18:00 h (de dimarts a dissabte).
- Diumenges i festius (llevat de dilluns), 10:00-14:00 h.
- Tancat l'1 de gener, el 25 de desembre, tots els dilluns (festius inclosos) i el mes d'agost

¹⁹ Font: Consorci de Turisme del Baix Llobregat.

RECURS 18. MUSEU DE LES MATEMÀTIQUES DE CATALUNYA (CORNELLÀ DE LLOBREGAT)

Descripció

Equipament instal·lat a la planta superior del Museu Palau Mercader de Cornellà, amb més de 300 metres quadrats per acollir exposicions i activitats de tota mena on les matemàtiques s'aborden des d'un vessant pràctic i lúdic.

Exposa permanentment la col·lecció *Experiències matemàtiques*, constituïda per jocs, construccions i elements diversos agrupats en sales dedicades a la geometria, els miralls, càlcul i estadística, combinatòria i estratègia i cartografia.

Amb 6.000 visitants l'any 2015, ocupa el sisè lloc del rànquing dels onze museus més visitats de la comarca.²⁰

Horaris d'obertura

- Públic general, dimecres, 17:00-20:00 h, i diumenges, 10:00-14:00 h.
- Visites escolars (prèvia reserva), de dilluns a divendres, 9:30-11:15, a més de dilluns i dimecres, a les 15:30 h.
- Tancat del 30 de març al 6 d'abril, del 30 de juliol al 31 d'agost i el 25 i 26 de desembre.

²⁰ Font: Consorci de Turisme del Baix Llobregat.

RECURS 19. MUSEU DE SANT BOI DE LLOBREGAT (SANT BOI DE LLOBREGAT)

Descripció

Ubicat a Can Barraquer, es tracta de la casa pairal del s XVII que fou la residència familiar on Rafael Casanova va viure els darrers anys de la seva vida. L'exposició del primer pis sintetitza la història local des del període ibèric fins a l'actualitat. El recorregut aprofita l'espectacular concentració arqueològica de la seva entrada per ubicar el visitant en un viatge en el temps.

L'exposició del segon pis, *Rafael Casanova i el seu temps*, se centra en la figura del conseller en cap de Barcelona durant la Guerra de Successió i ofereix una recreació interactiva de la defensa de la ciutat des de les seves muralles.

Amb 11.957 visitants l'any 2015, ocupa el quart lloc del rànquing dels onze museus més visitats de la comarca.²¹

Horaris d'obertura

- De dimarts a divendres, 17:00-20:00 h.
- Dssabtes, 11:00-14:00 h i 17:00-20:00 h.
- Diumenges, 11:00-14:00 h.
- Obre al matí de dimarts a divendres per a tallers escolars i grups organitzats amb hora prèviament concertada.

²¹ Font: Consorci de Turisme del Baix Llobregat.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

RECURS 20. L'ENRAJOLADA CASA MUSEU SANTACANA (MARTORELL)

Descripció

Considerat un dels museus més antics de Catalunya, acull una extraordinària col·lecció formada per elements artístics d'èpoques i procedències diverses, que actualment poden contemplar-se integrats a les parets de tot l'edifici. Compta també amb una important col·lecció de rajoles, que constitueix el principal fons del museu. Adquirit per la Diputació de Barcelona el 1965, actualment és gestionat per l'Ajuntament de Martorell.

Amb 5.745 visitants l'any 2015, ocupa el setè lloc del rànquing dels onze museus més visitats de la comarca.²²

Horaris d'obertura

- Visites concertades de dimarts a diumenge als matins. Imprescindible reserva prèvia.

RECURS 21. MUSEU VICENÇ ROS (MARTORELL)

Descripció

Situat a l'edifici d'un antic convent de monjos caputxins, allotja la important col·lecció de ceràmica de Vicenç Ros. Al llarg dels anys, i gràcies

²² Font: Consorci de Turisme del Baix Llobregat.

a moltes altres donacions, s'ha constituït en un museu que complementa i referma la col·lecció de l'Enrajolada.

Com aquell, conserva un fons arqueològic i d'art, però el seu punt fort és l'etnològic, amb tallers complets de les professions d'espardenyer, cadiraire, boter, baster, terrissaire, fuster i esmolet, i especialment el fons de ceràmica, on trobem composicions de rajoles d'una gran bellesa i complexitat.

També és destacable la part dedicada a elements arquitectònics, amb gàrgoles, capitells, claus de volta, piques d'aigua beneïta, escuts, sarcòfags i làpides sepulcralcs, etc.

El museu es complementa amb una biblioteca, una hemeroteca i una sala documental.

Horaris d'obertura

- Imprescindible reserva prèvia.

RECURS 22. TALLER D'ORGUES BLANCAFORT (COLLBATÓ)

Descripció

A Collbató s'hi construeixen orgues des de l'any 1925, quan Silvio Puggina va instal·lar-hi un taller sota el mecenatge de Joan Rogent. L'any 1963 l'activitat va passar a mans del mestre orguener Gabriel Blancafort i actualment és el seu fill, Albert Blancafort, qui exerceix com a mestre. El Taller ha construït i restaurat més de 150 instruments, molts d'ells de

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

gran renom; d'entre els més recents el de l'Auditori de Tenerife, el de la Basílica de Montserrat i el de la Sagrada Família.

Horaris d'obertura

- Visites guiades concertades a través de l'Oficina de Turisme de Collbató.

RECURS 23. MUSEU PALAU MERCADER (CORNELLÀ DE LLOBREGAT)

Descripció

Antiga casa senyorial situada al parc urbà del mateix nom, que fou residència dels comtes de Bell-lloc, construïda entre 1865 i 1867. Il·lustra la decadència d'una família aristocràtica catalana entre mitjans del segle XIX i primera meitat del segle XX, i mostra les formes de vida i els gustos de les classes benestants catalanes, entre 1864 i 1953. Un dels seus espais acull el Museu de Matemàtiques de Catalunya. Adherit a la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona.

Amb 12.200 visitants l'any 2015, ocupa el tercer lloc del rànquing dels onze museus més visitats de la comarca.²³

Horaris d'obertura

- Gener, febrer, novembre i desembre, obert cada dia, 10:00-18:00 h.

²³ Font: Consorci de Turisme del Baix Llobregat.

4.3.5. ESTABLIMENTS DE TURISME ACTIU

RECURS 24. CAN CASTELLVÍ-CENTRES NATURALS D'ATracció (MOLINS DE REI)

Descripció

Establiment de restauració i oci situat al marge de la riera de Vallvidrera, en plena serra de Collserola, amb capacitat per 150 persones i dues terrasses: una per a esmorzars, tapes i aperitius i una altra per a dinars. Ofereix cuina de mercat i cuina catalana, rebosteria elaborada pel mateix restaurant, menú infantil, trones, canviador, guarderia a la granja.

Concebut per a famílies amb nens i per a escoles i esplais, disposa de granja d'animals i hípica, cavalls, ponis, aus de moltes menes, conillets, cabres, porcs i ovelles. Els nens poden tocar, donar menjar i gaudir dels animals i altres divertides curiositats, la caseta de l'arbre, la mina dels nans, les zones enjardinades, tobogan, gronxadors i cascades.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

RECURS 25. BARCELONA PAINTBALL (LA PALMA DE CERVELLÓ)

Serveis que ofereix

- Esdeveniments corporatius.
- Celebracions d'aniversaris.
- Transports.
- Àpats.
- *Paintball* per a adults.
- *Paintball* per a infants.

RECURS 26. CLUB HÍPIC SOL I TERRA (MOLINS DE REI)

Serveis que ofereix

- Classes d'equitació.
- Festes infantils.
- Rutes per Collserola.
- Casals de Nadal.
- Pupil·latge en *box* i en *paddock*.

RECURS 27. CENTRE HÍPIC EL REFUGI (MOLINS DE REI)

Serveis que ofereix

- Escola d'equitació.
- Sessions de *horse-ball*.
- *Coaching indoor* i *outdoor*.
- Guarda i custòdia de cavalls.

RECURS 28. HÍPICA DELTA DEL LLOBREGAT (GAVÀ)

Serveis que ofereix

- Equinoteràpia.
- *Coaching* ontològic.
- Activitats hípiques per a invidents.

RECURS 29. HÍPIC CLUB INTERNATIONAL (GAVÀ)

Serveis que ofereix

- Classes d'equitació.
- Guarda i custòdia de cavalls.
- Pupil·latge i ferrament.
- Club social.
- Bar-restaurant.
- Jardins i zona infantil (minigolf, ping-pong, piscina...).

RECURS 30. CENTRE D'EQUITACIÓ PONI CLUB CATALUNYA (SANT JUST DESVERN)

Serveis que ofereix

- Escola d'equitació.
- Petita escola de ponis.
- Casals d'estiu.
- Cursets intensius.
- Formació professional.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

- Visites d'escoles.
- Passeigs per Collserola-classes d'iniciació.
- Voltes amb ponis.
- Pupil·latge.

RECURS 31. MAGICWAVE (GAVÀ)

Serveis que ofereix

- Base nàutica.
- Pupil·latge i custòdia de material.
- Esdeveniments per a empreses.
- Casal infantil d'estiu.
- Cursos de windsurf, kitesurf, paddlesurf i catamarà.
- Lloguer i venda de material.

RECURS 32. CAN CUYÀS GOLF & PÀDEL (SANT FELIU DE LLOBREGAT)

Serveis que ofereix

- Escola infantil de golf i pàdel
- Escola d'estiu infantil de golf i pàdel.
- Escola de pàdel d'adults.
- Lloguer de pistes.
- Torneigs.
- Àpats.
- Esdeveniments.
- Lloguers de sales de reunions.

RECURS 33. GOLF PITCH & PUTT CAN RAFEL (CERVELLÓ)

Descripció

Camp de golf pitch and putt vinculat a l'Hotel Can Rafel.

RECURS 34. ROC 3 PITCH & PUTT GOLF (SANTA COLOMA DE CERVELLÓ)

Serveis que ofereix

- Camp de golf de 18 forats.
- Competicions.
- Casa Club.
- Àpats.

RECURS 35. PITCH & PUTT CAN MASCARÓ (LA PALMA DE CERVELLÓ)

Serveis que ofereix

- Escola de golf.
- Camp de golf de 18 forats.
- Camp de pràctiques.
- Botiga.
- Bar.
- Classes individuals i col·lectives.
- Pràctiques i sortides a camp.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

- Activitats per a empreses i col·lectius (bateigs de golf).
- Acadèmia de petits golfistes.
- Competicions.

RECURS 36. MONT AVENTURA CERVELLÓ (CERVELLÓ)

Descripció

Empresa dedicada a activitats com *paintball infantil*, *airsoft* o *paintball* d'adults, a més d'aniversaris, comiats de solter, *teambuilding* per a empreses, dinars, sopars, etc., en col·laboració amb restaurants i establiments hotelers de la zona. També ofereixen activitats per a menors a partir de quatre anys.

RECURS 37. RUNNAIR (SANT BOI DE LLOBREGAT)

Serveis i activitats que ofereix

- Botiga de *running* i *trail*.
- Sortides en grup.
- Conferències d'experts en fisioteràpia, nutrició, podologia, entrenadors personals, etc.
- Entrenaments bisetmanals per les muntanyes, camins, carrers i circuit de l'Anell Verd de Sant Boi i la seva rodalia.

RECURS 38. LA REUNIÓ/ ROCÒDROM BAIX LLOBREGAT (PALLEJÀ)

Serveis i activitats que ofereix

- Rocòdrom i boulder.
- Bar-cafeteria.
- Casals d'aventura.
- Opens d'escalada.
- Projeccions audiovisuals.
- Lligues/ campionats.
- Sessions d'acroioga.
- Cursos d'entrenament.
- Cursos de ioga i pilates.
- Tallers de shiatsu.
- Xerrades.

RECURS 39. DINAMIC SOLUTIONS/ SEGWAY TOURS (CERVELLÓ)

Descripció

Empresa especialitzada en activitats i experiències en els àmbits del segway, l'indoboard i el motociclisme. La seva oferta inclou l'organització de *tours*, cursos, *rodades* en circuits amb monitors especialitzats, esdeveniments personalitzats, la prestació de serveis tècnics, la venda de materials, etc.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

RECURS 40. CLUB TENNIS SANT GERVASI (SANT JUST DESVERN)

Descripció

Ubicat al bell mig de Collserola, disposa de dotze pistes de terra batuda i una de gespa artificial. Amb escola de tennis pròpia, ofereix classes particulars i de grup adreçades a totes les edats, activitats dirigides (pilates, preparació física, estiraments) i espais per a esdeveniments. Al llarg de l'any, organitza i participa en diferents campionats interns externs. Les seves instal·lacions també permeten la pràctica del pàdel i inclouen gimnàs i piscina exterior.

5. AVALUACIÓ DE L'OFERTA D'ALLOTJAMENT

5.1. Una oferta escassa o pràcticament inexistent

El Papiol disposa només d'un establiment d'allotjament turístic, la Fonda Casanovas situada al centre del poble i amb una oferta de 14 habitacions.

Amb un terme que no supera els 9 km² (la superfície mitjana dels municipis catalans està per sobre dels 30 km²), el Papiol gairebé no disposa de territori suficient per a **càmpings, cases de colònies o establiments de turisme rural**. Tot i així no podria descartar-se del tot el sorgiment d'alguna iniciativa d'aquest tipus en el futur, per bé que cal tenir molt en compte que la major part de l'espai no urbanitzat és inclòs dins el **Parc Natural de la Serra de Collserola** i com a tal està àmpliament protegit.

L'únic marge que restaria per oferir allotjament consistiria en apartaments turístics o **habitatges d'ús turístic** (HUT), facilitats aquests directament per propietaris particulars. Una cerca efectuada l'octubre de 2016 entre els principals portals especialitzats en aquest tipus de serveis ha permès constatar com, sorprenentment, no hi apareix cap oferta ubicada al Papiol, a diferència de la resta de municipis veïns.

5.2. Una necessària mirada sobre l'entorn adjacent

Pel fet de situar-se el Papiol just al lliardar d'un dels encreuaments d'autopistes més importants del país (on l'AP-7 enllaça amb la AP-2) des del poble es té molt fàcil accés a un munt d'establiments hotelers de caire internacional, que si bé se situen ja als municipis adjacents estan a peu

mateix de les autopistes que envolten el nucli. És el cas dels hotels Ibis de Molins de Rei i de Sant Andreu de la Barca, el Sercotel de l'àrea de servei Porta Barcelona (Castellbisbal) i d'altres establiments com el Marriott i el Holliday Inn Express, a Sant Cugat del Vallès, emplaçats a pocs minuts del Papiol.

L'oferta hotelera, per tant, creix i es diversifica notablement si ampliem el marc territorial no pas a la comarca sencera del Baix Llobregat, sinó tan sols als sis municipis directament limítrofs o molt propers al Papiol, alguns dels quals pertanyen al Vallès Occidental. Dins d'aquest **entorn geogràfic immediat** l'oferta s'amplia significativament i sobretot no pateix estacionalitat pel fet de tractar-se d'una zona no vinculada al turisme de platja o de neu.

Podem concloure, doncs, que les possibilitats d'allotjament al Papiol depenen d'un únic establiment local i de l'oferta dels seus municipis veïns: Molins de Rei, Sant Cugat del Vallès, Rubí, Castellbisbal, Sant Andreu de la Barca i Pallejà, que sumats disposen de **18 hotels** de diferents categories.

5.3. Característiques de l'oferta hotelera del Papiol

La **Fonda Casanovas**, l'únic proveïdor reconegut d'allotjament turístic del Papiol, és un negoci eminentment familiar, amb un restaurant força reconegut i **75 anys d'història** a les seves espatlles. Es tracta d'un establiment molt conegut i amb molt d'arrelament, no tan sols al Papiol, sinó també als municipis veïns.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

A la porta de la fonda, al carrer de Montserrat número 24, hi ha la placa que identifica la categoria de l'establiment com a "P" (pensió) d'una sola estrella. Amb tot, la Fonda Casanovas ofereix també als seus clients serveis d'aparcament i calefacció, admet animals domèstics, disposa de televisió a les habitacions, terrassa-jardí i accepta targetes de crèdit. El preu per nit de l'habitació doble no excedeix els 50 € (2016). L'establiment generalment tanca a l'agost.

6. AVALUACIÓ DE L'OFERTA COMPLEMENTÀRIA

En aquest apartat s'identificarà i valorarà l'oferta complementària, és a dir, tot allò que dona suport a les activitats turístiques i de lleure, tant al mateix municipi com al seu entorn territorial.

Pel fet de tractar-se d'un municipi de reduïdes dimensions en superfície i en població, a l'hora d'analitzar l'oferta turística complementària cal prestar atenció als municipis veïns o fins i tot al conjunt de la comarca. Tanmateix, en el cas del Papiol fóra erroni ampliar excessivament el cercle territorial ja que l'avaluació acabaria cobrint el conjunt de l'oferta complementària de la ciutat de Barcelona, atesa la proximitat amb el Papiol. De fet, des del municipi a l'entrada a Barcelona a través de l'avinguda Diagonal (a l'altura del pont d'Esplugues) hi ha només 14,7 km.

D'acord amb aquestes premisses, establirem un radi d'estudi de l'oferta complementària del Papiol dins un topall màxim d'uns 10 o 12 quilòmetres des del centre del poble. Evitarem, d'aquesta manera, restringir l'anàlisi als municipis directament limítrofs, atès que només en són quatre i el nucli d'un d'ells (Sant Cugat) ja es troba a una distància de 12 quilòmetres del Papiol.

L'àmbit territorial que es pren com a referència descriu, per tant, les distàncies següents respecte al Papiol:

- Molins de Rei a 4,70 km, municipi limítrof
- Pallejà a 7,00 km, municipi limítrof

- Castellbisbal a 7,80 km, municipi limítrof
- Sant Vicenç dels Horts a 8,30 km
- Sant Andreu de la Barca a 8,70 km
- Santa Coloma de Cervelló a 10,2 km
- Sant Feliu de Llobregat a 10,3 km
- La Palma de Cervelló a 11,5 km
- Rubí a 11,5 km
- Sant Cugat del Vallès a 12,0 km, municipi limítrof

6.1. Equipaments culturals, museus i espais útils per a reunions, esdeveniments, congressos o convencions

No hi ha al Papiol un espai públic o privat creat per a acollir esdeveniments corporatius o congressos de gran format. De tota manera, depenent del tipus de necessitat que pogués generar un petit grup turístic sí que hi ha algun restaurant (per exemple, el "4 Canyes") amb sales prou grans i aptes per a una xerrada o una conferència (vegeu apartat Restauració i Gastronomia).

D'altra banda, l'edifici privat més emblemàtic de la població, el Castell, s'ha utilitzat en diferents ocasions per acollir esdeveniments, com tot seguit comentarem.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Castell

El Castell del Papiol ha estat el marc d'activitats socioculturals diverses, com concerts, xerrades i presentacions editorials. Atesa la titularitat privada de l'edifici, l'ús dels seus espais està supeditat al vistiplau de la família propietària, que sempre ha mostrat una predisposició favorable a acollir-hi esdeveniments. Així, per exemple, la sala d'actes del Castell ha esdevingut l'escenari habitual de la mostra de la collita de cireres durant la Festa de la Cirera, una de les celebracions més populars i emblemàtiques del municipi. *(Vegeu més informació sobre el Castell a l'apartat Identificació i avaluació del potencial dels recursos turístics, p. 28).*

Pel que fa a **equipaments públics**, en absència d'un teatre, un centre cívic o una sala de cultura, el Papiol disposa dels equipaments següents:

Biblioteca Municipal Valentí Amirall

Espai nou, polivalent, dissenyat pels arquitectes Jesús Navarro i Isaac Martí. Es tracta d'un servei públic municipal, obert a tothom, situat en un edifici de nova planta de gairebé 1.000 m². Inaugurada l'abril del 2012, la biblioteca municipal del Papiol té suficient espai i flexibilitat per acollir exposicions, conferències, xerrades i diferents activitats de caràcter cultural. A tal efecte disposa, a banda de les sales de lectura pròpiament dites, d'una sala polivalent (una mena d'aula per a conferències), un espai de

suport (tipus sala de reunions), un espai de formació (aula d'ordinadors), un bar i un pati exterior. De fet, es tracta de l'equipament municipal que més activitats acull. Tot plegat ha convertit l'emblemàtic i modern edifici de la biblioteca en un punt de referència de la vida local.

Punt Jove

La biblioteca municipal també alberga el Punt Jove del Papiol, un espai de trobada per als joves del municipi, a través del qual –i dels serveis que acull– aquests poden canalitzar propostes, dubtes i inquietuds.

Pavelló Poliesportiu Municipal

Instal·lació gestionada directament per l'Ajuntament, utilitzada per les entitats Esport Base del Papiol, Club de Bàsquet el Papiol, Orange Club Esportiu del Papiol i Club d'Handbol El Papiol per entrenar i competir. El pavelló és lloga per a tota mena d'esdeveniments públics i privats, siguin aquests de caràcter esportiu o no.

CEM El Papiol

El Complex Esportiu Municipal (CEM), a banda del pavelló inclou altres instal·lacions esportives de qualitat, aptes per a esdeveniments de gran format, com seria el cas del camp de futbol Municipal, les piscines i les pistes de tennis i pàdel.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

CEIP Pau Vila

Situat a la plaça del Doctor Barberà, 17, és l'únic centre escolar públic del poble. S'ha consolidat com l'escenari d'esdeveniments notables, com el Concert de Nadal.

Casal de la Dona del Papiol

Entitat sense ànim de lucre que organitza tot tipus d'activitats lúdiques, esportives i reivindicatives. Té la seva seu al carrer de la Llibertat, 10.

Casal de Gent Gran Alexandre Figueras

Espai amb un servei d'equipaments propis de trobada i esbarjo destinats a la gent gran. S'hi donen prestacions bàsiques com informació relacionada amb els interessos de les persones d'edat, activitats diverses, sortides culturals i altres serveis complementaris com tallers de tai-txi, xerrades, cinefòrums, campionats de dòmino, petanca, etc.

Escola Municipal de Música i Dansa Miquel Pongiluppi

Inaugurada l'any 1993, és una de les entitats culturals més vives del Papiol, especialment activa en l'organització d'actes i esdeveniments musicals, en el marc d'esdeveniments com la Setmana Cultural. El seu local és situat al carrer de Jaume I, 5.

Equipaments culturals en municipis veïns

Als deu municipis de la rodalia que han estat seleccionats també hi trobem equipaments públics de relleu –alguns dels quals de primer nivell– aptes per acollir esdeveniments. Entre els més emblemàtics caldria destacar els següents:

Federació Obrera-Centre cívic i cultural de Molins de Rei

Edifici construït l'any 1921 per l'arquitecte modernista Cèsar Martinell. Disposa de quatre sales de reunions, una sala d'actes, una aula de cuina, una aula per a formacions, dues aules polivalents, una aula d'activitats físiques, tres bucs d'assaig (actius al setembre), dos vestidors, dos camerinos i magatzems.

Sala La Gòtica (Molins de Rei)

Dependència de l'antic Palau dels Requesens, construït a mitjan segle XV. Es tracta d'un espai rehabilitat que forma part dels equipaments de la vila per acollir actes institucionals i culturals.

Auditori del Palau Falguera (Sant Feliu de Llobregat)

Possiblement l'edifici més emblemàtic de la capital del Baix Llobregat, aquest antic palau amb jardins propietat de la família Falguera és actualment un equipament municipal que compta amb auditori.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Sala Ibèria (Sant Feliu de Llobregat)

Sala d'actes polivalent municipal destinada a actes de caràcter sociocultural (exposicions, trobades, activitats d'entitats...), amb un aforament de gairebé un miler de persones.

Teatre-auditori de Sant Cugat del Vallès

Amb una superfície de 5.615 m², és obra dels arquitectes Ramon Artigues i Ramon Sanabria. Té una sala polivalent equipada amb alta tecnologia amb capacitat per a 788 espectadors i un escenari d'uns 400 m² en format teatre o de 250 m² en format auditori amb campana acústica.

Museus i patrimoni cultural dels municipis veïns

Com a possible oferta cultural complementària cal esmentar dos museus locals i dues peces arquitectòniques de caràcter històric i cultural de gran bellesa:

Museu Etnogràfic Vallhonrat (Rubí)

Emplaçat en una antiga fusteria del segle XVIII, al centre mateix de Rubí hi ha aquest interessant museu privat fruit de la donació de les col·leccions de Miquel Vallhonrat.

Museu Municipal de la Pagesia de Castellbisbal

Exposició de caràcter permanent que ofereix una àmplia visió dels més de 900 anys de tradició agrícola a la zona, una mirada als treballs del camp i a l'estructura social del món agrícola. Inscrit, atès el seu valor històric i cultural, al Registre de Museus de la Generalitat de Catalunya.

Colònia Güell (Santa Coloma de Cervelló)

Vegeu-ne descripció, p. 79.

Reial Monestir de Sant Cugat del Vallès

A 13 km del Papiol, conjunt patrimonial romànic i gòtic considerat un dels més importants de Catalunya, declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN). Inclou l'església amb el campanar, el claustre i les seves construccions annexes. Davant l'església destaca el Palau Abacial. Altres elements del conjunt són el Portal Major i la Creu de Terme. Envoltat el recinte, cap al sud i l'est, el mur de l'antiga muralla exterior.

Patrimoni natural dels municipis veïns

Aiguamolls de Molins de Rei

Vegeu-ne descripció, p. 81.

6.2. Restauració i gastronomia

Al Papiol només hi ha tres establiments catalogats per l'Ajuntament com a restaurants. A banda, també hi ha una desena de bars:

4 Canyes - brasa restaurant

Situat en una antiga i cèntrica casa de pagès reformada i envoltat d'horta i vinya, disposa de menjador privat amb equipaments audiovisuals per a reunions professionals o familiars de fins a 18 persones. Té pàrquing privat i terrassa i està especialitzat en brasa i cuina tradicional mediterrània, producte escollit i de proximitat; també fan l'elaboració artesana de tots els postres i pastisseria.

Fonda Casanovas

Com s'ha indicat, l'únic establiment hotel·ler de la població. (*Més informació, p. 96*).

Restaurant Can Colomé

Masia del segle XVII situada fora del nucli, a tocar de la carretera C-1413 (carretera de Caldes). Es tracta d'un clàssic de la zona, especialitzat en menús diaris, amb més de quaranta anys de servei. Ofereix cuina catalana tradicional, sobretot brasa, i disposa de sales per a grups i pàrquing propi.

Oferta gastronòmica als municipis veïns

Complementant l'oferta pròpiament papiolenc, els municipis veïns disposen d'un ventall d'establiments de restauració, ubicats en masies, cases de pagès i alguna antiga casa senyorial, amb potencial d'atracció turística. Tot seguit se'n proposa una tria.

Masia Can Rabella (Molins de Rei)

Pràcticament es pot accedir a peu passejant des del Papiol a Can Rabella, casa situada al final del carrer de l'Alzina, només a 1,5 km del centre del Papiol (20 min a peu i 5 en cotxe). Aquesta històrica masia del camí de Molins de Rei a Vallvidrera està especialitzada en celebracions, grans grups, carns a la brasa i calçotades en un entorn natural.

Cal Pupinet (Castellbisbal)

Un altre històric de la zona. Situat a Santa Rita, està més a prop del nucli del Papiol que del de Castellbisbal. Tenen una experiència de 50 anys i una àmplia gamma de productes amb més de 60 plats, barrejant la cuina catalana tradicional amb els gustos més innovadors de l'actualitat. Disposen de sales privades. Establiment especialitzat en esdeveniments i celebracions de grup.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Masia Can Campanyà (Castellbisbal)

Edifici emblemàtic amb elements del segle XVI que acull un negoci familiar de restauració amb més de 40 anys de tradició. De la pedrera de Can Campanyà van sortir el carreus per construir el Pont del Diable de Martorell.

El Palau Vell (Sant Andreu de la Barca)

Situat en una casa senyorial de principis del segle XIX de l'històric barri del Palau de Sant Andreu de la Barca. Ofereix diferents tipus de menjador per a grups i celebracions.

Amarena (la Palma de Cervelló)

Establiment especialitzat en cuina contemporània i creativa. Considerat un dels millors restaurants de la comarca. Pel fet de tractar-se d'una edificació aïllada disposa de pàrquing i jardí. Acull grups i esdeveniments.

6.3. Oferta comercial, activitats culturals i teixit associatiu

L'oferta comercial al Papiol és escassa, ateses les reduïdes dimensions del municipi. Això no obstant, el municipi compta amb una activa **Unió de Comerciants i Serveis del Papiol (UCSP)** que organitza esdeveniments com la **Festa dels Comerciants** i participa en altres actes i promocions que ajuden a dinamitzar el poble, com és el cas de la campanya de Nadal.

Aquests són alguns dels comerços més emblemàtics del Papiol que podrien ésser considerats oferta turística complementària pel tipus de productes que elaboren i ofereixen:

Queviures Olivé Vilella - Cal Cai

Cansaladeria, botifarra d'escalivada, llardons.

Forn Carles Ros

Associat a la UCSP. Fleca i pastisseria.

Granja Figueras

Associat a la UCSP. Cafeteria i xocolateria.

Herboristeria Vida

Salut, dietètica, meditació, ioga, teràpies alternatives.

Peixateria Rius Suñé

Associat a la UCSP. Peixateria des de 1943. Ofereix peix fresc de qualitat.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Altres establiments comercials

A més dels establiments esmentats, poden tenir derivades turístiques complementàries el **Raconet de l'Albert**, la **Tendeta**, la **Pastisseria Joan** (associada a la UCSP), **Fruiteria Emília** i **Supermercat Avilés** (associat a la UCSP).

Activitats culturals i associacions locals

Són diverses les entitats i associacions que donen vida al poble a través de l'organització d'activitats i esdeveniments diversos, entre els quals, per les seves implicacions turístiques, destaquen els següents:

Festa de la Cirera

Vegeu-ne descripció, p. 71.

Papiolfest

Organitzada per la Unió Esportiva El Papiol, està inspirada en la festa de la cervesa alemanya, l'Oktoberfest. El programa, però, va més enllà de l'àmbit cerveser pròpiament dit.

Castanyada

Organitzada per l'Esplai Pamtu.

Setmana Cultural

Es tracta de l'esdeveniment més popular de la primavera al Papiol, amb un munt d'activitats per a tots els públics. Durant quinze dies, l'agenda cultural, social i esportiva el poble s'omple de tot tipus d'activitats proposades per les diverses associacions i entitats del municipi. Es tracta d'un dels esdeveniments anuals amb més participació ciutadana. Organitzat per l'Associació Setmana Cultural del Papiol.

Mercat del Trasto

Mercat d'objectes usats o fets amb material reciclat, que organitza el departament de Medi Ambient de l'Ajuntament amb el suport dels comerciants (novembre i juny).

Aplec de la Salut

Des de fa més de cent anys, el Papiol celebra cada segon diumenge de setembre el tradicional aplec a l'esplanada de l'ermita de la Salut.

Revetlla de Sant Joan

Organitzada conjuntament per l'Ajuntament, entitats locals i diferents penyes del poble: Tradicions i Costums, Diables del

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Papiol, Esplai Pa Amb Tomàquet, Associació Excursionista Les Escletxes, Esport Base i penya Los Mitos.

7. SISTEMA ORGANITZATIU I INSTITUCIONAL DEL TURISME

7.1. Justificació

La complexitat i el caràcter transversal que són inherents al desenvolupament d'una oferta turística pròpia –on conflueixen els àmbits públic i privat- impliquen com a pas previ la creació i la consolidació d'un sistema organitzatiu *ad hoc*.

Aquest sistema ha de tenir com a fita la creació d'una destinació pròpia a partir de dues premisses essencials: d'un costat, la realització de tasques de **planificació i desenvolupament**, d'acord amb uns objectius prèviament definits; de l'altre costat, la realització de tasques de **promoció i comercialització**. El primer bloc de labors acostumen a ser assumides pel sector públic, mentre que les del segon bloc requereixen un esforç mancomunitat entre els sectors públic i privat.

7.2. Antecedents

Els orígens del turisme al Papiol es remunten a principis del segle XX, en què –en el context de les transformacions socials i econòmiques derivades de la industrialització- diferents famílies benestants de Barcelona hi instal·laren segones residències, amb el desig de trobar un entorn propici per al lleure i el descans, allunyat de les noves realitats derivades del procés industrialitzador. Aquesta migració, inicialment estacional, donà lloc al fenomen dels **estiuejants**, que residien a la vila de manera regular durant temporades, i que constitueixen l'únic antecedent

local contemporani del turisme. La presència d'aquest arquetip –vinculat a un determinat *status* social i econòmic, com també a un determinat concepte de modernitat- comportà la proliferació d'edificacions al sector urbà de la plaça de Catalunya i el seu entorn. Concebudes com a segones residències o cases d'estiueig, aquestes edificacions responien a un model d'habitatge concret, que ha deixat la seva petjada en el patrimoni arquitectònic del municipi: el **xalet**.

La dinàmica històrica posterior –amb l'expansió del paisatge industrial més enllà del Pla de Barcelona i la configuració d'una àrea metropolitana a l'entorn de la Ciutat Comtal- estroncà la continuïtat del Papiol com a zona d'estiueig i segona residència, aïllada del context industrial. Aquest fet culminà amb la **progressiva desaparició dels tradicionals estiuejants**, fos a través de la venda dels habitatges que aquests havien adquirit -a conseqüència de la pèrdua d'avantatges comparatius del municipi com a lloc de vacances i descans-, fos a través de la conversió en residents al municipi per part de les generacions posteriors, que d'aquesta manera van acabar integrant-se al Papiol.

A partir d'aleshores, **el fenomen turístic pràcticament desaparegué de la realitat papiolenca**, per quedar circumscrit a accions puntuals i esporàdiques de promoció i difusió dels atractius del municipi. Fins al moment actual, la majoria de les vegades aquestes accions han estat la resposta, per part de l'Administració local, a la necessitat d'atendre propostes plantejades per mitjans de comunicació d'àmbit generalista, en

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

el marc de reportatges o promocions sobre diferents elements del patrimoni cultural, històric i natural del país, o bé amb motiu d'esdeveniments com festes majors, festivals musicals o fires.

Aquesta inèrcia s'ha mantingut *de facto* fins a l'actualitat, malgrat l'impacte discret i moderat que van tenir sobre el Papiol les transformacions que, durant els anys seixanta i setanta, van modificar de manera radical el paisatge de l'àrea metropolitana de Barcelona, fet que hauria pogut comportar una determinada consciència sobre el potencial del municipi pel que fa a la seva capacitat d'atraure visitants a la recerca d'entorns no degradats i al mateix temps ben comunicats.

Amb tota seguretat, tant les prioritats que imposa la gestió local – condicionada per les limitacions pressupostàries en el cas de municipis petits-, com l'hegemonia durant dècades d'un model de turisme depredador, basat en el concepte de *sol i platja*, han contribuït de manera decisiva a definir aquest marc.

En el seu moment, la **creació d'una regidoria de turisme** no representà en aquest sentit cap punt d'inflexió. Fou, però, el primer indicatiu d'un cert canvi de concepció respecte a un sector que començava a ser percebut com a estructural, amb capacitat per generar dinàmiques transversals i sostenibles. Aquesta nova concepció –vinculada en part a l'emergència del turisme interior- es traduí, a la pràctica, en l'elaboració de materials impresos de difusió del patrimoni local, destinats a cobrir la manca d'estructures d'acollida.

Paral·lelament, la confecció de l'*Avanç del Catàleg del Patrimoni Arquitectònic del Papiol*, l'any 2001, permeté la **posada en valor d'una part notable del patrimoni material** del municipi, i contribuï a assolir un major grau de sensibilització a través de la preservació i la restauració d'elements que, per primera vegada, es feia evident que podien tenir una derivada turística, com l'arquitectura medieval, les construccions tradicionals, les masies i alguns dels exponents de l'anomenat modernisme popular. D'aquesta manera, no tan sols es posava límit a la pèrdua irreparable de recursos potencialment turístics, sinó que també es propiciava que la dinàmica de recuperació del patrimoni anés acompanyada de suports interpretatius, concebuts com a instruments destinats a facilitar l'acollida de visitants a través de la creació de continguts vinculats a la història i la identitat locals.

En aquesta mateixa línia, l'elaboració del **Pla Estratègic el Papiol 2010** comportà la creació d'una comissió d'urbanisme que, de manera explícita, abordà per primera vegada **la necessitat d'identificar i activar el potencial turístic papiolenc a través de la recerca de singularitats**.

Malgrat aquests evidents passos endavant, la **manca d'un sistema organitzatiu propi, recolzat en una visió estratègica global**, prèviament definida a través d'una diagnosi, continuà essent la principal assignatura pendent en l'àmbit del turisme a l'Ajuntament del Papiol, juntament amb una **visió del patrimoni excessivament restringida a l'àmbit material**.

La necessitat de superar aquestes mancances es féu evident l'any 2015 amb motiu de l'elaboració del document *Principals eixos d'actuació municipal*, on es compendien les línies de treball per al mandat 2015-2019.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

El pla marca, respecte a anteriors etapes, un punt d'inflexió quant al turisme, en recollir un compromís explícit: *“Redactarem un Pla de Turisme que inclogui: itineraris pel nucli antic, per l’entorn, senyalització de camins, entre d’altres.”* De resultes d’aquest fet, a petició de l’Ajuntament, la Diputació de Barcelona ha formalitzat a l’empresa CatEmocions SL la redacció del present pla.

Cal reconèixer que aquest nou abordatge no ha estat aliè a la tasca desplegada en matèria turística des d’instàncies supramunicipals com la Diputació de Barcelona i el Consell Comarcal del Baix Llobregat, a través d’organismes i serveis com l’Oficina de Promoció Turística i el Laboratori de Turisme, d’un costat, i el Consorci de Turisme del Baix Llobregat, de l’altre, que han contribuït a fer prendre consciència de la necessitat de promoure una visió estratègica i integral del sector, d’acord amb les premisses del **turisme de qualitat, responsable i sostenible**, defensades des de fòrums internacionals com l’Organització Mundial del Turisme.

7.3. Situació actual

Com ja ha estat indicat, el cas del Papiol es caracteritza per la **inexistència d’un sistema institucional d’àmbit municipal en matèria turística**. La manca d’una estructura estable que permeti abordar tant les funcions de planificació i desenvolupament com les funcions de promoció i comercialització comporta que aquestes han de ser assumides de manera no sistemàtica, a remolc de les necessitats generades per situacions concretes o com a resultat de decisions puntuals sorgides tant des de l’esfera tècnica com des de l’esfera política. També comporta l’**absència d’un canal estable i eficaç d’interlocució** tant amb els agents privats com

amb les instàncies públiques competents, des del qual hom pugui fer discórrer de manera satisfactòria els diferents *inputs* relacionats amb el sector. No s’ha creat cap tipus d’instrument d’interlocució més o menys estable que aplegués agents econòmics i socials concernits amb el turisme, fet que ha impedit prendre el pols al sector i explorar vies de treball.

La plasmació més evident d’aquesta realitat és tant l’**absència d’un servei o àrea de turisme** pròpiament dita, com la **inexistència d’una plaça de tècnic municipal de turisme**²⁴, que no té cap mena de precedent en la història recent del Papiol, i que, en tot cas, s’hauria de coordinar amb la resta d’àrees concernides. Com es veurà més endavant, aquesta situació ha tingut com a conseqüència que les funcions que des de l’Ajuntament del Papiol s’han portat a terme en matèria turística s’han reduït gairebé totalment a l’àmbit de la promoció. També ha comportat la falta d’instruments d’anàlisi estadística i de diagnosi, que permetin una mínima avaluació del sector.

Des d’un punt de vista organitzatiu, l’absència en l’organigrama municipal d’un referent clar en matèria turística ha comportat que **les funcions inherents a aquest àmbit hagin hagut de ser assumides per tècnics adscrits a diferents àrees, com promoció econòmica, medi ambient/urbanisme, cultura i comunicació**, cadascun dels quals, des de la seva esfera de treball i des de les seves pròpies possibilitats, ha tractat

²⁴ En el moment de redactar el present document s’ha incorporat a la plantilla de l’Ajuntament del Papiol una tècnica de turisme, la qual cosa hauria de representar una millora substancial respecte a les mancances que han estat assenyalades en aquest apartat.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

d'abordar les necessitats plantejades en cada moment, no sempre a partir d'unes directrius clares emanades des de l'esfera política. En tot cas, la manca essencial deriva de la inexistència d'un mecanisme de coordinació estable entre les àrees de comunicació, comerç, promoció econòmica, cultura i medi ambient sota el prisma de la imatge del Papiol i de la gestió turística.

Aquest **buit funcional** ha persistit al mateix temps que, des de l'àmbit supramunicipal, al llarg dels darrers deu anys s'han desplegat instruments com els diferents Plans Estratègics de Turisme de Catalunya (2005-2010, 2011-2015, 2013-2016), el *Pla d'Implementació Turística del Baix*

Llobregat (2006), el *Mapa Nacional dels Recursos Turístics Intangibles de Catalunya* (2007), el *Pla d'Implementació dels Recursos Turístics Intangibles de Catalunya* (2010), el *Pla de desenvolupament i gestió del conjunt de productes turístics al Bages i al Baix Llobregat* (2010), el *Pla Estratègic Metropolità de Barcelona* (2010), la *Guia local de valoració turística* (2011), el *Pla de Senders Turístics del Baix Llobregat* (2014), el *Pla de màrqueting turístic de la província de Barcelona* (2012) i d'altres, tots els quals han representat per al municipi oportunitats no prou aprofitades per posicionar-se estratègicament en el marc de les diferents línies de desenvolupament turístic del país.

8. COMUNICACIÓ I PROMOCIÓ

8.1. Recursos i accions

Com ja s'ha indicat, la manca d'un mínim d'estructura organitzativa en matèria turística ha tingut com conseqüència que **l'èmfasi de les accions portades a terme des de l'àmbit municipal ha consistit quasi exclusivament en tasques de comunicació i promoció**. Des d'un punt de vista orgànic, aquestes tasques han recaigut sobre el departament de Comunicació, adscrit a la regidoria de Governació. Aquest departament té assignada una tècnica en règim laboral fix, que és la persona responsable tant de l'elaboració de continguts relacionats amb la imatge turística que hom desitja projectar del municipi, com de les feines de gestió derivades de la transmissió d'aquests continguts a través de diferents suports i formats.

En el moment de redactar aquestes línies, no és previst cap web específicament turístic sobre el Papiol. El portal telemàtic de l'Ajuntament (www.elpapiol.cat) no inclou cap entrada sobre turisme ni incorpora cap contingut referent als principals atractius patrimonials del Papiol, amb l'única excepció del calendari festiu local. Això no obstant, el web està pendent de ser renovat i és previst que aquesta renovació comporti la inclusió de continguts de caire turístic. Al costat de la pàgina web, l'Ajuntament disposa també d'un compte de Facebook, des del qual es difonen notícies i esdeveniments generats pel municipi i les entitats.

Tots aquests instruments conviuen amb el butlletí *Som Papiol*, de periodicitat quadrimestral (en suport paper i en suport digital, descarregable a través del web municipal), que canalitza també una part notable de la informació generada per l'Ajuntament. Paral·lelament, és previst que en breu entri en funcionament una aplicació amb informació d'interès turístic sobre el Papiol (*smart city*), el contingut de la qual encara està pendent d'elaborar.

Completa l'oferta comunicativa de l'Ajuntament un conveni de col·laboració amb Esplugues TV -vigent fins a finals d'any- que inclou treballar la imatge del Papiol com a destinació turística. En virtut d'aquest acord, cada dos mesos l'alcalde és convidat al programa *L'ull al dia*, amb el propòsit de promocionar la imatge i els atractius del municipi.

L'Ajuntament també fa arribar regularment la informació d'interès turístic al Consorci de Turisme del Baix Llobregat, per tal que sigui editada al portal web de la Guia de l'Oci del Baix Llobregat. En el moment de redactar aquestes línies el municipi no figura en cap de les promocions de la campanya *Escapades en família a un salt de Barcelona!*, gestionada pel mateix Consorci, per bé que participa en la campanya *El Supermes*, que es porta a terme al llarg de cinc caps de setmana d'abril, a través de sis activitats, la majoria incloses dins el programa de la Setmana Cultural.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

8.2. Esdeveniments i celebracions amb projecció turística

D'ençà d'octubre de 2015 des del departament de Comunicació s'ha intentat **rendibilitzar diferents esdeveniments i celebracions que es porten a terme al municipi per promoure el coneixement del Papiol com a destinació turística**. Per aquest motiu en alguns casos els respectius programes han inclòs activitats en espais patrimonials emblemàtics com el Castell. Al quadre adjunt figura la relació d'esdeveniments, amb els missatges que s'han volgut potenciar en clau turística:

	NOTÍCIES I ESDEVENIMENTS	ASPECTES COMUNICATIUS DESTACATS
Octubre 2015	Trail Mitja del Castell 2015	El Papiol és natura, esport, salut.
Octubre 2015	PapiolFest	El Papiol és un poble on la gent s'organitza i col·labora per organitzar conjuntament activitats festives i culturals / bona convivència / cohesió / identitat / participació / vida de poble.
Novembre 2015	El museu municipal comença a obrir regularment	El Papiol té història i patrimoni.
Desembre 2015	Santa Eulàlia + Marató TV3	El Papiol és festa / tradició / un poble on la gent s'organitza i col·labora per organitzar conjuntament activitats festives i culturals /

		bona convivència / cohesió / identitat / participació / vida de poble. El Papiol és solidari i hi ha bon rotllo / El Papiol és esport.
Desembre 2015	Arbre dels desitjos del Papiol	El Papiol té comerç local i restauració local / El Papiol és bon rotllo.
Abril 2016	Setmana Cultural	El Papiol és festa / tradició / un poble on la gent s'organitza i col·labora per organitzar conjuntament activitats festives i culturals / bona convivència / cohesió / identitat / participació / vida de poble. El Papiol és solidari i hi ha bon rotllo / El Papiol és esport i patrimoni arquitectònic.
Maig 2016		
Juny 2016	Festa de la Cirera	El Papiol com a receptacle de la tradició agrícola que ha donat identitat al municipi i, al mateix temps, com a àmbit d'innovació gastronòmica a partir de l'herència que representa aquesta mateixa tradició.
Juliol 2016	Festa Major	El Papiol és festa / tradició / un poble on la gent s'organitza i col·labora per organitzar conjuntament activitats festives i culturals /

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

		bona convivència / cohesió / identitat / participació / vida de poble El Papiol és solidari i hi ha bon rotllo / El Papiol és esport.
Setembre 2016	Aplec de la Salut	El Papiol és festa / tradició / un poble on la gent s'organitza i col·labora per organitzar conjuntament activitats festives i culturals / bona convivència / cohesió / identitat / participació / vida de poble. El Papiol és solidari i hi ha bon rotllo / natura i patrimoni arquitectònic.

Font: Ajuntament del Papiol. Departament de Comunicació

La conceptualització que s'acaba de mostrar és el resultat d'una **clara aposta per les possibilitats turístiques del municipi, a partir de la premissa que totes les notícies poden contribuir a crear marca**. Aquesta aposta recolza en un seguit d'**idees-força destinades a promoure una determinada imatge del Papiol**.

8.3. Imatge que hom desitja projectar del municipi

D'acord amb l'objectiu de **minimitzar les connotacions negatives del municipi -centrades sobretot en el fet d'haver esdevingut un punt negre en la xarxa viària catalana-**, des de l'Ajuntament s'ha intentat contrarestar aquesta percepció per mitjà d'una política de comunicació

destinada a ressaltar els aspectes positius del Papiol, entre els quals els atractius de signe turístic ocupen un lloc rellevant.

En sintonia amb aquesta premissa, els esforços en l'àmbit comunicatiu han tingut com a destinatari no tan sols la població local, sinó també els col·lectius següents, identificats com a públics diana:

- a) **Potencials visitants** (del Baix Llobregat, de les comarques de Barcelona i d'altres llocs de Catalunya relativament propers), els quals podrien generar consum als comerços i establiments del municipi.
- b) **Potencials residents**, que podrien triar el Papiol com a lloc on viure, de resultes de determinats avantatges comparatius.
- c) **Emprenedors i empreses** que podrien veure el Papiol com una localització interessant o preferent on desplegar les respectives activitats.
- d) Diferents **Ajuntaments**, que podrien veure el Papiol com a referent de bones pràctiques de bona gestió.²⁵
- e) **Institucions supralocals** (Generalitat, Diputació de Barcelona, AMB...) que podrien estar interessades a escollir el municipi per desenvolupar determinats projectes.²⁶

²⁵ Un exemple en aquest sentit seria l'interès que va desvetllar per part de diferents municipis la campanya de recollida de material humanitari per als refugiats sirians (setembre 2015).

²⁶ Font: Ajuntament del Papiol. Departament de Comunicació

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Aquesta estratègia ha comportat un cert increment de la presència del municipi en els mitjans de comunicació d'abast supralocal i generalista, fet que ha redundat en una certa millora de la imatge del poble i de la pròpia autoestima local.²⁷

La **imatge** que es pretén reforçar es basa, entre altres, en els **eixos conceptuals** següents:

1. El Papiol com a **municipi amb un bon nivell de qualitat de vida i de convivència.**
2. El Papiol com a **indret amb encant i singularitat, que ha sabut preservar el seu patrimoni natural i històric**, amb exponents com el Puig Madrona, el santuari de la Salut, les Escletxes o la serra de Roques Blanques, entre d'altres.
3. El Papiol com a **lloc ben comunicat**, en plena àrea metropolitana de Barcelona.
4. El Papiol com a **reducte de tranquil·litat**, malgrat la seva relativa centralitat metropolitana.
5. El Papiol com a **poble mil·lenari**, amb vestigis imponents com el Castell, que li donen una fesomia medieval.
6. El Papiol com a **porta d'entrada al Parc Natural de Collserola i al Parc Fluvial del Riu Llobregat.**
7. El Papiol com a **municipi petit, fet que li confereix unes dimensions humanes.**

8. El Papiol com a poble ha sabut preservar la seva **identitat i tradicions**, fet que li confereix un caràcter especial.

A tall de conclusió, es pot, per tant, afirmar que, malgrat l'absència d'una estructura organitzativa pel que fa a la gestió del turisme, l'Ajuntament del Papiol ha elaborat conceptualment una determinada imatge del municipi, amb la voluntat de reforçar-lo com a destinació turística.

²⁷ Caldria verificar si els mitjans de comunicació als quals s'ha recorregut per promocionar el municipi corresponen als que tenen impacte sobre els públics diana identificats.

9. IDENTIFICACIÓ I AVALUACIÓ DELS MERCATS ACTUALS I POTENCIALS

Analitzarem breument a continuació alguns aspectes rellevants del sector turístic a Catalunya i a la província de Barcelona, tot i que cal precisar que l'objectiu d'aquest pla no és estudiar el turisme en aquests àmbits territorials. Partint d'aquesta premissa, centrarem una bona part dels esforços a analitzar i valorar la realitat turística més propera al municipi.

9.1. El turisme a Catalunya

Catalunya és una potencia turística de primer ordre a nivell mundial; és capdavantera a Europa i a l'àrea mediterrània, sobretot d'ençà de l'esclat del terrorisme islàmic i de la inestabilitat política i social de diversos països de la costa sud i est del Mediterrani.

El sector turístic a Catalunya va donar feina a 377.000 persones durant l'any 2015, xifra que representa el 11,4 % del total d'ocupats de Catalunya. L'hostaleria va generar 10.761 milions d'euros en el conjunt de Catalunya, equivalent al 7,6 % del PIB del sector serveis.

Parlar de turisme significa en part parlar de visitants estrangers. L'any 2015 Catalunya en va rebre 33,3 milions, un 2,3 % per sobre de l'any anterior. D'aquests visitants, 19,2 milions eren turistes, és a dir, van pernoctar a Catalunya, mentre que 14,0 milions van ser excursionistes i gent de pas. Aquests índexs van representar un augment del 5,2% dels turistes entesos *strictu sensu* i una disminució de l'1,4% dels excursionistes i gent de pas.

Quant a la procedència dels turistes, l'increment més alt el va registrar, Suïssa amb una pujada del 14,3%. França, amb 5,12 milions de turistes, va ser l'estat de procedència majoritari, amb un augment del 7,8%, molt per davant dels ciutadans britànics (1,95 milions), seguits de belgues i holandesos (1,60 milions), alemanys (1,56 milions), italians (1,11 milions), nòrdics (755.000) i suïssos 486.000). Pel que fa a la resta del món, van visitar Catalunya 6,64 milions de persones.

Els turistes britànics i dels Estats Units van els que van efectuar major volum de despesa.

Nota: Es consideren els visitants estrangers (turistes + excursionistes i de pas) que tenen com a destinació principal i secundària del seu viatge Catalunya.²⁸

9.2. El turisme a la província de Barcelona 2014

Per a una visió de conjunt del turisme a la província de Barcelona, remetem al document *Activitat turística a la província de Barcelona – informe anual 2015*, que pren com a base dades de l'any 2014: <https://www1.diba.cat/uliep/pdf/55405.pdf>. També recomanem la

²⁸ Font: Idescat, a partir de dades de l'Enquesta Frontur de l'Institut d'Estudis Turístics (IET). Per a més informació: http://empresa.gencat.cat/ca/treb_ambits_actuacio/emo_turisme/

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

consulta d'aquest altre estudi, amb dades de 2015: <http://media.diba.cat/diba/labturisme/entorn/2016/index-cat.html>

Per consultar dades més actualitzades (setembre del 2016), adrecem a aquest enllaç, on s'informa dels indicadors turístics de la província (sense el Barcelonès): <http://media.diba.cat/diba/labturisme/2016-09/index.html>.

Més informació es troba disponible a l'enllaç següent: http://empresa.gencat.cat/ca/treb_ambits_actuacio/emo_turisme/

9.3. El turisme al Baix Llobregat

El Baix Llobregat treu profit de la seva proximitat amb Barcelona, però també disposa d'una gran diversitat paisatgística i riquesa ecològica, amb platges, el delta del Llobregat i el massís de Montserrat, a més d'una xarxa de ciutats dinàmiques i d'un important patrimoni material (restes prehistòriques, romanes, medievals, industrials, modernistes...) i immaterial (festes, tradicions, fires...).

Costa Barcelona

El Baix Llobregat forma part de la marca turística Costa Barcelona, que agrupa sis comarques: l'Alt Penedès, el Vallès Occidental, el Vallès Oriental, el Maresme, el Garraf i el Baix Llobregat.

Segons l'Agència Catalana de Turisme (ACT) el territori que engloba aquesta marca turística té un clar compromís amb la qualitat, ja que totes les comarques de la marca participen en el Sistema Integral de Qualitat

Turística en Destinacions (SICTED, sigles en castellà) i tenen el distintiu «Compromís per la Qualitat Turística» amb l'objectiu últim de millorar l'experiència i satisfacció del turista.

Costa Barcelona rep cada any més de dos milions i mig de visitants, que representen gairebé deu milions de pernoctacions. L'oferta d'allotjament és d'aproximadament 82.500 places.

Com a principals interessos turístics destaquen els més de 100 quilòmetres de litoral, amb les respectives platges, ports pesquers i esportius, localitats emblemàtiques com Vilanova i la Geltrú, Sitges, Mataró, Arenys de Mar, Sant Pol de Mar... entre molts altres.

A l'interior destaca l'Alt Penedès, on Vilafranca del Penedès i Sant Sadurní d'Anoia s'han consolidat com les capitals del vi el cava, respectivament, i han fet de la comarca un referent mundial en l'àmbit de l'enoturisme. Dins aquest àmbit també cal esmentar la DO Alella, al sud del Maresme.

Al seu torn, Sant Cugat del Vallès acull un dels conjunts monàstics medievals més importants de Catalunya, i al Vallès Oriental es troba el Circuit Barcelona-Catalunya, a més dels diversos parcs naturals i zones protegides pel seu interès natural i paisatgístic.

Queda clar que la marca Costa Barcelona disposa d'un gran potencial turístic gràcies a la seva diversitat d'atractius i a la seva proximitat a la capital catalana.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Establiments turístics

Si ens centrem en la comarca del Baix Llobregat, els elements més importants serien, d'una banda, la influència i proximitat amb Barcelona i, de l'altra, l'aeroport del Prat i les platges. Aquests tres elements expliquen en bona part la forta dotació d'establiments turístics a la comarca, amb més de 9.000 places d'hotels, més de 2.000 places d'allotjament entre apartaments i habitatges turístics, i més de 3.000 places de càmping.

Establiments turístics al Baix Llobregat			
	Establiments	Unitats d'allotjament (habitacions i altres)	Places d'allotjament
Càmpings	2	1.014	3.042
Turisme rural	1	2	4
Hotels	64	4.549	9.319
Habitatges turístics	224	-	1.237
Apartaments turístics	21	360	831
Oficines de turisme	4	-	-
Agències de viatge (centrals + punts de venda)	187	-	-

Elaboració pròpia. Dades: <https://empresa.extranet.gencat.cat/omet/AppJava/lIlistatAv.jsp?pst=5>

Turisme MICE

Barcelona ha estat una de les ciutats que més han aprofitat el creixement del turisme MICE (*meeting, incentives, conferencing, exhibition*). Espanya és el segon país europeu en nombre de reunions, darrere d'Alemanya. En el marc de l'Estat espanyol, Barcelona va ser l'any 2014 la segona ciutat

del rànquing, amb 182 convencions, just darrere Madrid, amb un total de dues-centes.

El Baix Llobregat ha aprofitat aquest lideratge de la capital catalana. Gràcies a la seva proximitat als recintes firals de Barcelona i l'Hospitalet, la comarca s'ha beneficiat de les grans fires internacionals que s'hi porten a terme i s'ha convertit en un referent en aquest tipus de turisme. N'és una prova el fet que durant l'any 2015 el 50,7 % del total d'estades als establiments hotelers de la comarca van ser per motiu de negocis.

Origen i motivació dels visitants

Durant el 2015 es va produir la mitjana d'ocupació hotelera més elevada dels darrers set anys, amb un 69 % d'ocupació.

El 2015 el client hotelier que va fer estada al Baix Llobregat era principalment nacional (53 % del total). Respecte a 2014 es va incrementar el pes del client català i basc. Quant als clients procedents d'altres estats (47 % del total), cal destacar els francesos, anglesos i alemanys (van representar més del 40 % dels clients estrangers), com també el creixent pes dels turistes xinesos i italians. El principal motiu de les seves estades van ser els negocis (50,7 % del total) i les vacances (38,1 %). També s'aprecia un increment del client vocacional i d'esdeveniments esportius.

Com hem indicat, el pes del turisme estranger en l'ocupació hotelera va ser del 47,1 %, xifra que s'ha mantingut estable en els darrers cinc anys, sempre per sota del 50 %.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Principal procedència dels clients del sector hotelier del Baix Llobregat					
Estat Espanyol			Estranger		
52,9%			47,1%		
Variació 2014			Variació 2014		
Catalunya	36,3%	2,1%	França	19,6%	1,7%
Madrid	15,4%	-0,7%	Regne Unit	11,4%	0,6%
València	10,8%	0,9%	Alemanya	10,9%	-0,4%
Euskadi	8,1%	2,5%	Itàlia	7,9%	0,9%
Andalusia	6,7%	-0,3%	Estats Units	6,5%	0,1%
Aragó	2,8%	-0,9%	Portugal	4,0%	0,1%
Galícia	2,6%	-0,6%	Països Baixos	3,9%	-0,4%
Castella - Lleó	2,6%	-0,5%	Escandinavia	3,2%	-0,9%
Balears	2,4%	-0,2%	Xina	3,1%	1,2%
Castella - La Manxa	2,3%	-0,6%	Rússia	2,6%	-0,7%
Múrcia	1,8%	-0,1%	Bèlgica	2,3%	-0,7%
Altres	8,2%	0,7%	Altres	24,6%	-1,5%

Motius de l'estada		
		Variació 2014
Negocis	50,7%	-1,7%
Vacances	38,1%	3,2%
Esdeveniments esportius	5,3%	1,2%
Altres esdeveniments	4,4%	-1,8%
Salut	1,6%	-0,9%

Font: OC-BL a partir de les dades de l'Enquesta d'Ocupació Hotelera de l'OC-BL

Activitat econòmica generada pel turisme

El Baix Llobregat se situa entre les comarques que més recapten en concepte de taxa turística. L'any 2015, amb una recaptació de 1.194.645€, va ser la setena comarca en recaptació i va registrar un creixement del 5% respecte a l'any 2014.

D'acord amb l'OMT, cal identificar com a activitats turístiques aquelles que sense la demanda turística es veurien afectades de manera directa. Per tant, quedaren inclosos dins aquest concepte els transports, els allotjaments, la restauració i les agències de viatges.

Seguint la definició anterior, i a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació relatives al quart trimestre de 2015, el 15 % de les empreses i el 13 % de la població ocupada del Baix Llobregat exercien activitats turístiques. Respecte al conjunt de l'estructura productiva, el pes d'aquest sector a la comarca és superior al conjunt de l'àmbit metropolità (14% del total de les empreses i el 11% del total de la població ocupada) i al conjunt de Catalunya, on el 15% de les empreses exerceixen activitats turístiques i l'11 % de la població ocupada treballa en el sector turístic.

Vist des d'una altra òptica, es pot afirmar que el 9 % de les empreses que exerceixen activitats turístiques al conjunt de Catalunya estan ubicades al Baix Llobregat, mentre que el 10% de la població ocupada en activitats turístiques treballa a la comarca.

L'any 2015 hi havia 3.226 empreses que exercien activitats turístiques al Baix Llobregat i donaven ocupació a 34.186 persones, de les quals 23.681 eren assalariades i 10.505 eren autònomes. Tant el nombre d'empreses com el nombre de persones ocupades estan creixent en els darrers anys; concretament, durant el període 2013-2015, la població ocupada ha experimentat un creixement de 10 %, en passar de la xifra de 31.000 a 34.186.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

El pes de les activitats turístiques en l'economia del Baix Llobregat mostra una distribució territorial desigual. Els municipis de la zona Delta i centre de la comarca concentren el major nombre de llocs de treball relacionats amb les activitats turístiques de la comarca.

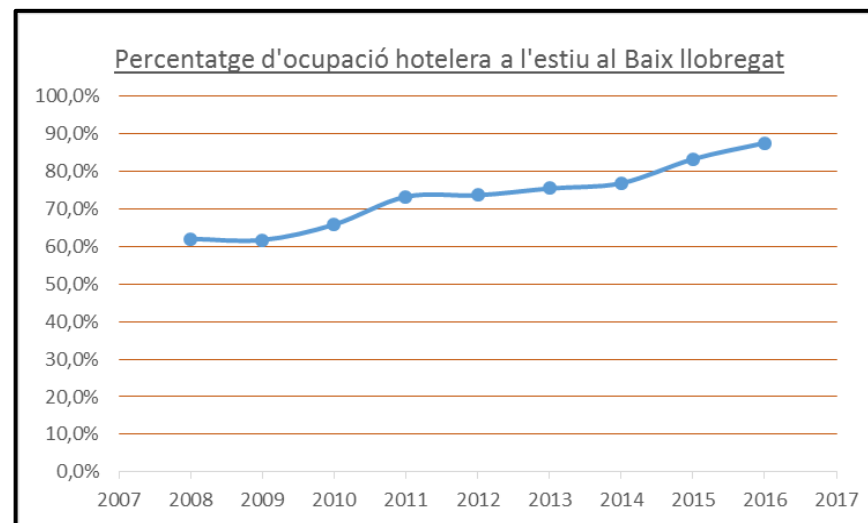
Els municipis amb major pes en les activitats turístiques sobre el total d'afiliats al sector serveis són Collbató, Esparreguera, Abrera, Corbera de Llobregat, Vallirana, Torrelles de Llobregat, Castelldefels, Viladecans i Sant Just Desvern, tots els quals superen el 20 %, seguits per Cervelló, Sant Vicenç dels Horts, Sant Climent de Llobregat, el Prat de Llobregat i Esplugues de Llobregat, que es troben entre el 16 % i el 20 %.²⁹

Dades recents

L'estiu de 2016 va registrar la major ocupació dels establiments hotelers dels darrers nou anys, amb una mitjana del 87,5 %, notablement superior a l'ocupació registrada a nivell de província i del conjunt de Catalunya, amb el 78,4 % i el 77,5 %, respectivament.

Els establiments de la zona del Delta són els que van registrar major ocupació: el 89 %. Al seu torn, els del nord de la comarca van incrementar més l'ocupació respecte a l'estiu anterior, amb un increment més que rellevant, en passar del 67,7 % l'any 2015 al 85,5 % el 2016.

²⁹ Dades extretes de l'informe de conjuntura turística de l'any 2015 elaborat per l'Observatori de Turisme del Consorci de Turisme del Baix Llobregat.

Els establiments d'una i dues estrelles són els que van assolir major nivell d'ocupació (89,9 %), mentre que els de quatre estrelles van ser els que més van augmentar respecte a l'estiu anterior, en passar del 81,4 % al 88,9 %; d'aquesta manera, ambdós segments pràcticament van tenir la mateixa ocupació, mentre que els de tres estrelles es van quedar al 82,9%.

L'ocupació dels hotels, del 87,5 % , va superar la dels apartaments, amb el 83,10 %. Ambdós tipus d'allotjament van incrementar la seva ocupació respecte a l'estiu anterior.

Una dada també rellevant és el motiu de l'estada durant els mesos d'estiu. En aquest sentit, les vacances justifiquen el 56,7 % de l'ocupació hotelera i el 79,2 % dels apartaments, mentre que els negocis representa el 33,7 % en els hotels i l'11,7 % en els apartaments.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Els clients estrangers representen el 74,9 % dels que es van allotjar en apartaments i el 53 % dels allotjats en hotels. França i el Regne Unit són les principals procedències, mentre que les que més van pujar van França i Bèlgica; per la seva banda, les que més van baixar van ser Alemanya i els Estats Units.

Respecte el mercat interior, pràcticament la meitat dels turistes provenien de Catalunya o Madrid, amb xifres del 49 % pel que fa a hotels i del 62 % pel que fa a apartaments.³⁰

9.4. El turisme al Papiol

Pel que fa al cas concret del Papiol, no es disposa de dades relatives al nombre de visitants, els seus perfils, ni les motivacions de les visites. Tanmateix, podem apuntar almenys tres motius que poden justificar actualment el desplaçament fins al municipi:

- Visites a familiars i a coneguts.
- Visites a la Festa de la Cirera o altres esdeveniments.
- Visites per practicar esport o visitar el Parc de Collserola. Cal tenir present que el Parc supera els tres milions de visites anuals i té un dels principals accessos al municipi; a més, s'hi realitzen diversos esdeveniments esportius amb partida al mateix poble.

³⁰ Dades extretes de l'informe trimestral (3T 2016) d'ocupació elaborat per l'Observatori de Turisme del Consorci de Turisme del Baix Llobregat.

Segons un estudi que va realitzar la Fundació Abertis l'any 2010 el perfil majoritari del visitant del Parc de Collserola era constituït per homes d'entre 25 i 44 anys, seguits de les dones joves i d'homes més grans de 65 anys. Les visites les feien tant persones soles com acompanyades; a major edat, disminuïen les visites amb acompanyants i augmentaven les que es realitzaven en solitari.

El Parc de Collserola rebia el mateix volum de visites en els cinc dies feiners que en els dos dies del cap de setmana. Un 50% de les visites eren durant el matí, un 28% al migdia i un 22% a la tarda. Els principals motius per visitar el parc eren caminar, fer esport (bicicleta i *running*) i gaudir de la natura.

No consta cap tipus d'allotjament registrat a la Generalitat l'any 2016 i, tal com ja s'ha indicat a l'apartat 5 d'aquest mateix estudi, tampoc no hi ha ni oferta d'habitatges ni apartaments d'ús turístic.

A títol d'anècdota, segons dades de la Direcció General de Turisme durant el tercer trimestre de l'any 2015 es van recaptar 7 € de taxa turística al Papiol, quantitat que representa el 0,01% de la recaptació de la comarca.

10. ENTORN COMPETITIU

En diversos punts d'aquest estudi ja s'han esmentat els municipis i recursos que poden resultar complementaris respecte a la potencial oferta turística del Papiol. Alhora, però, aquests mateixos municipis o recursos poden esdevenir competència depenent de com s'hi plantegi l'encaix.

Una cerca ràpida a través Google a partir dels termes "visita" i "Baix Llobregat" permet constatar que la primera i única referència al Papiol és el Castell. Tanmateix, aquesta referència queda diluïda entre les altres ofertes de la comarca, les quals apareixen a la xarxa amb molta més força i amb molts més enllaços.

El mateix Consorci de Turisme del Baix Llobregat no inclou el Castell del Papiol dins el seu "Top ten" o "No t'ho perdís" de llocs a visitar de la comarca³¹, on apareixen els recursos següents:

1. Can Barraquer.
2. Catalunya en miniatura.
3. Cripta Gaudí/ Colònia Güell.
4. Museu Can Tinturé.
5. Museu de Ceràmica La Rajoleta.
6. Coves de Montserrat.
7. Museu Agbar de les Aigües.
8. Parc Arqueològic Mines de Gavà.
9. Centre Jujol.

10. Can Negre.
11. Museu de Montserrat.
12. Castell de Castelldefels.
13. Canal Olímpic de Catalunya.
14. Espais Naturals del Delta del Llobregat.
15. Museu de Matemàtiques de Catalunya.

Cerques específiques a partir dels termes "El Papiol", "Castell del Papiol" o "les Escletxes" permeten també palesar la manca de promoció en aquest àmbit. Tot plegat porta a concloure que actualment la visibilitat del Papiol i dels seus principals atractius turístics a la xarxa telemàtica, com a lloc visitable o com a referència turística, és pràcticament nul·la.

A continuació ens centrarem en alguns dels segments del mercat turístic susceptibles de tenir interès pel Papiol i/o algun del seus llocs de potencial interès turístic.

10.1. Turisme de patrimoni arquitectònic o històric

Aquest segment el podem focalitzar pràcticament en el Castell. Com hem indicat, pel fet de no existir cap tipus de promoció, la visibilitat d'aquest important recurs patrimonial és pràcticament nul·la. En la mateixa línia es troben altres recursos rellevants com és el cas del santuari de la Salut - que pràcticament no té cap referència malgrat la seva significació-, o la Casa de l'Aigua i el Molí Paperer, entre d'altres.

³¹ <http://turisme.elbaixllobregat.cat/no-tho-perdis>

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Com s'ha assenyalat, la competència a nivell comarcal en aquest segment no és menyspreable, la qual cosa planteja un repte a l'hora d'equiparar la presència turística del Papiol.

Si ampliem la mirada sobre el mapa i ultrapassem l'àmbit comarcal el ventall d'ofertes s'amplia encara més, cosa que no fa més que reflectir el grau de consolidació de l'oferta turística centrada en els recursos patrimonials.

En relació al patrimoni, la conclusió que es desprèn de l'anàlisi de la presència telemàtica resulta òbvia: cal oferir un valor afegit per poder-se diferenciar de les altres ofertes del mateix segment.

10.2. Turisme actiu i de natura

En aquest segment el Papiol té un dels seus punts forts. D'una banda, l'existència de les Escletxes; de l'altra, el fet de tenir una de les entrades al Parc Natural de la Serra de Collserola. Tant en un cas com en l'altre, el Papiol és pràcticament invisible i no es detecta cap tipus d'oferta elaborada.

Al seu torn, el riu Llobregat és també un recurs importantíssim, que requereix una estratègia conjunta amb altres municipis de la comarca, com de fet ja succeeix amb el Camí del Llobregat.

Si analitzem aquest segment des del punt de vista de la competència, a la mateixa comarca hi ha ofertes altament interessants que actualment atrauen milers de visitants, com és el cas del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat, el Camí del Llobregat, la Reserva Natural del Delta del

Llobregat o precisament el Parc Natural de la Serra de Collserola, amb els accessos principals ubicats en altres municipis, com Molins de Rei, Sant Cugat del Vallès o Barcelona.

Aquestes destinacions ofereixen diferents possibilitats al llarg de tot l'any en molt diverses modalitats esportives: senderisme, bicicleta de muntanya (BTT), curses d'orientació, escalada, etc.

10.3. Day trips

Es tracta d'un dels segments d'oferta en què el Papiol pot tenir més capacitat de competir amb els municipis del seu entorn, prèvia posada en valor dels recursos de què disposa.

La possibilitat de realitzar sortides d'un dia per visitar atractius turístics dels municipis del voltant és alta, amb una notable oferta en l'àmbit del patrimoni arquitectònic, l'esport, activitats lúdiques, la gastronomia o, senzillament, efectuar compres. Una bona part d'aquests atractius turístics ja s'ha comentat en el punt 5 d'aquest estudi, en què s'avalua l'oferta complementària en municipis veïns.

A tall d'exemple, podem esmentar alguns dels principals recursos competidors, com el conjunt de la Colònia Güell de Santa Coloma de Cervelló, el Reial Monestir de Sant Cugat del Vallès, espais naturals com el delta del Llobregat, la pràctica d'esport o curses, espais lúdics o de visita com museus, el complex Catalunya en miniatura o les múltiples fires que es fan al llarg del territori.

És evident que si aixequem la mirada més enllà de la comarca, l'oferta per fer sortides d'un sol dia s'amplia proporcionalment, amb el consegüent *efecte ombra*.

10.4. Turisme escolar

Les sortides que fan amb més freqüència els escolars són d'una durada d'un dia amb autocar, fet que requereix tenir en compte dos recursos clau: el punt de sortida i la distància que poden abastar, ja que per norma l'arribada dels escolars s'ha de produir dins l'horari escolar, és a dir, majoritàriament abans de les 16:30-17:00 h.

Pel que fa a la distància, no s'acostumen a realitzar sortides de més de cent quilòmetres, o d'una durada superior a una hora i mitja. Aquests condicionants fan que la majoria dels trajectes siguin d'una hora, aproximadament.

Pel que fa al punt de sortida, el principal emissor d'escolars és la ciutat de Barcelona i la seva àrea metropolitana, per bé que també cal tenir en compte les escoles ubicades a *comarques*, les quals també restarien incloses dintre l'àrea.

De tot plegat es desprèn que l'àrea que competeix amb el Papiol dins aquest segment quedaria delimitada aproximadament dins d'una bona part de les comarques de Barcelona, inclosos, lògicament, tots els punts d'interès situats a la mateixa ciutat de Barcelona.

10.5. Turisme d'esdeveniments

En els darrers temps les fires i festes s'han revelat com un tret distintiu rellevant per promoure turísticament alguns municipis. En aquest segment es detecta una evident competència entre, d'una banda, un considerable nombre de fires i festes que presenten evidents similituds entre elles i, d'altra banda, aquelles que incorporen algun recurs diferenciador que les fa úniques.

En el cas del Papiol la Festa de la Cirera s'ha manifestat com l'esdeveniment amb major capacitat de promoció turística, per bé que, com veurem més endavant a l'apartat de propostes, tant la seva similitud temàtica respecte a altres convocatòries, com el seu calendari de celebració li resten singularitat. En aquest sentit, cal considerar competència directa altres fires semblants –malgrat que es portin a terme en dates diferents–, com també aquells esdeveniments que tinguin lloc el mateix cap de setmana i amb una certa proximitat geogràfica.

Com a fires o certàmens de temàtica similar cal esmentar les que se celebren a Torrelles del Llobregat, Santa Coloma de Cervelló, Sant Climent i Arenys de Munt, a més d'aquelles convocatòries centrades en altres fruits de la mateixa temporada.

Com a esdeveniments que coincideixen en dates, convé tenir presents la Fira medieval i Festa de la Sal de Cardona, la Fira d'Indians de Cadaqués, les fires i festes vinculades a Sant Elm, tradicional protector dels navegants, que tenen com a escenari municipis costaners del Maresme i

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

de la Selva, on en alguns casos les celebracions es vinculen a la temàtica dels indians, com succeeix a Lloret de Mar i a Torredembarra.³²

³² Font: <http://www.festes.org/directori.php?id=413>

11. CONCLUSIONS: MATRIU DAFO

El projecte que es presenta inclou un seguit d'intervencions concebudes a partir de l'anàlisi contextual dels diferents factors, positius i negatius, que intervindran en el seu desenvolupament o, si més no, el condicionaran. Aquesta anàlisi s'ha portat a terme seguint el mètode DAFO, que estableix un seguit de pautes per identificar diferents situacions -tant d'àmbit intern com extern- que posteriorment seran útils per definir el corresponent marc estratègic. S'exposa tot plegat a la taula següent:

1. RECURSOS TURÍSTICS	
PUNTS FORTS/ OPORTUNITATS	PUNTS FEBLES/ AMENACES
Existència del Castell del Papiol com a recurs patrimonial de primer nivell , tant per la seva importància històrica, com pel seu valor d'icona col·lectiva (<i>skyline</i>), amb una notable capacitat d'articular relat i d'esdevenir producte turístic , a través d'un acord amb la propietat de l'edifici.	Falta d'actualització del catàleg de béns protegits , amb la corresponent absència d'elements intangibles de caràcter sociocultural i etnològic , pendents encara d'identificar i de ser posats en valor.
Disponibilitat d'un catàleg municipal de béns protegits , amb la corresponent garantia de preservació de recursos patrimonials amb potencial turístic.	Manca de posada en valor i d'adequació de la majoria dels recursos potencialment turístics , amb la consegüent falta de capacitat d'atracció.
Bon nivell de conservació del nucli urbà , amb la consegüent imatge de poble, com a element d'identitat col·lectiva i com a espai de referència.	Manca d'una línia coherent de materials divulgatius de diferents elements del patrimoni del Papiol, com també de materials didàctics adreçats a escoles.
Proliferació d'edificis d'estètica modernista-noucentista , amb possibilitats de generar un cert grau d'atracció turística per mitjà de la seva singularitat i atractivitat.	Falta d'integració amb altres recursos de l'àrea d'influència del Papiol, des d'una perspectiva estratègica.
Bon nivell de recerca i coneixement d'elements de la història i el patrimoni locals , com a base per a l'articulació de relat turístic.	Existència d'una àmplia oferta de lleure a Barcelona i el seu entorn més immediat , amb el consegüent efecte ombra sobre la pròpia oferta local.
Relacionat amb el punt anterior, existència de dues entitats dedicades a la investigació històrica i la promoció del patrimoni , amb la consegüent generació de valor, tant en termes d'autoconeixement, com en termes de	Manca d'accessos satisfactoris entre el nucli urbà del Papiol i el riu Llobregat .

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

cohesió social.	
Preservació notable d'edificis vinculats a la pagesia, la vida rural i l'etapa preindustrial (Casa de l'Aigua, Molí de l'Argemí, Molí de Can Capdevila, masies...), amb la consegüent capacitat de generar relat i experiències en l'àmbit del turisme.	Conflicte amb l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès a l'entorn de la pertinença del santuari de la Salut.
Pertinença del Papiol al Parc del Riu Llobregat , amb les corresponents possibilitats de participar en les sinergies derivades de la promoció turística del Camí del Llobregat.	Conflictes entre diferents Administracions relatius al futur de la Mina Berta , un cop extingida la concessió de l'explotació, i polèmica a l'entorn de la construcció d'un abocador a la pedrera .
Relacionat amb el punt anterior, recuperació de la vegetació autòctona del tram del riu comprès entre el Papiol, Pallejà i Sant Andreu de la Barca , a l'aiguabarreig amb la riera de Rubí.	
Existència del Parc Agrari del Baix Llobregat , integrat a la Xarxa d'Espais Naturals Protegits, promoguts i gestionats per la Diputació de Barcelona.	
Pas pel terme municipal d'un ramal del Camí de Sant Jaume que connecta Barcelona i Montserrat, amb les corresponents possibilitats d'atracció en l'àmbit del turisme religiós, el turisme actiu i de natura i el turisme patrimonial.	
Pertinença del Papiol al Parc Natural de la Serra de Collserola (tres milions de visitants l'any 2015) i consolidació del municipi com una de les portes d'entrada a aquest massís d'alta freqüentació turística , amb punts d'interès com el Puig Madrona i la Serra de Roques Blanques.	
Dins el parc de Collserola, existència del paratge de les Escletxes, d'interès geològic i paleontològic dins i fora de Catalunya , classificat com a geòtop per la Generalitat, amb una alta capacitat d'atractivitat.	
Existència, al terme municipal, de la Galeria de Quars , integrada dins el conjunt de la Mina Berta –classificada com a geòtop per la Generalitat–, amb un alt interès geològic i mineralògic.	
Relacionat amb els punts anteriors, rellevància i singularitat del Papiol en l'àmbit de la geologia, la mineralogia i la paleontologia , amb les corresponents oportunitats quant al turisme científic .	

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Existència, al terme municipal, del **Cementiri Parc Roques Blanques**, considerat un referent d'àmbit espanyol i europeu, pel que fa als aspectes de gestió ambiental, integració paisatgística i cultura funerària.

Existència, al terme municipal, del **taller d'orgues Gerhard Grenzing**, considerat un referent internacional, amb possibilitats de captació de visitants en l'àmbit del turisme cultural.

Vinculació del municipi amb la figura històrica de Valentí Almirall, a través del Castell i l'actual família propietària, que ostenta per via hereditària la titularitat de la baronia del Papiol.

Existència d'un **entorn paisatgístic atractiu i ben preservat, amb elements patrimonials rellevants** (Puig Madrona, santuari de la Salut, Turó de la Pineda, la Rierada...) i amb una **bona xarxa d'itineraris locals**.

Celebració de la **Festa de la Cirera**, amb una notable capacitat d'atracció de visitants malgrat diferents convocatòries similars al Baix Llobregat.

Elements i esdeveniments festius dotats d'un cert grau d'atractivitat: Grup de Diables del Papiol, Cavall Armat, Aplec de la Salut, Trial Mitja del Castell, PapiolFest...

Episodis i personatges històrics amb possibilitats de generar relat en l'àmbit del turisme cultural i del coneixement: el llinatge dels Papiol, la baronia feudal, les guerres carlines, els aiguats i les inundacions del Llobregat, etc.

2. OFERTA D'ALLOTJAMENT

PUNTS FORTS/ OPORTUNITATS

PUNTS FEBLES/ AMENACES

Pràctica inexistència d'oferta d'allotjament, amb una única fonda o pensió de categoria inferior.

3. OFERTA COMPLEMENTÀRIA	
PUNTS FORTS/ OPORTUNITATS	PUNTS FEBLES/ AMENACES
Equipaments de qualitat (CEM, biblioteca...), amb possibilitats d'acollir activitats i esdeveniments.	Manca d'un eix comercial cohesionat que podria exercir d'atractor turístic.
Vitalitat associativa notable , amb un nivell d'activitats considerable al llarg de l'any.	Manca d'un espai de centralitat urbana que defineixi àmbits de socialització, canalitzi els moviments de la població local i actui com a element referencial.
	Dependència excessiva de municipis veïns quant a oferta cultural, gastronòmica i comercial.

4. SISTEMA ORGANITZATIU I INSTITUCIONAL

PUNTS FORTS/ OPORTUNITATS

PUNTS FEBLES/ AMENACES

Malgrat la manca de precedents, **voluntat política d'impulsar el turisme des de l'àmbit municipal**, com a estratègia de desenvolupament local, i existència d'una regidoria de Turisme com a reflex d'aquesta voluntat.

Manca d'experiència i coneixements acumulats en l'àmbit de la gestió turística, de resultes de la manca de productes turístics o de recursos valorats turísticament al municipi.

Relacionat amb el punt anterior, **compromís d'elaborar un pla estratègic de turisme** recollit als eixos d'actuació municipal per al mandat 2015-2019.

Absència, fins ara, d'una estructura institucional i organitzativa *ad hoc*, dedicada a la promoció del turisme, amb la consegüent falta d'instruments de gestió i d'anàlisi.

Recent contractació d'una tècnica municipal de turisme, **com a fruit de la voluntat indicada, que podrà actuar com a referent i servirà de canal d'interlocució per als agents privats i per a les Administracions concernides, amb la corresponent assumpció de funcions.**

Visió del patrimoni turístic excessivament restringida a l'àmbit material.

Solvència financera per part de l'Ajuntament, amb la consegüent disponibilitat de recursos econòmics i la corresponent capacitat administrativa.

Tasca de suport als Ajuntament desplegada per la Diputació de Barcelona, a través d'instruments com l'Oficina de Promoció Turística i el Laboratori de Turisme.

Tasca de suport als Ajuntaments desplegada pel Consell Comarcal del Baix Llobregat, a través del Consorci de Turisme del Baix Llobregat.

5. COMUNICACIÓ I PROMOCIÓ	
PUNTS FORTS/ OPORTUNITATS	PUNTS FEBLES/ AMENACES
Existència , dins l'estructura orgànica de l'Ajuntament, d'un departament de Comunicació, adscrit a la regidoria de Governació, amb una tècnica, des del qual es vehicula una part important dels continguts relacionats amb el turisme.	Inexistència d'un apartat sobre turisme al web municipal, malgrat la presència dispersa de continguts que hi estan relacionats.
Projecte de renovació del portal telemàtic de l'Ajuntament, amb la consegüent potenciació dels continguts turístics.	Absència d'una marca turística global per al Papiol, com a instrument per a la promoció dels atractius del municipi.
Disponibilitat de diferents instruments de comunicació, susceptibles de vehicular continguts turístics: comptes de xarxes socials, butlletí <i>Som Papiol</i> , etc.	Absència d'una línia de productes de marxandatge, com a instrument per a la promoció dels atractius del municipi.
Projecte d'implementació d'una aplicació amb informació d'interès turístic sobre el Papiol (<i>smart city</i>).	Inexistència d'una línia de materials divulgatius i promocionals del patrimoni del Papiol.
Conveni de col·laboració amb Esplugues TV que inclou treballar la imatge del Papiol com a destinació turística.	Absència del Papiol a la campanya de promoció <i>Escapades en família a un salt de Barcelona!</i> , impulsada pel Consorci de Turisme del Baix Llobregat.
Presència del Papiol a la <i>Guia de l'Oci del Baix Llobregat</i> , a través del Consorci de Turisme del Baix Llobregat.	Manca d'un servei municipal d'informació turística <i>ad hoc</i> , tot i que aquesta funció pugui ser assumida de manera subsidiària per diferents àrees.
Participació del Papiol en la campanya promocional <i>El Supermes</i> , impulsada pel Consorci de Turisme del Baix Llobregat durant el mes d'abril.	Presència permanent del Papiol als mitjans de comunicació com a conseqüència dels col·lapses gairebé diaris de la xarxa viària, amb la consegüent imatge negativa del municipi.
Esforz desplegat des del departament de Comunicació, en el sentit de rendibilitzar turísticament diferents esdeveniments i celebracions que es porten a terme al municipi al llarg de l'any, a través d'una estratègia comunicativa <i>ad hoc</i> .	
Relacionat amb l'anterior punt, potenciació d'una certa imatge del municipi a partir de valors com la tranquil·litat, la identitat, la convivència i la qualitat de vida, que contribueixen a reforçar-ne la percepció com a destinació turística.	

6. ACCESSIBILITAT I MOBILITAT	
PUNTS FORTS/ OPORTUNITATS	PUNTS FEBLES/ AMENACES
Centralitat geogràfica del Papiol, entre la vall del Llobregat i la plana del Vallès , en el marc de la xarxa viària catalana, a l'enllaç entre els principals eixos de comunicació del país (l'AP-7 i l'AP-2) i a la bifurcació entre els dos ramals de l'AVE.	Malgrat la centralitat territorial, aïllament viari derivat de la manca d'accessos directes al Papiol des de l'AP-7 i l'AP-2 , amb el consegüent col·lapse de la carretera BV-1466.
Accessibilitat al municipi a través de la línia R4 de Rodalies de Catalunya , gestionada per RENFE-ADIF, amb una frequència de pas satisfactòria .	Manca d'accessibilitat a través de l'AVE, tot i discórrer pel terme municipal.
Servei de microbús entre l'estació de ferrocarril i el nucli urbà.	Llunyania entre l'estació de RENFE-ADIF i el nucli urbà del Papiol (2,5 km), agreujada pel fort desnivell orogràfic.
Disponibilitat d'àrees d'aparcament ràpid (express).	Manca de places d'estacionament suficients , de resultes d'un ús excessiu de l'automòbil privat.

7. INFRASTRUCTURES I SERVEIS DE SUPORT	
PUNTS FORTS/ OPORTUNITATS	PUNTS FEBLES/ AMENACES
Condicions excel·lents quant a subministraments i serveis bàsics (aigua, electricitat, gas, sanejament...), atesa la inserció del municipi en les xarxes de serveis metropolitanas.	

8. MERCATS	
PUNTS FORTS/ OPORTUNITATS	PUNTS FEBLES/ AMENACES
Fortalesa demogràfica del Baix Llobregat , com a segona comarca més poblada de Catalunya, fet del qual es desprèn un alt potencial de demanda.	Baix nivell de l'oferta de serveis d'allotjament al municipi , fet que actua en detriment de la possibilitat d'atraure turisme.
Proximitat envers la conurbació de Barcelona i facilitat a l'hora de programar activitats properes que impliquin un públic potencial de gairebé tres milions de persones.	Manca d'una oferta prou consolidada i atractiva en l'àmbit de la restauració local , malgrat les evidents millores empreses pel sector.
Possibilitat d'atraure demanda en l'àmbit del turisme actiu i de natura de tot Catalunya , en el marc del Camí del Llobregat i el Parc Natural de la Serra de Collserola .	Efecte ombra de destinacions properes (Colònia Güell, Catalunya en Miniatura), que absorbeixen els fluxos turístics, malgrat que podrien arribar a tenir derivades positives.
Possibilitat d'atraure demanda en el marc del Baix Llobregat i l'Àrea Metropolitana , a través dels lligams familiars i socials que es registren en aquest territori, i a partir de la posada en valor dels corresponents recursos potencials.	Absència del Papiol respecte als diferents circuits (<i>tourings</i>) organitzats, amb epicentre a Barcelona i la seva àrea més propera.
Possibilitat d'atraure demanda en l'àmbit del turisme escolar en el marc de tot Catalunya , a partir de recursos com el Castell, les Escletxes, el Camí del Llobregat i la Galeria de Quars.	Absència de potencial del Papiol pel que fa a sectors emergents com el turisme professional i de negocis i el turisme de congressos i reunions (MICE).
Possibilitat d'atraure demanda en l'àmbit del turisme industrial a través de recursos com el taller d'orgues Grenzing i altres empreses singulars visitables.	Inexistència d'agències receptives al municipi.
Possibilitat d'atraure demanda en l'àmbit del turisme d'esdeveniments i gastronòmic a través de recursos com la Festa de la Cirera .	Risc de focalitzar l'oferta turística en el públic local , sense projecció més enllà del propi municipi.
Possibilitat d'atraure demanda en l'àmbit del turisme funerari a través del Cementiri Parc Roques Blanques .	Risc de focalitzar l'oferta turística en el públic escolar , amb poca capacitat de prescripció turística atesa la seva condició de públic captiu.

9. ENTORN COMPETITIU

PUNTS FORTS/ OPORTUNITATS

Situació estratègica de la comarca del Baix Llobregat, entre dues grans destinacions turístiques: Barcelona -amb una important oferta hotelera en el subsector del turisme de negocis- **i Montserrat**, amb un enorme poder d'atracció en l'àmbit del turisme natural, religions i cultural.

PUNTS FEBLES/ AMENACES

Manca d'optimització de determinats recursos amb potencial respecte a la seva capacitat d'impactar sobre l'entorn més immediat. En seria un exemple la Colònia Güell, vinculada a desplaçaments directes des de Barcelona, raó per la qual no genera cap repercussió sobre el seu *hinterland*.

10. ALTRES ELEMENTS CONTEXTUALS

PUNTS FORTS/ OPORTUNITATS

Reduïdes dimensions del municipi –en termes territorials i demogràfics-, fet que li atorga **singularitat i avantatges comparatius** en el context de la regió metropolitana.

Nivell d'autoestima local i sentiment d'arrelament al poble entre àmplies franges de la població papiolenca, fet que actua com a factor d'integració i de cohesió social.

Manca d'inèrcies en l'àmbit de la gestió turística, fet que permetria implantar un model a partir de zero i evitar males pràctiques habituals en destinacions amb més tradició.

Població sensiblement més jove que la mitjana catalana.

Creixement demogràfic superior a l'entorn, en els darrers cinc anys.

Proporció de treballadors autònoms superior a la mitjana, fet que pot implicar una major capacitat d'inciativa.

PUNTS FEBLES/ AMENACES

Imatge poc turística del Baix Llobregat, derivada del fet de tractar-se d'una comarca integrada a l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Com succeeix en altres municipis del Baix Llobregat, **risc d'esdevenir població dormitori i/o àrea de polígons, amb la consegüent amenaça per a la cohesió social, la vida comunitària i la identitat col·lectiva.**

Poc pes demogràfic, que comporta una **menor capacitat per obtenir recursos públics.**

A causa de les dimensions del municipi, **dificultats per oferir avantatges competitiu a empreses i emprenedors.**

Manca d'establiments amb orientació turística.

BLOC 2: LÍNIES ESTRATÈGIQUES

1. ESTRATÈGIA DE ROL I DESENVOLUPAMENT

Tractarem en aquest apartat de donar resposta a quin ha d'ésser el **paper del turisme i el lleure dins el municipi** i quina **relació** ha de tenir aquest sector **amb la resta d'activitats que formen part de l'estructura econòmica i social del Papiol**.

Els processos participatius que s'han realitzat han permès identificar un consens generalitzat a l'entorn d'un objectiu que hom considera prioritari: **contribuir, a través del turisme, a propiciar l'evolució del Papiol des d'un *status* de població-dormitori fins a un *status* municipi amb dinàmiques pròpies**, fruit de la posada en valor dels seus actius i potencials.

D'acord amb aquesta premissa, en una primera fase la reflexió sobre el paper que li correspondria al turisme se centra en dos eixos estratègics: d'una banda, **elaborar un relat singular sobre el propi municipi**, a partir del qual es pugui donar contingut a l'oferta corresponent; de l'altre, **intervenir en l'estructura urbana del municipi, per tal de definir un àmbit de centralitat comercial i ciutadana, que permeti canalitzar els fluxos de visitants**.

En un segon estadi, es concep el turisme com un **element de dinamització del comerç local i, al mateix temps, com un complement a l'activitat industrial**, en el context d'un municipi que registra un dels índexs més alts de mà d'obra assalariada en el sector secundari.

En una tercera fase, s'aspira a **aconseguir que el Papiol defineixi una imatge turística singular, fet que permetria posicionar-la com una de les destinacions de primer nivell del Baix Llobregat properes a Barcelona**. Assolir aquest objectiu tindria un efecte de *feed-back*, atès que realimentaria encara més els dos primers objectius de l'estratègia turística: **la dinamització ciutadana i comercial de la vila**.

Ateses les característiques del municipi, es considera que **l'oferta del Papiol se centrarà bàsicament en el turisme cultural i de natura, sense obviar que, a causa de la vocació industrial del Baix Llobregat, està destinat a ser una activitat amb un pes relativament baix dins el conjunt de l'estructura econòmica local**.

D'altra banda, el desenvolupament de l'oferta turística es materialitzarà de manera harmònica i equilibrada respecte la resta de sectors i activitats. En aquest sentit, haurà de servir **per impulsar també el comerç amb personalitat, el comerç d'autor, vinculat a activitats de signe creatiu i a establiments i professionals com forns i pastisseries, xarcuteries artesanes, joieries, dissenyadors de roba, etc**. D'entre els comerços amb majors possibilitats de generar sinergies figuren de manera destacada **els establiments de restauració**.

Respecte al sector secundari, l'aposta que representa el pla estratègic de turisme hauria de comportar la possibilitat, per part sobretot de la població resident, de realitzar visites a algunes instal·lacions, amb la

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

perspectiva que de manera que es puguin acabar incorporant al **programa Indústria viva**, impulsat des de la Xarxa de Turisme Industrial de Catalunya (XATIC).

Amb l'impuls del turisme, el sector de la pagesia, encara que residual, tindria una gran oportunitat per potenciar la venda directa, especialment pel que fa a l'oli i productes d'horta.

Per bé que els objectius de creixement previstos són de difícil quantificació, és evident que el punt de partida –des del qual caldria definir una evolució ascendent- hauria de ser l'actual, caracteritzat per una manca de dades empíriques.

D'altra banda, seria recomanable disposar d'indicadors de com amb les polítiques de senyalització i atracció adequades els usuaris de les grans destinacions periurbanes augmenta el nombre de visitants al municipi.

En síntesi, la promoció del turisme consistiria a posar en valor diferents actius del patrimoni vicentí, per tal de convertir-los en productes, amb la perspectiva de contribuir a diversificar l'economia local, com a estratègia destinada a reforçar-ne les potencialitats, tant a través de la creació d'ocupació –directa i indirecta-, com a través dels efectes derivats de la despesa generada per turistes i visitants sobre el teixit econòmic local. Paral·lelament, es planteja la recuperació del propi patrimoni i de la pròpia història a través de l'autoconeixement, com a eina destinada a promoure l'autoestima col·lectiva i la cohesió social, a través d'accions relacionades amb la dignificació i interpretació de l'espai urbà, i amb la recuperació de la memòria compartida, des d'un abordatge essencialment comunitari, en línia amb les actuals tendències pel que fa a la gestió del patrimoni, tant si es tracta d'elements tangibles, com si es tracta d'elements intangibles.

2. ESTRATÈGIA DE PRODUCTE

Com a resultat de la diagnosi precedent, es presenten en aquest apartat diferents **propostes de creació o millora de productes turístics** a partir de la detecció dels recursos potencials existents al municipi. Les estratègies que es proposen s'analitzen en diferents quadres, a partir de dues variables concretes: l'**atractivitat** i la **potencialitat**. En el marc de cadascuna d'aquestes variables s'identifiquen dos grups: **elements positius i oportunitats**, d'una banda, i **elements negatius i amenaces**, de l'altra. Posteriorment, fruit de l'anàlisi de les variables esmentades, es proposen per a cada cas les corresponents **línies estratègiques**, desglossades en els blocs següents: **contingut, serveis, activitats/esdeveniments, senyalística, marques supralocals, xarxes, polítiques de consens local i comunicació**.

L'apartat es completa amb tres quadres més:

- a) un apèndix on es relacionen les **marques supralocals i els elements de treball en xarxa que són comuns a tots els productes proposats**, i que s'agrupen apart per evitar-ne la reiteració en cada un dels productes;
- b) un **quadre resum d'intervencions estratègiques**, en què es recullen les principals propostes, agrupades per àmbits d'actuació;
- c) un **pla director per àmbits**.

ESTRATÈGIA DE PRODUCTE 1: EL PAPIOL, PORTAL DE COLLSEROLA (1): LES ESCLETXES

ELEMENTS QUE INCLOU O QUE HI ESTAN RELACIONATS

- **Les Escletxes.**
- **Ajuntament Vell.**
- **Cementiri Parc Roques Blanques-Zona d'Espècial Protecció Acústica (ZOPCA).**
- **Galeria de Quars (Pedrera Berta).**
- Puig Madrona.
- Àrea d'estada de la Salut del Papiol (Parc Natural de la Serra de Collserola).
- Parc Natural de la Serra de Collserola.
- Pla Especial de Protecció del Medi Natural de la Serra de Collserola (PEPNat).
- Xarxa Natura 2000.
- Font de les Escletxes.
- Cursa Mitja del Castell.
- Camí de Ca n'Amigonet (accés a Collserola).
- Puig Madrona-bosc del Puig Madrona (Parc Natural de la Serra de Collserola).
- Masia de Can Maimó (Parc Natural de la Serra de Collserola).
- Masia de Can Puig (Parc Natural de la Serra de Collserola).
- Sender de les Escletxes.
- Sender les Escletxes-la Rierada-la Salut i Puig Madrona.

ATRACTIVITAT

Alta

VIABILITAT

Alta

Elements positius/ oportunitats

▪ Espectacularitat del conjunt de les Escletxes, que hi motiva vistes de manera gairebé permanent.▪ Dimensió simbòlica i icònica de les Escletxes entre la població papiolensa, que l'ha assumida com a bé col·lectiu mereixedor d'ésser preservat.▪ Recurs de caràcter geològic i paleontològic singular, que ha desvetllat l'interès de la comunitat científica, fins i tot en l'àmbit exterior.	▪ Existència d'una xarxa consolidada de camins, que hi recorren, i que han convertit les Escletxes en lloc de pas per a excursionistes i passejants.▪ Proximitat i accessibilitat al nucli urbà del Papiol i a d'altres punts d'interès turístic, la qual cosa ha fet de les Escletxes un node estratègic per a la descoberta turística del municipi.▪ Accés a les Escletxes des de l'estació de RENFE del Papiol, amb la consegüent capacitat de captació de visitants forans.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Relacionat amb l'anterior punt, coneixement notable de les característiques de les Escletxes en l'àmbit científic, amb la consegüent possibilitat de generar relat turístic. ▪ Valor de marca de les Escletxes, amb projecció més enllà del Papiol. ▪ Nivell de conservació del conjunt raonablement satisfactori, tot i els riscos de degradació ambiental. ▪ Inclusió de les Escletxes a l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic de la Generalitat (IEIGC), juntament amb la mina Berta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fàcil accés al turisme procedent de la regió metropolitana, com a mercat potencial amb possibilitats de ser atret. ▪ Possibilitats d'atraure demanda en l'àmbit del turisme familiar. ▪ Possibilitats d'atraure demanda en l'àmbit del turisme esportiu. ▪ Possibilitats d'atraure demanda en l'àmbit del touring independent. ▪ Possibilitats d'atraure demanda en l'àmbit de l'escalada. ▪ Possibilitats d'atraure demanda en l'àmbit de l'espeleologia. ▪ Possibilitats d'acollir esdeveniments per la seva condició escenari natural, amb bones condicions acústiques. ▪ Interès didàctic en els nivells divulgatiu i d'ensenyament bàsic, nivell mitjà i nivell superior. ▪ Possibilitats d'atraure demanda en l'àmbit del turisme actiu i de natura. ▪ Possibilitat de construir relat turístic compartit amb el Castell del Papiol, com a recurs dotat d'un alt nivell de potencialitat, i amb altres punts d'interès turístic del municipi (la Salut, el Puig Madrona, pedrera i mina Berta, etc.) ▪ Possibilitats d'implementar, a partir de les Escletxes, un itinerari geològic que inclogui el Baix Llobregat i el Vallès Occidental ▪ Consolidació creixent de la comarca com a destinació turística preferent, reforçada a través la política desplegada pel Consorci Turístic del Baix Llobregat. ▪ Pertinença al Parc Natural de la Serra de Collserola, amb els corresponents avantatges, tant pel que fa a protecció del medi, com pel que fa a promoció i elements de gestió.
<p>Elements negatius/ amenaces</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Contaminació visual com a conseqüència de les acumulacions de material d'obra a causa de la proximitat d'una fàbrica de teules. ▪ Manca d'estructures d'acollida, com miradors, àrees de descans, senyalització direccional i accessos per a persones amb mobilitat 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Titularitat privada del recurs, malgrat que aquest fet no ha comportat obstacles per a la seva lliure freqüentació. ▪ Alt nivell d'estacionalitat, vinculat a les condicions climàtiques. ▪ Risc de massificació del paratge.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

reduïda.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baix nivell de despesa, atès el llindar de consum reduït. ▪ Possible amenaça derivada de l'existència de polígons industrials propers. ▪ Abocaments incontrolats, especialment en sectors on hi havia explotacions d'argiles. ▪ Risc d'espoliació per part de col·leccionistes de fòssils.
OBJECTIUS	PLA D'ACTUACIONS
Contingut	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1.1. Habilitació d'un centre d'acollida i d'interpretació a l'edifici de l'Ajuntament vell, d'acord amb el concepte del Papiol com a portal de Collserola, a partir dels continguts següents: <ul style="list-style-type: none"> ▪ interpretació geològica i paleontològica de les Escletxes, la mina Berta, etc.; ▪ interpretació de la flora i la fauna; ▪ interpretació de l'ocupació humana. ▪ 1.2. Instal·lació d'una estació d'informació a les Escletxes, a partir dels continguts següents: <ul style="list-style-type: none"> ▪ indicadors d'inici del camí de Sant Salvador; ▪ indicacions sobre el conjunt de les Escletxes; ▪ mirador sobre el <i>skyline</i> del Papiol.
Serveis	1.3. Oferta de visites guiades.
Activitats/esdeveniments	1.4. Foment d'esdeveniments com caminades populars.
Senyalística	1.5. Implementació de la senyalística interpretativa corresponent al centre d'acollida i a les dues estacions d'informació que hom proposa (<i>vegeu apartat contingut</i>).
Marques supralocals	1.6. Promoure la submarca "Patrimoni paleontològic singular" (recollida al <i>Pla d'implementació dels Recursos Turístics Intangibles de Catalunya</i>). 1.7. Estudiar la possible adscripció de les Escletxes a la marca Geoparc , concedida per la UNESCO.
Xarxes (ens, associacions...)	1.8. Promoure la cooperació amb els organismes, plataformes i entitats

	<p>següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Consorci de Turisme del Baix Llobregat. ▪ Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola. ▪ Pla de Senders Turístics del Baix Llobregat (Consorci de Turisme del Baix Llobregat). ▪ Xarxa Catalana de Senders. ▪ Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC). ▪ Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat. ▪ Generalitat de Catalunya: Direcció General del Medi Natural. ▪ Generalitat de Catalunya: Departament de Territori i Sostenibilitat ▪ Universitat de Barcelona: Facultat de Geologia. ▪ Associació SEOBirdLife. ▪ Xarxa de Parcs de la Diputació de Barcelona. ▪ Associació Europea de Parcs Periurbans (FEDENATUR). ▪ Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (Universitat de Barcelona). ▪ Institució Catalana d'Història Natural (Institut d'Estudis Catalans). ▪ Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (Universitat Autònoma de Barcelona). ▪ Geoparc de la Catalunya Central.
<p>Polítiques de consens local</p>	<p>1.9. Promoure la cooperació amb les entitats locals següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Associació Excursionista les Escletxes. ▪ Bici Muntanya del Papiol. ▪ Grup Excursionista del Papiol. ▪ Esplai Pa amb Tomàquet. ▪ Club de Bici de Muntanya del Papiol. ▪ Associació Museu del Papiol. ▪ Associació Setmana Cultural del Papiol. ▪ Consell del Poble.
<p>Comunicació</p>	<p>1.10. Crear una imatge de destinació sostenible i ecològica i promoure-la a</p>

través de plataformes com les següents:

- *Butlletí del Parc Natural de Collserola.*
- Centre d'informació del Parc Natural de la Serra de Collserola.
- Centre d'Educació Ambiental de Can Coll (Serra de Collserola).

ESTRATÈGIA DE PRODUCTE 2: EL PAPIOL, PORTAL DE COLLSEROLA (2): ROQUES BLANQUES I LA SERRA DE LA CALMA

ELEMENTS QUE INCLOU O QUE HI ESTAN RELACIONATS

- **Cementiri Parc Roques Blanques.**
- **Zona d'Espcial Protecció Acústica (ZEPCA).**
- **Galeria de Quars (Pedrera Berta).**
- Serra de Roques Blanques.
- Parc Natural de la Serra de Collserola.

ATRACTIVITAT

Alta

VIABILITAT

Alta

Elements positius/ oportunitats

▪ Originalitat del Cementiri Parc de Roques Blanques com a recurs amb potencial turístic, tant pel que fa als aspectes ecològics i de natura, com pel que fa als aspectes paisatgístics i de disseny, com pel que fa als aspectes de cultura funerària, que l'han fet mereixedor de diversos premis.▪ Relacionat amb el punt anterior, singularitat de la Zona d'Espcial Protecció Acústica (ZEPCA) a l'entorn del cementiri de Roques Blanques, com a experiència pionera a Catalunya.▪ Fàcil accessibilitat a la mina per la proximitat de l'AP-7, entre Sant Cugat del Vallès i el Papiol.▪ Singularitat de Galeria de Quars dins el conjunt de la Pedrera Berta, tant pels seus valors estrictament mineralògics (fluorita del Papiol), com històrics, que es remunten a l'antiguitat i arriben fins a l'actualitat, amb capacitat de generar relat turístic.▪ Importància de la mina Berta com a punt d'atracció de col·leccionistes mineralògics –tant per la quantitat com per la quantitat dels minerals que s'hi troben, amb fragments dipositats en museus d'arreu del món- i com a bressol històric de la mineralogia catalana com a disciplina científica.▪ Inclusió de la Mina Berta a l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic de	▪ Proximitat entre ambdós elements, amb la consegüent possibilitat de vincular-los turísticament.▪ En el marc del cementiri, preservació de la vegetació endèmica de la serra de Roques Blanques com a element associat al patrimoni i com a exemple de gestió respectuosa amb el territori.▪ Interès intrínsec de diferents elements funeraris, com a exemples d'integració paisatgística i d'un nou concepte a l'entorn de la mort (Bosc de la Calma, Arbre Familiar, Font del Repòs, Columbari de la Terra...).▪ Dimensió experiencial de la visita al cementiri, amb capacitat de generar vivències a partir de creació d'un context <i>ad hoc</i>.▪ Possibilitats de generar demanda en l'àmbit del turisme funerari com a sector en creixement a Catalunya.▪ Possibilitats de generar demanda en l'àmbit del turisme actiu i de natura.▪ Possibilitats d'atraure demanda d'arreu de Catalunya i fins i tot de la resta de l'Estat espanyol, atesa la notorietat del cementiri.▪ Espectacularitat de la Galeria de Quars, com a element amb possibilitats d'integrar vistes en el marc de la mina.▪ Possibilitats d'atraure demanda en l'àmbit del turisme geològic.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

<p>la Generalitat (IEIGC), juntament amb les Escletxes.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Relacionat amb l'anterior, classificació de la Mina Berta com a geòtop 337, atesos els seus valors. ▪ Existència de diferents estudis tècnics en defensa de la preservació de la pedrera com a espai d'educació i divulgació ambiental i geològica. ▪ Reivindicació ciutadana a favor de la preservació de la Mina Berta, articulat a través de la Plataforma Cívica per a la Defensa de Collserola. ▪ Vinculació d'ambdós elements amb el Parc Natural de la Serra de Collserola, amb la consegüent possibilitat de captació de fluxos turístics. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Possibilitats d'atraure demanda en l'àmbit del turisme escolar, a través de continguts mediambientals i geològics.
Elements negatius/ amenaces	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Caràcter encara emergent del turisme funerari, lligat a connotacions negatives. ▪ Alt nivell d'estacionalitat dels dos recursos, vinculats a les circumstàncies climàtiques. ▪ Existència d'explotacions cimenteres a Collserola, amb el consegüent risc per a la preservació del medi ambient. ▪ Titularitat privada de la pedrera Berta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Situació perifèrica dels dos elements respecte al nucli urbà del Papiol, amb reduïdes possibilitats d'impacte de la demanda turística sobre el teixit comercial i econòmic local. ▪ Complexitat derivada de la necessitat de fer compatibles les vistes turístiques amb la funció pròpia del cementiri. ▪ Conflictes entre diferents Administracions relatius al futur de la pedrera Berta, un cop extingida la concessió de l'explotació. ▪ Relacionat amb el punt anterior, polèmica a l'entorn de la construcció d'un abocador a la pedrera Berta, com a procediment per a la restauració de la pedrera. ▪ Dificultats d'adequació de la Galeria de Quars per garantir-hi l'accés en condicions de seguretat.
OBJECTIUS	PLA D'ACTUACIONS
Contingut	<p>Línia 1: Aprofitament turístic del Cementiri Parc Roques Blanques:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 2.1. Cura i reforestació de la massa forestal vinculada al cementiri per assolir la declaració de bosc madur/ bosc

terapèutic, per tal d'ampliar les opcions d'aprofitament turístic.

- **2.2. Vincular l'aprofitament turístic del cementiri a l'oferta d'activitats del Parc Natural de la Serra de Collserola.**
- **2.3. Estudiar la possibilitat d'incorporar el Cementiri Parc Roques Blanques a la Ruta de Cementiris Europeus (ASCE), reconeguda pel Consell d'Europa com a Itinerari Cultural Europeu.**
- **2.4. Crear un producte experiencial a partir del llibre *Els arbres del Bosc de la Calma*, editat amb motiu del 25è aniversari del cementiri, a través de la fusió entre literatura, botànica, història, costums, mitologia i saviesa popular, i prenent també com a base l'obra *L'ànima dels arbres*, de Miguel Herrero.**
- **2.5. Crear un producte de marca a l'entorn del cementiri i de la zona d'Especial Protecció Acústica (ZEPCA).**

Línia 2: Aprofitament turístic de la Galeria de Quars:

- **2.6 Instal·lació d'una estació d'informació propera a la Zona d'Especial Protecció Acústica (ZEPCA) i a l'accés a la galeria de Quars de la pedrera Berta, a partir dels continguts següents:**
 - Valoració del Cementiri Parc Roques Blanques (aspectes ambientals, paisatgístics, funeraris, culturals...); valoració de la Galeria de Quars, en el context de la pedrera Berta (aspectes mineralògics, històrics, geològics...).
- **2.7. Adequar un tram de la Galeria de Quars, com a apèndix de la pedrera Berta, per tal de fer-hi possible l'accessibilitat i organitzar-hi, si s'escau, un servei de visites guiades concertades, en condicions de seguretat, complementades amb suports museogràfics i amb materials divulgatius.**

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2.8. Encarregar un estudi geològic sobre les possibilitats de captació d'aigües termals al terme del Papiol a partir de l'aqüífer hidrotermal existent, de cara a explorar possibilitats d'aprofitament turístic. ▪ 2.9. Vincular l'aprofitament turístic de la pedrera Berta a l'oferta d'activitats del Parc Natural de la Serra de Collserola.
Serveis	2.10. Prestar un servei regular de guiatges al cementiri , a partir d'eixos temàtics com la sostenibilitat ambiental i la integració paisatgística.
Activitats/esdeveniments	2.11. Aprofitar la diada de Tots Sants per organitzar un esdeveniment artístic experiencial amb periodicitat anual, que pugui esdevenir una convocatòria de referència.
Senyalística	2.12. Senyalització d'accés i recorregut des del pàrking de Roques Blanques i des del Papiol.
Marques supralocals	<p>2.13. Promoure el cementiri a través de les plataformes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ruta de Cementiris Europeus (ASCE). ▪ Ruta de Cementerios de España (revista <i>Adiós cultural</i>, Funespaña, SA). ▪ Concurso Cementerios de España (revista <i>Adiós cultural</i>, Funespaña, SA).
Xarxes (ens, associacions...)	<p>2.14. Promoure la cooperació amb els organismes, entitats i plataformes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Consell Comarcal del Baix Llobregat. ▪ Consell Comarcal del Vallès Occidental. ▪ Àrea Metropolitana de Barcelona. ▪ Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola. ▪ Generalitat de Catalunya: Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat. ▪ Associació d'Empreses de Serveis Funeraris de Catalunya. ▪ Gremi d'Empresaris de Serveis Funeraris de Catalunya.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ruta de Cementiris Europeus (ASCE), reconeguda pel Consell d'Europa com a Itinerari Cultural Europeu, al mateix nivell que altres rutes com el Camí de Sant Jaume, la Via Francígena, la Ruta dels Fenicis i el Llegat Andalúsí. ▪ Turisme de Barcelona. ▪ Escola Politècnica Superior d'Enginyeria de Manresa (Universitat Politècnica de Catalunya). ▪ Universitat Autònoma de Barcelona: Departament de Geologia. ▪ Fomento de Construcciones y Contratas (FCC). ▪ Ajuntament de Sant Cugat del Vallès. ▪ Entitat Municipal Descentralitzada (EMD) Valldoreix. ▪ Plataforma Cívica per a la Defensa de Collserola. ▪ Grup Mineralògic Català. ▪ Geoparc de la Catalunya Central. ▪ Il·lustre Col·legi Oficial de Geòlegs-Delegació de Catalunya (COLGEOCAT).
<p>Polítiques de consens local</p>	<p>2.15. Promoure la concertació amb el Consell del Poble.</p>
<p>Comunicació</p>	<p>2.16. Impulsar la presència en plataformes com les següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Web <i>PatrimoniFunerari.cat</i>. ▪ Web revista <i>Adiós cultural</i>. ▪ Web <i>turismogeologico.com</i>.

ESTRATÈGIA DE PRODUCTE 3: “EL PAPIOL AL CAMÍ DEL LLOBREGAT/ CAMÍ DE SANT JAUME”			
ELEMENTS QUE INCLOU O QUE HI ESTAN RELACIONATS			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Camí del Llobregat. ▪ Camí de Sant Jaume. ▪ Parc Agrari del Baix Llobregat. ▪ Molí Paperer/ Molí de Can Capdevila. ▪ Molí de l’Argemí. ▪ Sala Gran/ l’Hostal. ▪ Casa de l’Aigua. ▪ Aiguats, riuades i <i>carbassers</i> (recurs intangible). 			
ATRACTIVITAT		VIABILITAT	
Alta		Alta	
Elements positius/ oportunitats			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Existència del Camí del Llobregat, amb capacitat d’atraure fluxos de visitants externs, a partir del projecte de Via Verda impulsat per la Diputació de Barcelona i el Consorci de Turisme del Baix Llobregat. ▪ Existència del Parc Agrari del Baix Llobregat, amb la consegüent oferta de productes agroalimentaris i les corresponents oportunitats de promoció dels actius del territori. ▪ Adequació dels senders per al trànsit de corredors i ciclistes. ▪ Valor de marca del <i>producte Llobregat</i>, amb projecció supramunicipal. ▪ Dimensió simbòlica i històrica del riu, vinculat a la memòria col·lectiva i a la identitat comarcal. ▪ Projecció del Camí de Sant Jaume com a producte dotat d’una enorme potencialitat turística, reconegut com a Gran Itinerari Cultural Europeu i inscrit a la Llista del Patrimoni Mundial de la UNESCO. ▪ Projecció de Montserrat com a destinació turística de primer nivell. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Possibilitat d’establir vincles amb l’àmbit del turisme esportiu i el turisme actiu i de natura. ▪ Possibilitat d’establir vincles amb l’àmbit del turisme religiós-espiritual. ▪ Possibilitats d’atraure demanda en l’àmbit del turisme familiar. ▪ Possibilitats d’atraure demanda en l’àmbit del touring independent. ▪ Producte que pot tenir sinergies positives amb altres àmbits i manifestacions de la vida local: gastronomia, ensenyament, etc. ▪ Consolidació del Baix Llobregat com a destinació turística preferent. ▪ Existència d’altres projectes amb capacitat d’incrementar la posada en valor turística de l’àrea del Llobregat (Via Blava). ▪ Proximitat de recursos i productes turístics amb capacitat d’atracció, amb la consegüent possibilitat de crear paquets turístics. ▪ Confluència de diferents Administracions Públiques –locals i supralocals-, amb les consegüents sinergies i la corresponent disponibilitat de recursos. 	

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projecció de Barcelona com a destinació turística de primer nivell. ▪ Memòria viva de les inundacions i aiguats esdevinguts al municipi, amb la consegüent possibilitat de recórrer a testimonis per mitjà de dinàmiques participatives. ▪ Existència de patrimoni material vinculat al Llobregat, amb les consegüents possibilitats d'articular itineraris de descoberta del medi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fàcil accés al turisme procedent de la regió metropolitana, com a mercat potencial amb possibilitats de ser atret. ▪ Consolidació creixent de la comarca com a destinació turística preferent, reforçada a través la política desplegada pel Consorci Turístic del Baix Llobregat.
<p>Elements negatius/ amenaces</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Deficient connectivitat i accessibilitat a l'àrea fluvial des del nucli urbà. ▪ Manca d'estructures d'acollida, com miradors, àrees de descans, senyalització direccional i accessos per a persones amb mobilitat reduïda. ▪ Manca de senyalització específica del Camí de Sant Jaume. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Existència d'una àmplia oferta turística, potencialment competidora, a l'entorn del Llobregat (<i>efecte ombra</i>). ▪ Alt nivell d'estacionalitat, vinculat a les condicions climàtiques. ▪ Risc de massificació a causa d'una excessiva afluència de visitants i turistes. ▪ Baix nivell de despesa, atès el llindar de consum reduït. ▪ Manca d'una estructura organitzativa operativa que permeti articular les potencialitats turístiques a l'entorn del Llobregat, i vincular-la amb altres recursos del municipi.
<p>OBJECTIUS</p>	<p>PLA D'ACTUACIONS</p>
<p>Contingut</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3.1. Rehabilitar el tram de la llera del Llobregat que discorre pel terme del Papiol per mitjà de l'agençament de camins i la recuperació de la vegetació autòctona, per tal de promoure'n l'atractivitat i el trànsit a peu. ▪ 3.2. Elaborar un pla de millora de la connectivitat del nucli urbà amb el riu. ▪ 3.3. Facilitar la connectivitat entre les dues lleres del riu per mitjà d'una passera que uneixi els termes del Papiol i de Pallejà.
<p>Serveis</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Habilitar al Camí del Llobregat els equipaments d'acollida següents: <ul style="list-style-type: none"> ▪ 3.4. Punts d'interpretació i de descans a la Casa de l'Aigua i al Molí de l'Argemí, gestionats pel Consorci per a la Recuperació i Conservació del Riu Llobregat.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3.5. Un alberg a l'antic Molí Paperer o a la Sala Gran, concebut per a la demanda generada en els àmbits de l'excursionisme, el turisme social i el turisme escolar.
Activitats/esdeveniments	3.6. Promoure esdeveniments com caminades populars.
Senyalística	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3.7. Identificar el tram corresponent al Camí de Sant Jaume per mitjà de la senyalística homologada, associada a la ruta jacobea. ▪ 3.8. Habilitar una senyalística informativa pròpia, al llarg del tram del Camí del Llobregat que discorre pel municipi.
Marques supralocals	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3.9. Vincular el municipi a la futura marca Camí del Llobregat. ▪ 3.10. Promoure la marca "Paisatges culturals agraris i enogastronòmics de Catalunya" (recollida al <i>Pla d'implementació dels Recursos Turístics Intangibles de Catalunya</i>).
Xarxes (ens, associacions...)	<p>3.11. Promoure la cooperació amb els organismes, entitats i plataformes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Agència Catalana de Turisme. ▪ Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya. ▪ Parc Agrari del Baix Llobregat. ▪ Pla de Senders Turístics del Baix Llobregat. ▪ Consorci de Turisme del Baix Llobregat. ▪ Abadia de Montserrat. ▪ Turisme Barcelona. ▪ Pla de Senders Turístics del Baix Llobregat (Consorci de Turisme del Baix Llobregat). ▪ Xarxa Catalana de Senders. ▪ Parc del Riu Llobregat (Consorci per a la Recuperació i Conservació del Riu Llobregat). ▪ Projecte Via Blava del Llobregat (Diputació de Barcelona-Àrea de Desenvolupament Econòmic i Generalitat de Catalunya-Conselleria de Territori i Sostenibilitat). ▪ Memorial Democràtic (inundacions durant el franquisme).

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

	<ul style="list-style-type: none">▪ Municipis pels quals discorre el Camí de Sant Jaume, entre Barcelona i Montserrat.
Polítiques de consens local	<p>3.12. Fomentar la concertació amb les entitats i plataformes següents:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Associació Excursionista les Escletxes.▪ Bici Muntanya del Papiol.▪ Grup Excursionista del Papiol.▪ Esplai Pa amb Tomàquet.▪ Club de Bici de Muntanya del Papiol.▪ Associació Museu del Papiol.▪ Associació Setmana Cultural del Papiol.▪ Consell del Poble.
Comunicació	<p>3.13. Impulsar la presència del Papiol a les plataformes següents:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Web <i>camidesantjaume.cat</i>.▪ Web <i>parcdelriullobregat.cat</i>.▪ Revista <i>Descobrir</i>.▪ Revista <i>Viajar</i>.

ESTRATÈGIA DE PRODUCTE 4: “ EL PAPIOL: DEL NAIXEMENT DE CATALUNYA AL NAIXEMENT DEL CATALANISME”. “DE GALCERAN DE PAPIOL A VALENTÍ ALMIRALL”			
ELEMENTS QUE INCLOU O QUE HI ESTAN RELACIONATS			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Castell del Papiol. ▪ Llinatge dels Papiol (recurs intangible). ▪ Valentí Almirall i les arrels del catalanisme (recurs intangible). ▪ Casa Rectoral. ▪ Les Escletxes. ▪ Santuari de la Salut. ▪ El Cavall Armat (recurs intangible). ▪ Guerres carlines (recurs intangible). 			
ATRACTIVITAT	Alta	VIABILITAT	Mitjana
Elements positius/ oportunitats			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Importància històrica del Castell del Papiol, en tant que recurs patrimonial de primera magnitud associat al passat del municipi. ▪ Excel·lent estat de conservació del conjunt monumental, com a conseqüència de la cura de què ha estat objecte per part de la família propietària. ▪ Espectacularitat visual i monumentalitat del conjunt del castell, amb el consegüent impacte paisatgístic. ▪ Bona predisposició a efectuar-hi visites per part de la família propietària sempre que n’hi ha demanda. ▪ Valor icònic del castell, com a element associat a la identitat col·lectiva papiolena. ▪ Preservació de l’arxiu documental del castell, que la família propietària ha posat a l’abast dels investigadors. ▪ Bon nivell de coneixements associats a la història del castell i al llinatge dels Papiol, com a fruit de les recerques històriques propiciades per l’Ajuntament i per la família propietària. ▪ Manteniment dels vincles de la família propietària amb el Papiol, 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Catalogació del Castell com a Bé Cultural d’Interès Nacional (BCIN), amb el consegüent grau de protecció i el consegüent compromís d’efectuar-hi visites. ▪ Baixa estacionalitat de la demanda. ▪ Relat històric potencialment atractiu sobre els lligams del castell amb el seu entorn (relacions vassallàtiques, vincles feudals, anecdotari, llegendes, etc.). ▪ Condicció del Castell com a escenari d’esdeveniments amb notable capacitat d’atracció (Mitja del Castell, concerts...). ▪ Vincles del castell amb altres elements patrimonials, amb els quals podria configurar paquets turístics: les Escletxes, santuari de la Salut, puig Madrona, etc. ▪ Possibilitats d’atraure demanda en l’àmbit del turisme escolar, a través de l’aprofitament didàctic del recurs. ▪ Possibilitats d’atraure demanda en l’àmbit del turisme familiar. ▪ Possibilitats d’atraure demanda en l’àmbit del touring independent. ▪ Producte que pot tenir sinergies positives amb altres àmbits i 	

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

<p>malgrat residir fora del municipi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Adequació de les estances interiors des d'una perspectiva historicista, que inclou l'exposició de materials d'interès històric. ▪ Lligams de la família propietària amb Valentí Almirall, pare del catalanisme polític, amb la consegüent possibilitat de generar relat. 	<p>manifestacions de la vida local: gastronomia, ensenyament, etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Possibilitat de projecció al conjunt del Baix Llobregat, atesa la rellevància històrica del recurs, que transcendeix l'àmbit local . ▪ Possibilitats d'atraure demanda en l'àmbit del turisme de reunions i convencions i el turisme professional i de negocis, atesa la seva atractivitat. ▪ Possibilitat de generar rutes temàtiques en el marc del Baix Llobregat, a partir dels castells i torres de defensa.
<p>Elements negatius/ amenaces</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Titularitat privada del Castell, malgrat que aquest fet no ha comportat fins ara impediments notables per al seu gaudi i socialització. ▪ Manca de relat interpretatiu, amb els corresponents recursos museogràfics. ▪ Absència del castell en les campanyes de promoció <i>Escapades en família a un salt de Barcelona!</i> i <i>El supermès</i>, impulsades ambdues des del Consoci de Turisme del Baix Llobregat. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baixa capacitat de prescripció del públic escolar com a segment preferent, atesa la seva condició de públic captiu. ▪ Manca d'un servei regular i permanent de visites guiades. ▪ Ús privat de determinades estances del castell, amb les consegüents limitacions de la capacitat d'acollir visites.
<p>OBJECTIUS</p>	<p>PLA D'ACTUACIONS</p>
<p>Contingut</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 4.1. Habilitació d'un centre d'acollida i d'interpretació a l'edifici de l'Ajuntament vell, que desenvolupi l'àmbit temàtic següent: "Dels orígens de Catalunya als orígens del catalanisme: de Galceran de Papiol a Valentí Almirall". Aquest enunciat es desplegaria a través d'un doble nivell de relat (història local del Papiol i història general de Catalunya) i inclouria els eixos de continguts següents: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Eix 1: Quan el Llobregat era frontera (Medievalitat, ss. X-XV): <ul style="list-style-type: none"> ▪ El primer castell. ▪ El Llobregat com a frontera (origen de Catalunya).

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ La família Papiol i l'esplendor comtal. ▪ Eix 2: Els senyors del Papiol, una nissaga de poder (Antic Règim, ss. XVI-XVIII): <ul style="list-style-type: none"> ▪ El senyoriu dels Papiol: un ecomuseu a la vila. ▪ El segon castell. ▪ L'Hostal o Sala Gran ▪ Molins, canals, hospitals i rectoria. ▪ Eix 3: Valentí Almirall: el naixement del catalanisme (inici de l'era industrial, 1800-1945): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Els orígens dels catalanisme: Guerra de Successió, carlisme, federalisme, proteccionisme... ▪ Almirall, la Tercera Guerra Carlina, la Guerra Civil, la repressió franquista... ▪ 4.2 Una part d'aquests continguts es podrien desenvolupar en altres espais de caràcter complementari, com la planta baixa del Castell i diferents punts interpretatius. ▪ 4.3 Partint de la catalogació del Castell com a Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN), promoure-hi una major freqüència de visites, d'acord amb la propietat.
Serveis	4.4. Garantir horaris de visita els caps de setmana almenys a l'Ajuntament Vell i, si fos possible, al castell.
Activitats/esdeveniments	4.5. Exposicions temporals.
Senyalística	4.6. Senyalització urbana direccional i informació en plafons exteriors relativa al castell.
Marques supralocals	4.7. Promoure les marques següents: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Castells de frontera (implementada a l'Alt Penedès i l'Anoia, al

	<p>Pallars Jussà i als castells del Sió [la Segarra, l'Urgell i la Noguera]).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ La Catalunya dels monarques: l'esplendor medieval (recollida al Pla d'Implementació dels Recursos Turístics Intangibles de Catalunya). ▪ La Catalunya rebel (1500-1740) [recollida Pla d'Implementació dels Recursos Turístics Intangibles de Catalunya]. ▪ Catalunya i la febre de l'or, catalanisme i anarquisme (1875-1930) [recollida Pla d'Implementació dels Recursos Turístics Intangibles de Catalunya].
Xarxes (ens, associacions...)	<p>4.8. Cooperació amb els organismes, entitats i plataformes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Museu d'Història de Catalunya. ▪ Museu Nacional d'Art de Catalunya. ▪ Arxiu Nacional de Catalunya. ▪ Servei Educatiu del Baix Llobregat. ▪ Fundació Castells Culturals de Catalunya. ▪ Monumenta-Associació de Propietaris de Castells i Edificis Catalogats de Catalunya. ▪ Cicle "Música als castells". ▪ Institut d'Estudis Nobiliaris Catalans. ▪ Institut Ramon Muntaner-Fundació Privada dels Centres d'Estudis de Parla Catalana. ▪ Generalitat de Catalunya: Direcció General d'Arxius, Biblioteques, Museus i Patrimoni. ▪ Generalitat de Catalunya: Subdirecció General del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Paleontològic. ▪ Generalitat de Catalunya: Agència Catalana de Patrimoni Cultural.
Polítiques de consens local	<p>4.9. Fomentar la concertació amb les entitats i plataformes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Consell del Poble. ▪ Associació Setmana Cultural del Papiol. ▪ Associació Museu del Papiol.
Comunicació	<p>4.10. Creació d'un web turístic.</p>

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

ESTRATÈGIA DE PRODUCTE 5: OFICIS D'ABANS			
ELEMENTS QUE INCLOU O QUE HI ESTAN RELACIONATS			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exposició de l'Associació Museu del Papiol. ▪ Memòria viva de testimonis d'oficis tradicionals (recurs intangible). 			
ATRACTIVITAT	Mitjana	VIABILITAT	Mitjana
Elements positius/ oportunitats			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Existència dels fons que integren la col·lecció Museu del Papiol, com a testimoni de la memòria col·lectiva del municipi, a partir de la recollida d'elements de la història material relacionats amb la vida quotidiana i la cultura popular. ▪ Existència de l'Associació Museu del Papiol, com a col·lectiu de persones voluntàries, amb una notable capacitat d'activisme social i cultural, i amb capacitat d'emprendre projectes. ▪ Programació d'exposicions temporals de caràcter monogràfic organitzades periòdicament per l'Associació Museu del Papiol, que han contribuït a socialitzar diferents aspectes de la història local. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dimensió popular dels continguts de les activitats organitzades per l'Associació, amb capacitat d'incidència social. ▪ Disponibilitat de peces pendents de catalogar i de documentar, amb capacitat de generar relat. ▪ Possibilitats d'atraure demanda en l'àmbit del turisme escolar. ▪ Possibilitats d'atraure demanda en l'àmbit del turisme de la gent gran. ▪ Baixa estacionalitat de la demanda potencial. 	
Elements negatius/ amenaces			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Manca d'instal·lacions en condicions adequades per poder acollir la col·lecció. ▪ Manca de contextualització museogràfica de les peces exposades, que articuli la transmissió de relat. ▪ Manca de volum de projectes de recerca que complementin les tasques relacionades amb l'exposició pròpiament dita. ▪ Caràcter efímer de les exposicions monogràfiques, amb la consegüent manca d'aprofitament dels esforços invertits a l'efecte. ▪ Manca de materials didàctics i divulgatius associats a les activitats del Museu. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baixa capacitat de prescripció del públic escolar com a segment preferent, atesa la seva condició de públic captiu. ▪ Poca singularitat dels continguts de l'exposició permanent, amb baixa capacitat d'atraure visitants exteriors. 	
OBJECTIUS	PLA D'ACTUACIONS		
Contingut	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 5.1. Aprofitar el fons de la col·lecció d'eines d'oficis tradicionals de l'Associació Museu del Papiol per organitzar exposicions temporals 		

	<p>d'un any aproximat de durada, a l'espai resultant de la rehabilitació de l'edifici del vell Ajuntament, a partir d'eixos temàtics concrets, que puguin desvetllar processos participatius i generar projectes didàctics a través de la implicació dels centres educatius del municipi i de la seva àrea més propera.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 5.2. Relacionat amb l'anterior punt, vincular els continguts de les exposicions als continguts curriculars per mitjà de crèdits <i>ad hoc</i> que permetin la participació dels estudiants en algunes de les activitats de l'Associació (catalogació de peces, entrevistes a testimonis, elaboració de materials divulgatius...). ▪ 5.3. Estudiar la possibilitat d'obtenir un pla educatiu d'entorn, on trobin encaix els continguts de les exposicions monogràfiques que es portin a terme, des d'una perspectiva comunitària. ▪ 5.4. Explorar dinàmiques participatives a través de possibles àmbits d'interès col·lectiu: personatges populars, renoms papiolencs, anecdotari, vida quotidiana, hàbits d'higiene, oficis desapareguts, etc. ▪ 5.5. Cercar la col·laboració d'algun centre d'estudis d'abast local o comarcal.
Serveis	5.6. Garantir horaris d'obertura els caps de setmana i per mitjà de concertació prèvia.
Activitats/esdeveniments	5.7. Activitats a l'entorn de les exposicions temporals.
Senyalística	5.8. Senyalització direccional relativa al Museu del Papiol.
Marques supralocals	5.9. Promoure relacions amb museus etnogràfics.
Xarxes (ens, associacions...)	<p>5.10. Promoure cooperació amb els organismes, entitats i plataformes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat. ▪ Servei Educatiu del Baix Llobregat. ▪ Consell de Coordinació Pedagògica de Barcelona. ▪ Centres de Recursos Pedagògics.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Polítiques de consens local	5.11. Fomentar la concertació amb les entitats i plataformes següents: <ul style="list-style-type: none">▪ Associació Museu del Papiol.▪ Associació Patrimoni del Papiol.▪ Associació Setmana Cultural del Papiol.▪ Consell del Poble.▪ Escola Pau Vila.
Comunicació	5.12. Impulsar la comunicació a través de les plataformes següents: <ul style="list-style-type: none">▪ Web de l'Associació Museu del Papiol.▪ Web de turisme del Papiol.▪ Material <i>ad hoc</i> editat amb motiu de les activitats que es portin a terme.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

ESTRATÈGIA DE PRODUCTE 6: DELÍCIES DE CIRERA O “CIRERÀNIA”			
ELEMENTS QUE INCLOU O QUE HI ESTAN RELACIONATS			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Festa de la Cirera del Papiol. ▪ Parc Agrari del Baix Llobregat. 			
ATRACTIVITAT		VIABILITAT	
Alta		Alta	
Elements positius/ oportunitats			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Caràcter simbòlic i participatiu de la Festa de la Cirera del Papiol, assumida com un esdeveniment amb dimensió comunitària. ▪ Projecció notable de la festa més enllà del municipi, malgrat altres celebracions similars properes. ▪ Relat històric potent a l’entorn de la crisi de la fil·loxera i els inicis del conreu de la cirera com a producció alternativa al vi. ▪ Implantació del conreu de la cirera al Baix Llobregat, comarca que en concentra la meitat de la producció a Catalunya. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recent aposta per la creativitat en la darrera edició de la Festa, per mitjà de la introducció de continguts de caire gastronòmic i la creació d’un producte de marca. 	
Elements negatius/ amenaces			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Extinció del conreu de cireres al Papiol, malgrat la seva tradició històrica. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alta estacionalitat de l’esdeveniment. ▪ Existència d’una oferta competidora, formada per les festes de la cirera en dates properes, a Torrelles de Llobregat, Santa Coloma de Cervelló i Sant Climent de Llobregat. 	
OBJECTIUS		PLA D’ACTUACIONS	
Contingut		<ul style="list-style-type: none"> ▪ 6.1. Orientar la Festa de la Cirera cap als productes transformats de la cirera, en l’àmbit <i>delicatessen</i>: melmelades, confitures, xarops, licors, gelats, plats, amb l’objectiu de dotar-la de singularitat respecte a altres convocatòries similars. ▪ 6.2. En aquesta mateixa línia, estudiar la possibilitat de traslladar-la a la tardor per evitar l’efecte ombra d’altres fires i festes al voltant de la cirera. ▪ 6.3. Relacionat amb el punt anterior, convertir la fira del Papiol en referent d’àmbit nacional, a través d’acords amb organitzacions de productors i amb altres fires de la cirera en l’àmbit dels Països 	

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

	<p>Catalans.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 6.4. Recuperar el projecte de crear una Denominació d'Origen (DO) per a les cireres del Baix Llobregat (<i>cireres del Baix</i>), impulsat per l'Ajuntament del Papiol juntament amb el Parc Agrari, el Consorci de Turisme i els Ajuntaments de Torrelles, Santa Coloma i Sant Climent.
Serveis	
Activitats/esdeveniments	6.5. Durant la quinzena prèvia a la festa, promoure esdeveniments vinculats amb els transformats de la cirera: <i>show cookings</i>, conferències, tastos, etc.
Senyalística	
Marques supralocals	6.6. Promoure la marca Cirera del Baix Llobregat/ Productes de la Terra.
Xarxes (ens, associacions...)	<p>6.7. Fomentar la cooperació amb els organismes, associacions i plataformes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Festa de la Cirera de Santa Coloma de Cervelló. ▪ Exposició de Cireres de Sant Climent de Llobregat. ▪ Festa de la Cirera de Torrelles de Llobregat. ▪ Festa de la Cirera de Ceret (Vallespir). ▪ Festa de la Cirera de Llers (Alt Empordà). ▪ Festa de la Cirera de Paüls (Baix Ebre). ▪ Fira-Mercat de la Cirera de Terrades (Alt Empordà). ▪ Fira de la Cirera d'en Roca (Arenys de Munt, Maresme). ▪ Diada de la Cirera de Miravet (Ribera d'Ebre). ▪ Fira de la Cirera de Bràfim (Alt Camp). ▪ Fira de la Cireres i Productes de la Terra de Barcelona. ▪ Fira de la Cirera de la Vall de Gallinera (Marina Alta). ▪ Festa de la Cirera de Caudiel (Alt Palància). ▪ Festa de la Cirera de Serra (Camp de Túria). ▪ Fira de la Cirera, Art i Tradició de la Salzadella (Baix Maestrà). ▪ Fundació Alcía. ▪ Gremi de Restauració de Barcelona.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Consell Català de Producció Agrària Ecològica (CCPAE). ▪ Slow Food Barcelona. ▪ Universitat de Barcelona: Campus de l’Alimentació. ▪ Unió de Pagesos. ▪ Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya. ▪ Mesa Sectorial de la Cereza. ▪ Federación Española de Asociaciones de Productores Exportadores de Frutas, Hortalizas, Flores y Plantas Vivas (FEPEX). ▪ Parc Agrari del Baix Llobregat. ▪ Consorci de Turisme del Baix Llobregat. ▪ Generalitat de Catalunya: Departament d’Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.
<p>Polítiques de consens local</p>	<p>6.8. Fomentar la concertació amb les associacions i plataformes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Consell del Poble. ▪ Associació de Pagesos del Papiol. ▪ Unió de Comerciants i Serveis del Papiol.
<p>Comunicació</p>	<p>6.9. Impulsar la comunicació a través dels mitjans i plataformes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Revista <i>Descobrir cuina</i>. ▪ Web <i>Orgull de Baix</i>. ▪ Guia de restaurants <i>Sabors de l’horta del Baix Llobregat</i> (Parc Agrari del Baix Llobregat). ▪ Web <i>Producte fresc</i> (Parc Agrari del Baix Llobregat). ▪ Web <i>Rural.cat</i>. ▪ Web <i>El Gourmet Català.cat</i>. ▪ Web <i>El Camp a casa</i>. ▪ Web <i>Gastroteca.cat</i>.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

ALTRES ESTRATÈGIES DE PRODUCTE 7 “EL PAPIOL ACTIU”: INDÚSTRIA VIVA, MÚSICA AL CASTELL I ALTRES ESDEVENIMENTS			
ELEMENTS QUE INCLOU O QUE HI ESTAN RELACIONATS			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Trail Mitja del Castell del Papiol. ▪ Mitja del Castell del Papiol Kids. ▪ Ultra Trail Collserola. ▪ Cursa Popular Vila del Papiol. ▪ Gran Premi Ciclista Vila del Papiol. ▪ Empreses visitables del Papiol. ▪ Taller d’orgues Gerhard Grenzing. 			
ATRACTIVITAT	Mitjana/baixa	VIABILITAT	Mitjana
LÍNIES ESTRATÈGIQUES			
Contingut		<ul style="list-style-type: none"> ▪ 7.1. Línia 1: sota la marca <i>El Papiol Actiu</i>, potenciar els esdeveniments següents: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Trail Mitja del Castell del Papiol. ▪ Mitja del Castell del Papiol Kids. ▪ Ultra Trail Collserola. ▪ Cursa Popular Vila del Papiol. ▪ Gran Premi Ciclista Vila del Papiol. ▪ Festa Major. ▪ Aplec de la Salut. ▪ Papiolfest. ▪ Setmana Cultural. ▪ Caramelles. ▪ 7.2. Línia 2: Indústria Viva. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Taller d’orgues Gerhard Grenzing. ▪ Altres empreses visitables del municipi. ▪ 7.3. Línia 3: Música en viu a l’ombra del castell. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Casa Rectoral. 	
Serveis			
Activitats/esdeveniments		<ul style="list-style-type: none"> ▪ 7.4 .Crear un producte de marca a l’entorn de les activitats 	

	<p>esportives i els esdeveniments festius del Papiol, per tal de promoure'n la projecció com a elements de cohesió social, d'identitat i de coneixença del municipi de portes enfora.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 7.5. D'acord amb les parts implicades, organitzar periòdicament vistes a empreses situades al terme municipal del Papiol, amb el propòsit de fomentar-ne el coneixement entre la població. En la mesura del possible, prioritzar aquelles empreses amb una certa projecció social i cultural, com seria el cas del taller d'òrgues Gerhard Grenzing. ▪ 7.6. Per mitjà d'un conveni amb la parròquia, recuperar els jardins de la Casa Rectoral com a recinte escènic per a activitats a l'aire lliure amb dimensió ciutadana, amb proximitat al Castell.
Senyalística	
Marques supralocals	7.7. Promoure la participació en marques supralocals diverses.
Xarxes (ens, associacions...)	<p>7.8. Promoure la cooperació a través de xarxes i plataformes com les següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Indústria Viva (XATIC). ▪ Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC). ▪ Parc Natural de la Serra de Collserola. ▪ Agrupació del Bestiari Festiu i Popular de Catalunya. ▪ Federació de Diables i Dimonis de Catalunya.
Polítiques de consens local	<p>7.9. Fomentar la Concertació amb les entitats i plataformes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Consell del Poble. ▪ Unió Esportiva El Papiol. ▪ Bici Muntanya del Papiol. ▪ Club Arquers del Papiol. ▪ Club d'Handbol El Papiol. ▪ Club de Bàsquet del Papiol. ▪ Club de Tennis El Papiol. ▪ Esport Base del Papiol.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

	<ul style="list-style-type: none">▪ Grup Excursionista del Papiol.▪ Orange Club Esportiu del Papiol.▪ Unió de Comerciants i Serveis del Papiol.▪ Grup de Diables del Papiol.▪ Societat Coral La Perdiu.▪ Esbart Dansaire Infantil del Papiol.▪ Casal de la Dona.▪ Esplai Pa amb Tomàquet.▪ Tradicions i Costums del Papiol.▪ Grallers i Timbalers del Papiol.▪ Associació de Pagesos del Papiol.
Comunicació	<p>7.10. Impulsar comunicació a través de mitjans i plataformes com els següents:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ El Papiol Digital.▪ Web municipal.▪ Web de turisme.▪ Web Festa Catalunya.▪ Web Festes Catalunya.▪ Web Festes.org.▪ Web Festa.cat.▪ Web Surtdecasa.cat.

ESTRATÈGIA URBANA 8. INDUCCIÓ D'UNA CENTRALITAT URBANA I DE MOBILITAT AMABLE

ACTUACIONS

- 8.1. Habilitació d'una plaça cívica central.**
- 8.2. Dinamització urbanística d'un eix comercial.**
- 8.3. Habilitació d'un aparcament dissuasori** per als visitants que accedeixin al municipi amb vehicle privat.
- 8.4. Millora de l'accessibilitat des de l'estació de RENFE al centre urbà,** a través d'una adequada senyalització direccional.
- 8.5. Habilitar un camí de ronda enjardinat des de sota del Castell.

ESTRATÈGIA DE GESTIÓ 9. ESTRUCTURACIÓ DE L'ADMINISTRACIÓ I ELS SERVEIS MUNICIPALS TURÍSTICS	
ACTUACIONS	
Contingut	<p>9.1. Creació d'una àrea de turisme al cartipàs municipal.</p> <p>9.2. Creació de la plaça de tècnic de turisme de perfil contractat laboral.</p> <p>9.3. Dotació pressupostària proporcional als objectius del Pla.</p> <p>9.4. Creació d'una comissió interdepartamental de turisme, presidida per l'alcalde, delegable en el regidor responsable. La comissió tindria una vessant política, amb la presència dels regidors, i una vessant tècnica, amb la presència de tècnics adscrits a les diferents àrees concernides: turisme, cultura/patrimoni, medi ambient, urbanisme, comerç...</p> <p>9.5. Creació d'un consell local de turisme, amb representació dels sectors vinculats: restauració, hostaleria, comerç, excursionisme, entitats culturals, ambientalistes, etc.</p>
Activitats/esdeveniments	<p>9.6. Cursos de formació per a tècnics.</p> <p>9.7. Cursos de formació per a privats.</p> <p>9.8. Promoció d'iniciatives de guiatge privades.</p>

MARQUES SUPRALOCALS I ELEMENTS DE TREBALL EN XARXA COMUNS A TOTS ELS PRODUCTES QUE ES PROPOSEN

- Costa Barcelona (marca turística de la Generalitat).
- Consorci de Turisme del Baix Llobregat.
- Servei Educatiu del Baix Llobregat.
- Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB).
- Consell de Coordinació Pedagògica de Barcelona (CCP).
- Centres de Recursos Pedagògics.
- Pla d'Acció Metropolità.
- Consell de Coordinació Pedagògica de Barcelona (CCP).
- Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat.
- Servei Educatiu del Baix Llobregat.

PLA DIRECTOR PER ÀMBITS

A. PROPOSTES DE NOUS EQUIPAMENTS I ESPAIS, O MILLORA DELS EXISTENTS

A.1. ANTIC AJUNTAMENT

4.1. Reconstrucció per fases de l'edifici de l'antic Ajuntament, a través d'intervencions diverses: accessibilitat, planta baixa, primera planta, segona planta, caixa per a ascensor, etc., per tal d'habilitar-hi les funcions següents:

1. **Centre d'interpretació i d'acollida turística del Papiol**, a partir dels eixos temàtics següents:
 - Les Escletxes, portal de Collserola.
 - Dels orígens de Catalunya als orígens del catalanisme.
2. **Espai d'exposicions temporals** per acollir mostres de la col·lecció de l'Associació Museu del Papiol.
3. **Espai per a conferències, xerrades i altres activitats** d'interès sociocultural.

A.2. ESPAIS D'ALBERG PER A CAMINANTS I TURISME SOCIAL I ESCOLAR

3.5. Adequació de l'Hostal (o Sala Gran) o del Molí Paperer, en el marc de l'oferta turística vinculada al Camí del Llobregat.

A.4. RECINTE PER A ESDEVENIMENTS A L'AIRE LLIURE A LA CASA RECTORAL

7.6. Per mitjà d'un conveni amb la parròquia, recuperar els jardins de la Casa Rectoral com a recinte escènic per a activitats a l'aire lliure amb dimensió ciutadana, amb proximitat al Castell.

A.5. ADEQUACIÓ ÀREA ZEPCA-ROQUES BLANQUES

2.1. Cura i reforestació de la massa forestal vinculada al cementiri per assolir la declaració de bosc madur/ bosc terapèutic, per tal d'ampliar les opcions d'aprofitament turístic.

B. PROPOSTES D'ESTACIONS D'INFORMACIÓ TURÍSTICA

1.2. Instal·lació d'una estació d'informació turística a les Escletxes.

2.6. Instal·lació d'una estació d'informació propera a la Zona d'Especial Protecció Acústica (ZEPCA) i a l'accés a la Galeria de Quars de la Pedrera Berta.

3.4. Punts d'interpretació i de descans a la Casa de l'Aigua i al Molí de l'Argemí, gestionats pel Consorci per a la Recuperació i Conservació del Riu Llobregat.

C. PROPOSTES DE NOVES SENYALITZACIONS

- **Elaborar un pla de senyalització de tots els itineraris i punts d'interès vinculats a relats turístics** (proposta genèrica).
- 1.5. Implementació de la senyalística interpretativa corresponent al centre d'acollida i a les dues estacions d'informació que hom proposa.
- 2.12. Senyalització d'accés i recorregut des del pàrking de Roques Blanques i des del Papiol.
- 3.7. Identificar el tram corresponent al Camí de Sant Jaume per mitjà de la senyalística homologada, associada a la ruta jacobea.
- 3.8. Habilitar una senyalística informativa pròpia, al llarg del tram del Camí del Llobregat que discorre pel municipi.
- 4.6. Senyalització urbana direccional i informació en plafons exteriors relativa al castell.
- 5.8. Senyalització direccional relativa al Museu del Papiol.

D. TRANSFORMACIONS URBANES, MILLORA DE L'ACCESSIBILITAT I DE LA CONNECTIVITAT. MOBILITAT

- **2.7. Adequar un tram de la Galeria de Quars, com a apèndix de la Pedrera Berta, per tal de fer-hi possible l'accessibilitat.**
- **3.2. Elaborar un pla de millora de la connectivitat del nucli urbà amb el riu.**
- **3.3. Facilitar la connectivitat entre les dues lleres del riu per mitjà d'una passera que uneixi els termes del Papiol i de Pallejà.**
- **8.1. Habilitació d'una plaça cívica central.**
- **8.2. Dinamització urbanística d'un eix comercial.**
- **8.3. Habilitació d'un aparcament dissuasori** per als visitants que accedeixin al municipi amb vehicle privat.
- **8.4. Millora de l'accessibilitat des de l'estació de RENFE al centre urbà**, a través d'una adequada senyalització direccional.
- 8.5. Habilitar un camí de ronda enjardinat des de sota del Castell.
- **Promoure el turisme sostenible fins al Papiol a través del ferrocarril**, com a alternativa al trànsit rodat i a les connotacions de saturació dels eixos viaris a què està associat el nom del municipi (*El Papiol: Collserola sense retencions*).

E. ACTIVITATS I ESDEVENIMENTS

- 1.4. Caminades populars (zona Collserola/ Escletxes).
- **2.4. Crear un producte experiencial a partir del llibre *Els arbres del Bosc de la Calma*, a través de la fusió entre literatura, botànica, història, costums, mitologia i saviesa popular, i prenent també com a base l'obra *L'ànima dels arbres*, de Miguel Herrero.**
- 2.11. Aprofitar la diada de Tots Sants per organitzar un esdeveniment artístic experiencial amb periodicitat anual al Cementiri Parc Roques Blanques, que pugui esdevenir una convocatòria de referència.
- 3.6. Caminades populars (Camí del Llobregat/ Camí de Sant Jaume).
- **4.5. Exposicions temporals** (àmbit temàtic llinatge dels Papiol, baronia i vincles feudals, Valentí Almirall i catalanisme...).
- **5.1. Aprofitar el fons de la col·lecció d'eines d'oficis tradicionals de l'Associació Museu del Papiol per organitzar exposicions temporals d'un any aproximat de durada, a l'espai resultant de la rehabilitació de l'edifici del vell Ajuntament, a partir d'eixos temàtics concrets, que puguin desvetllar processos participatius i generar projectes didàctics** a través de la implicació dels centres educatius del municipi i de la seva àrea més propera.
- 5.7. Activitats a l'entorn de les exposicions temporals organitzades a partir de la col·lecció de l'Associació Museu del Papiol.
- **6.1. i 6.2. Orientar la Festa de la Cirera cap als productes transformats de la cirera, en l'àmbit *delicatessen*: melmelades, confitures, xarops, licors, gelats, plats, amb l'objectiu de dotar-la de singularitat respecte a altres convocatòries similars. Traslladar-la a la tardor per evitar l'efecte *ombra* d'altres fires i festes al voltant de la cirera.**
- **6.5. Durant la quinzena prèvia a la Festa de la Cirera, promoure esdeveniments vinculats amb els transformats de la cirera: *show cookings*, conferències, tastos, etc.**
- 7.5. D'acord amb les parts implicades, **organitzar periòdicament vistes a empreses situades al terme municipal del Papiol, amb el propòsit de fomentar-ne el coneixement entre la població. En la mesura del possible, prioritzar aquelles empreses amb una certa projecció social i cultural, com seria el cas del taller d'orgues Gerhard Grenzing.**
- **7.6. Per mitjà d'un conveni amb la parròquia, recuperar els jardins de la Casa Rectoral com a recinte escènic per a activitats a l'aire lliure amb dimensió ciutadana, amb proximitat al Castell.**
- **9.6. Cursos de formació per a tècnics.**
- **9.7. Cursos de formació per a privats.**
- **9.8. Promoció d'iniciatives de guiatge privades.**

F. SERVEIS I GESTIÓ

- 1.3. Oferta de visites guiades (Escletxes/ Collserola).
- **2.10. Servei regular de guiatges al Cementiri Parc Roques Blanques**, a partir d'eixos temàtics com la sostenibilitat ambiental i la integració paisatgística.
- **3.5. Servei d'acollida a l'alberg a l'antic Molí Paperer o a la Sala Gran, concebut per a la demanda generada en els àmbits de l'excursionisme, el turisme social i el turisme escolar.**
- 4.4. Garantir horaris de visita els caps de setmana almenys a l'Ajuntament Vell i, si fos possible, al castell.
- 5.6. Garantir horaris d'obertura els caps de setmana i per mitjà de concertació prèvia a les exposicions de l'Associació Museu del Papiol.
- **7.2. Promoure visites regulars i esdeveniments al Taller d'Orgues Gerhard Grenzing.**
- **9.1. Creació d'una àrea de turisme al cartipàs municipal.**
- **9.2. Creació de la plaça de tècnic de turisme de perfil contractat laboral.**
- **9.3. Dotació pressupostària proporcional als objectius establerts en el Pla.**
- **9.4. Creació d'una comissió interdepartamental de turisme, presidida per l'alcalde, delegable en el regidor responsable. La comissió tindria una vessant política, amb la presència dels regidors, i una vessant tècnica, amb la presència de tècnics adscrits a les diferents àrees concernides: turisme, cultura/patrimoni, medi ambient, urbanisme, comerç...**
- **9.5. Creació d'un consell local de turisme, amb representació dels sectors vinculats: restauració, hostaleria, comerç, excursionisme, entitats culturals, ambientalistes, etc.**

G. VINCULACIÓ AMB MARQUES I PRODUCTES D'ABAST SUPRALOCAL I AMB XARXES

- 1.6. i 3.10. Xarxa Catalana de Senders.
- 1.7. Estudiar la **possible adscripció de les Escletxes a la marca Geoparc**, concedida per la UNESCO.
- 2.14. **Ruta de Cementiris Europeus (ASCE)**, reconeguda pel Consell d'Europa com a Itinerari Cultural Europeu.
- 3.10. Efectuar contactes amb la perspectiva d'**associar els municipis del Camí de Sant Jaume de Barcelona a Montserrat.**
- **3.10. Memorial Democràtic (inundacions al Baix Llobregat durant el franquisme).**
- **3.9. Vincular el municipi a la futura marca Camí del Llobregat.**
- 4.7. Explorar possibilitats d'**associar els diferents municipis amb castells de frontera** del Baix Llobregat i el Garraf als que ja fan servir aquesta marca a l'Anoia, la Segarra (castells de Sió) i a la Noguera i el Pallars Jussà (Ruta Arnau Mir de Tost).
- **4.8. Fundació Castells Culturals de Catalunya.**
- **7.8. Indústria Viva (XATIC).**

H. COMUNICACIÓ MÀRQUETING (RESUM)

- Crear un **portal telemàtic de turisme** del Papiol, categoritzat per productes i per públics i amb un pes destacat dels continguts experiencials.
- **1.8. Crear una imatge de destinació sostenible i ecològica.**
- **2.16., 3.12., 6.9. i 7.10.** Impulsar la presència del Papiol en plataformes mediàtiques especialitzades en àmbits com el turisme geològic, el turisme funerari, l'enogastronomia, el Camí de Sant Jaume, el Parc del Riu Llobregat, etc., i en publicacions i webs especialitzades: *Descobrir, Viajar, Descobrir cuina, Rural.cat, El Gourmet Català.cat, Gastroteca.cat, Festa Catalunya, Festes Catalunya, Festes.org, Festa.cat, Surtdecasa.cat*, etc.
- 2.5. Crear un producte de marca a l'entorn del cementiri i de la zona d'Especial Protecció Acústica (ZEPCA).
- **7.4 . Crear un producte de marca a l'entorn de les activitats esportives i els esdeveniments festius del Papiol, per tal de promoure'n la projecció** com a elements de cohesió social, d'identitat i de coneixença del municipi de portes enfora.

I. CONCERTACIÓ I PARTICIPACIÓ (RESUM)

- Promoure la cooperació amb **entitats i col·lectius locals**: Associació Excursionista les Escletxes, Bici Muntanya del Papiol, Grup Excursionista del Papiol, Esplai Pa amb Tomàquet, Club de Bici de Muntanya del Papiol, Associació Museu del Papiol, Associació Setmana Cultural del Papiol, Associació Excursionista les Escletxes, Associació Patrimoni del Papiol, Associació de Pagesos del Papiol, Unió de Comerciants i Serveis del Papiol, Consell del Poble, Unió Esportiva El Papiol, Club Arquers del Papiol, Club d'Handbol El Papiol, Club de Bàsquet del Papiol, Club de Tennis El Papiol, Esport Base del Papiol, Orange Club Esportiu del Papiol, Grup de Diables del Papiol, Societat Coral La Perdiu, Esbart Dansaire Infantil del Papiol, Casal de la Dona, Tradicions i Costums del Papiol i Grallers i Timbalers del Papiol.
- Promoure consensos en matèria turística a través del **Consell del Poble**, com a instrument de participació.

J. PAQUETS TURÍSTICS RESULTANTS DELS PRODUCTES PROPOSATS

1. **El Papiol, portal de Collserola (I):** Ajuntament vell + les Escletxes + Parc Natural de la Serra de Collserola + senders + Puig Madrona + ermita de la Salut.
2. **El Papiol, portal de Collserola (II):** Ajuntament vell + cementiri Parc Roques Blanques + *bosc de la calma* + Galeria de Quars/ mina Berta + Parc Natural de la Serra de Collserola.
3. **El Papiol, Camí del Llobregat/ Camí de Sant Jaume:** Ajuntament vell + tram del Camí del Llobregat + tram del Camí de Sant Jaume + Molí Paperer/ Casa Gran + Molí de l'Argemí + Casa de l'Aigua.
4. **El Papiol: del naixement de Catalunya al naixement del catalanisme:** Castell + Ajuntament vell (centre d'interpretació) + Casa Rectoral.
5. **Cireres amb regust d'història:** Festa de la Cirera + Castell + Ajuntament vell (centre d'interpretació).
6. **El Papiol: art i oficis:** mostra d'oficis d'abans (Museu del Papiol) + Taller d'Orgues Gerhard Grenzing.

K. ALTRES INICIATIVES

- 2.8. Encarregar un estudi geològic sobre la **viabilitat d'una possible explotació municipal d'aigües termals, a partir de l'aqüífer hidrotermal.**

3. ESTRATÈGIA DE MERCATS

A partir de l'anàlisi efectuada, s'identifiquen a continuació els *targets* o mercats objectius per a cadascun dels productes turístics que han estat proposats per al Papiol. Per tal de facilitar la ulterior presa de decisions pel que fa a accions de promoció i comercialització, els esmentats *targets* es presenten desglossats en dues categories: **mercats potencials geogràfics** i **mercats potencials sociodemogràfics**. Amb el propòsit d'aportar elements de gestió, per a cada mercat potencial també han estat identificats els respectius **agents operadors de mercat**, als quals es reconeix la funció de proveïdors i/o intermedaris. Els diferents *targets* apareixen agrupats en deu segments d'oferta turística que tot seguit definim:

1. **Turisme actiu i de natura:** presenta una finalitat recreativa o de lleure amb el medi natural amb un component esportiu d'intensitat física variable; té com a motivacions principals el coneixement i/o interpretació de la natura, la pràctica de l'esport, portar un estil de vida saludable i la superació personal.
2. **Turisme enogastronòmic:** oferta turística basada en la simbiosi entre sectors com l'agrari, vitícola, ramader, pasquer i productiu, amb la perspectiva de crear un producte gastronòmic singular, divers i experiencial, amb un pes important dels productes de la terra i de la pròpia tradició culinària.
3. **Turisme cultural:** desplaçaments la motivació principal dels quals és de caràcter cultural: visites al patrimoni, a equipaments museístics, assistència a esdeveniments culturals rellevants, a seminaris, a tallers específics, etc.
4. **Turisme industrial:** viatges en què la motivació principal és el coneixement de l'activitat econòmica, tant des del punt de vista històric com actual, considerant tant els aspectes estrictament turístics, com econòmics, sociològics i antropològics.
5. **Turisme escolar:** viatges realitzats col·lectivament, organitzats pels centres escolars en el marc del cicle educatiu; també inclou visites de joves escolars a punts concrets com a part del seu programa d'educació i de formació.
6. **Turisme religió-espiritual:** fa referència a aquells visitants que es desplacen per participar en un acte religiós o visitar espais sagrats; durant el viatge també poden participar en altres activitats.
7. **Turisme esportiu i stages esportius:** ofereix un seguit de serveis especialitzats al visitant que practica alguna activitat esportiva o participa en algun *stage* esportiu. Inclou concentracions de pretemporada d'equips professionals o amateurs de nivell que busquen un entorn adequat per a la seva posada en forma física i tècnica.
8. **Turisme d'esdeveniments:** motivat per esdeveniments d'àmbit popular, tradicional, folklòric o esportiu, que tenen lloc en moments assenyalats durant un breu període de temps, amb capacitat d'atracció fora del municipi.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

9. **Touring independent:** turisme autogestionat pels mateixos usuaris, de manera independent, al marge dels *tourings* organitzats; inclou la major part de les sortides de proximitat de cap de setmana. Inclou també com a modalitat la tipologia de turistes *of-beat*, usuaris als quals els agrada sortir de les rutes tradicionals i estàndard.
10. **Day trips:** visites d'un dia de durada, sense pernoctació, per motius lúdics i recreacionals (compres, gastronomia, vistes, passeigs, museus, espectacles...) al Papiol per als residents a la seva àrea d'influència.

SEGMENT D'OFERTA TURÍSTICA	PRODUCTES PROPOSATS	MERCAT POTENCIAL GEOGRÀFIC	MERCAT POTENCIAL SOCIODEMOGRÀFIC	AGENTS OPERADORS DE MERCAT
TURISME ACTIU I DE NATURA	-El Papiol, portal de Collserola.	Residents de tot Catalunya.	-Familiar. -Escolar. -Grups excursionistes. -Gent gran. -Turistes independents (<i>of-beat</i>).	-Empreses de turisme i natura. -Turisme de Barcelona. -RENFE. -Associacions i casals de gent gran. -Clubs i entitats esportives.
TURISME GASTRONÒMIC	-Delícies de Cirera/ Cirerània	-Residents del Baix Llobregat. -Residents de l'Àrea Metropolitana.	-Població urbana de classe mitjana: parelles joves, madures o sèniors, famílies amb fills. -Gent gran.	-Agències turístiques especialitzades en enogastronomia. -Turisme de Barcelona. -RENFE. -Associacions i casals de gent gran. -Agències especialitzades en gent gran.
TURISME CULTURAL	-Del naixement de Catalunya al naixement del catalanisme. -Oficis d'abans. -"Roques Blanques, la serra de la calma".	-Residents del Baix Llobregat. -Residents a l'Àrea Metropolitana. -Residents de tot Catalunya.	-Familiar. -Escolar (Primària, Secundària i Batxillerat). -Grups culturals. -Grups d'interès. -Gent gran.	-Empreses de guiatge cultural. -Associacions i entitats culturals. -Turisme de Barcelona. -RENFE. -Associacions i casals de gent gran. -Agències especialitzades en gent gran.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

TURISME INDUSTRIAL	-Altres productes.	-Residents del mateix municipi. -Residents del Baix Llobregat. -Residents de l'Àrea Metropolitana.	-Familiar. -Escolar (Primària, Secundària i Batxillerat). -Grups culturals. -Grups d'interès. -Gent gran.	-Agències especialitzades en turisme escolar. -Centres educatius del Baix Llobregat i de l'Àrea Metropolitana. -Associacions i casals de gent gran. -Agències especialitzades en gent gran. -Turisme de Barcelona. -RENFE.
TURISME ESCOLAR	-Camí del Llobregat/ Camí de Sant Jaume. -El Papiol, portal de Collserola. -Del naixement de Catalunya al naixement del catalanisme. -Oficis d'abans.	-Centres educatius del Baix Llobregat. -Centres educatius de l'Àrea Metropolitana. -Centres educatius de la resta de Catalunya.	-Escolar (Primària, Secundària i Batxillerat).	-Agències especialitzades en turisme escolar. -Centres educatius del Baix Llobregat i de l'Àrea Metropolitana. -Associacions de Mares i Pares d'Alumnes (AMPA). -RENFE.
TURISME RELIGIÓS-ESPIRITUAL	-“Roques Blanques, la serra de la calma”.	-Residents del Baix Llobregat. -Residents de l'Àrea Metropolitana. -Residents de la resta de Catalunya. -Turistes forans.	-Familiar. -Gent gran. -Grups d'interès. -Grups organitzats.	-Establiments hotelers del Baix Llobregat i de l'Àrea Metropolitana. -Turisme de Barcelona. -RENFE.
TURISME ESPORTIU	-Camí del Llobregat/ Camí de Sant Jaume. -Altres productes.	-Residents del Baix Llobregat. -Residents de l'Àrea Metropolitana.	-Equips i entitats esportives. -Públic individual d'esdeveniments esportius. -Públic escolar i universitari.	-Clubs i entitats esportives. -Empreses de turisme i natura.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

<p>TURISME D'ESDEVENIMENTS</p>	<p>-Delícies de Cirera/ Cirerània.</p>	<p>-Residents del Baix Llobregat. -Residents de l'Àrea Metropolitana. -Residents de la resta de Catalunya.</p>	<p>-Familiar. -Grups organitzats. -Turistes independents (<i>of-beat</i>).</p>	<p>-Establiments hotelers del Baix Llobregat i de l'Àrea Metropolitana. -RENFE. -Turisme de Barcelona.</p>
<p>"TOURING" INDEPENDENT I "OF-BEAT"</p>	<p>-Camí del Llobregat/ Camí de Sant Jaume. -Del naixement de Catalunya al naixement del catalanisme. -Delícies de Cirera/ Cirerània. -"Roques Blanques, la serra de la calma".</p>	<p>-Residents de tot Catalunya. -Turistes forans independents.</p>	<p>Turistes independents (<i>of-beat</i>).</p>	<p>-Establiments hotelers del Baix Llobregat. -Turisme de Barcelona. -RENFE. -Portals turístics.</p>
<p>"DAY TRIPS"</p>	<p>-Del naixement de Catalunya al naixement del catalanisme. -"Roques Blanques, la serra de la calma".</p>	<p>-Residents del Baix Llobregat. -Residents de l'Àrea Metropolitana. -Turistes forans allotjats a Barcelona i el seu entorn (inclou turisme de negocis).</p>	<p>-Grups organitzats. -Familiar. -Gent gran.</p>	<p>-Establiments hotelers del Baix Llobregat. -Tour operadors. -Agències especialitzades en gent gran. -Associacions i casals de gent gran. -Associacions i entitats culturals. -Empreses de guiatge cultural.</p>

L'estratègia de mercats que s'acaba d'exposar es correspon amb l'**ordre de prioritats sobre captació de públics potencials** que tot seguit es mostra, destinat a delimitar l'abast de les accions de promoció i comercialització que s'emprenguin en el futur:

Prioritat 1	Aconseguir que els mateixos veïns i veïnes del Papiol actuïn de prescriptors dels propis actius turístics i patrimonials del municipi, a través de les respectives xarxes de relacions interpersonals (familiars, amistats, coneixences...).
Prioritat 2	Assolir que el Papiol esdevingui una destinació habitual entre la població resident al Baix Llobregat, prenent en part com a base els fluxos ja existents al territori.
Prioritat 3	Captar visitants procedents del conjunt de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, entès com el <i>hinterland</i> natural del Papiol, tant per la proximitat geogràfica, com pels lligams socials i humans que s'hi donen i la mobilitat que s'hi registra.
Prioritat 4	Situar el Papiol en l'òrbita de productes d'àmbit nacional com el Camí del Llobregat, o bé vinculats a fenòmens com el turisme religiós i cultural, amb capacitat d'atracció d'amplis segments de públic.

Aquest ordre de prioritats recolza, al seu torn, en la identificació de les **categories de públics** següents, les quals formarien part del mercat potencialment motivable en una etapa incipient i primerenca del desenvolupament del Papiol com a destinació turística:

Categoria 1	Públic familiar (parelles joves amb fills).
Categoria 2	Sèniors (jubilats, associacions de gent gran...).
Categoria 3	Públic infantil i juvenil (centres educatius, esplais...).
Categoria 4	Grups d'interès.
Categoria 5	Turistes de perfil independent.

4. ESTRATÈGIA DE POSICIONAMENT

En aquest apartat s'intenta determinar com volem que sigui percebut el municipi pel mercat potencial respecte a la competència, a partir de tres eixos:

- a) El benefici principal que el client obtindrà per la tria que ha fet.
- b) Els avantatges diferencials que el municipi pot oferir respecte a la competència.
- c) La imatge que hom pretén transmetre del municipi al mercat.

BENEFICI PRINCIPAL	El Papiol és un municipi que, malgrat estar enclavat dins l'Àrea Metropolitana de Barcelona, ha sabut conservar el seu perfil de poble, vinculat a la preservació d'un patrimoni natural i històric, un paisatge i un context social i humà, associats al concepte de tranquil·litat i qualitat de vida a prop de Barcelona . Tot plegat el situa en una posició avantatjosa per esdevenir un pol d'atracció turística dins l'àmbit metropolità.
AVANTATGES DIFERENCIALS	<ul style="list-style-type: none">▪ Proximitat i bona comunicació amb Barcelona i la seva àrea d'influència.▪ Entorn natural del Llobregat, amb possibilitats de combinar el turisme actiu i de natura amb la pràctica de l'esport.▪ Entorn d'interès geològic i paleontològic excepcional, en el marc del Parc Natural de la Serra de Collserola (les Escletxes, Mina Berta, etc.).▪ Existència del Castell, testimoni de la història medieval rellevant per la seva espectacularitat i monumentalitat, i singular per la vinculació amb la figura de Valentí Almirall com a <i>pare</i> del catalanisme.▪ Singularitat del cementiri de Roques Blanques, per la seva originalitat i el seu atractiu paisatgístic.
PER IMATGE	<ul style="list-style-type: none">▪ Elements icònics: Castell, les Escletxes, Festa de la Cirera...▪ Camí del Llobregat/ Camí de Sant Jaume.▪ Relat històric sobre la nissaga dels Papiol i sobre Valentí Almirall.

DIAGRAMA COST-IMPACTE

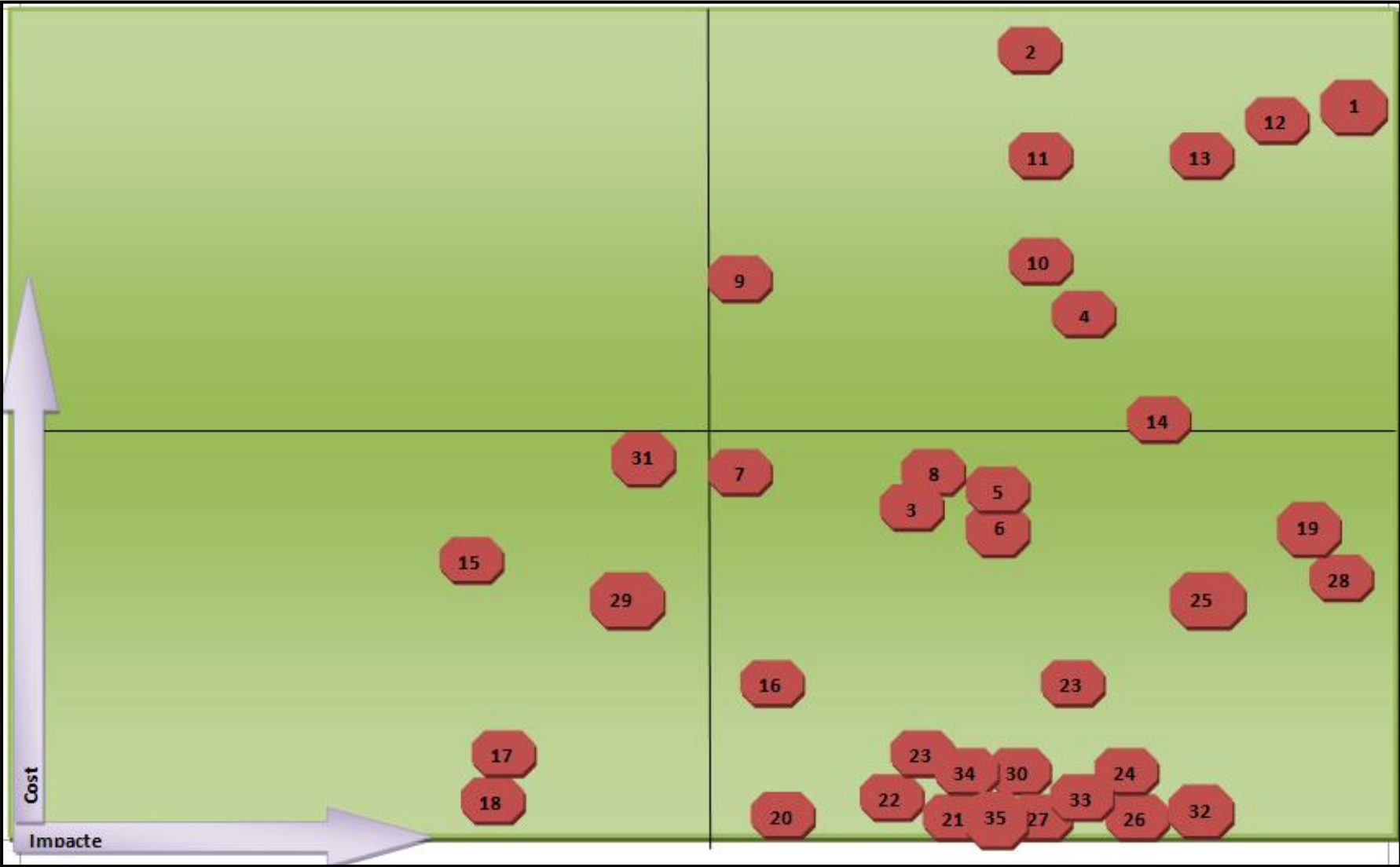
S'agrupen a continuació les actuacions més rellevants per mitjà d'un diagrama cost-impacte en el qual, a partir d'aquestes dues variables, s'intenta establir un ordre de prioritats que haurà de servir de base per definir més endavant les fases d'actuació derivades del pla.

Núm. ordre	Actuació
1	Adequació edifici Ajuntament vell.
2	Habilitació alberg turístic.
3	Habilitació espai exterior Casa Rectoral.
4	Adequació conjunt ZEPCA-Roques Blanques- <i>bosc terapèutic</i> .
5	Habilitació estació turística a les Escletxes.
6	Habilitació estació turística sector "serra de la calma"-Galeria de Quars.
7	Habilitació punts d'informació a la Casa de l'Aigua i al Molí de l'Argemí.
8	Pla de senyalística.
9	Adequació Galeria de Quars.
10	Millora de la connectivitat amb el riu.
11	Habilitació connectivitat entre les dues lleres del riu.
12	Habilitació espai de centralitat urbana i eix comercial.
13	Habilitació aparcament dissuasori.
14	Millora accessibilitat entre l'Estació de RENFE el nucli urbà.
15	Promoció del turisme a través del ferrocarril.
16	Programa d'exposicions temporals anuals Museu del Papiol.
17	Creació producte experiencial "bosc de la calma".
18	Esdeveniment per Tots Sants al cementiri Parc Roques Blanques.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

19	Reorientació Festa de la Cirera.
20	Programa visites indústria viva.
21	Cursos formatius per a tècnics.
22	Cursos formatius per a operadors privats.
23	Implementació servei regular de guiatges, visita i acollida.
24	Creació Àrea Municipal de Turisme.
25	Consolidació plaça de tècnic/a municipal de turisme.
26	Creació Comissió Interdepartamental de Turisme.
27	Creació Consell Local de Turisme.
28	Creació portal telemàtic de turisme.
29	Creació imatge destinació sostenible.
30	Creació de paquets turístics.
31	Encàrrec estudi geològic sobre l'aprofitament de l'aqüífer hidrotermal.
32	Promoció xarxa Camí del Llobregat/ Portals de Collserola.
33	Promoció xarxa Castells de Frontera Llobregat i altres xarxes de castells d'àmbit català.
34	Inserció Ruta Cementiris Europeus.
35	Presència en plataformes mediàtiques especialitzades.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

FASES D'ACTUACIÓ

De resultes de l'anàlisi del diagrama precedent, es presenta tot seguit una proposta de fases d'actuació que hauria de servir de base per a un posterior calendari de treball:

PRIMERA FASE		
Núm. ordre	Núm. diagrama	Actuació
1	1	Adequació edifici Ajuntament vell.
2	5	Habilitació estació turística a les Escletxes.
3	8	Pla de senyalística (1ª etapa).
4	12	Habilitació espai de centralitat urbana i eix comercial.
5	13	Habilitació aparcament dissuasori.
6	19	Reorientació Festa de la Cirera.
7	23	Implementació servei regular de guiatges, visita i acollida.
8	25	Consolidació plaça de tècnic/a municipal de turisme.
9	26	Creació Comissió Interdepartamental de Turisme.
10	28	Creació portal telemàtic de turisme.
11	32	Promoció xarxa Camí del Llobregat/ Portals de Collserola.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

SEGONA FASE		
Núm. ordre	Núm. diagrama	Actuació
1	3	Habilitació espai exterior Casa Rectoral.
2	4	Adequació conjunt ZEPCA-Roques Blanques- <i>bosc terapèutic</i> .
3	6	Habilitació estació turística sector "serra de la calma"-Galeria de Quars.
4	8	Pla de senyalística (2ª etapa).
5	14	Millora accessibilitat entre l'Estació de RENFE el nucli urbà.
6	15	Promoció del turisme a través del ferrocarril.
7	16	Programa d'exposicions temporals anuals Museu del Papiol.
8	24	Creació Àrea Municipal de Turisme.
9	27	Creació Consell Local de Turisme.
10	30	Creació de paquets turístics.
11	33	Promoció xarxa Castells de Frontera Llobregat i altres xarxes de castells d'àmbit català.
12	35	Presència en plataformes mediàtiques especialitzades.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

TERCERA FASE		
Núm. ordre	Núm. diagrama	Actuació
1	2	Habilitació alberg turístic.
2	7	Habilitació punts d'informació a la Casa de l'Aigua i al Molí de l'Argemí.
3	9	Adequació Galeria de Quars.
4	10	Millora de la connectivitat amb el riu.
5	11	Habilitació connectivitat entre les dues lleres del riu.
6	17	Creació producte experiencial "bosc de la calma".
7	18	Esdeveniment per Tots Sants al cementiri Parc Roques Blanques.
8	20	Programa visites indústria viva.
9	21	Cursos formatius per a tècnics.
10	22	Cursos formatius per a operadors privats.
11	29	Creació imatge destinació sostenible.
12	31	Encàrrec estudi geològic sobre l'aprofitament de l'aqüífer hidrotermal.
13	34	Inserció Ruta Cementiris Europeus.

BIBLIOGRAFIA

ANDRÉS ROVIRA, J. (1950): "La colección monográfica de la Mina Berta de Papiol", *Arrahona*, núm. 1-2, Sabadell, Museo de la Ciudad de Sabadell.

BALLART, Josep (1997): *El patrimonio histórico y arqueológico: valor y uso*, Barcelona, Ariel.

--, JUAN TRESERRAS, Jordi (2001): *Gestión del patrimonio cultural*, Barcelona, Ariel.

CARRERAS MONFORT, Cèsar, MUNILLA CABRILLANA, Glòria (2001): *Gestió del patrimoni històric*, Barcelona, Universitat Oberta de Catalunya.

-- et al. (2004): *Interpretació ambiental i del patrimoni: comunicar, participar, gaudir. Fonaments i marc conceptual de la interpretació*, Barcelona, Universitat Oberta de Catalunya-Universitat de les Illes Balears.

DD. AA. (2007⁰⁸): *Mapa nacional dels recursos turístics intangibles de Catalunya*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

DD. AA. (2010): *116 icones turístiques de Catalunya*, Barcelona, Generalitat de Catalunya.

DD. AA. (2010): *El potencial econòmic del turisme a l'Alt Penedès, el Baix Llobregat i el Garraf*, Barcelona, Cambra de Comerç de Barcelona.

DD. AA. (2016): *Turisme al Baix Llobregat. A un salt de Barcelona. Pla estratègic 2016*, Sant Feliu de Llobregat, Consorci de Turisme del Baix Llobregat.

DD. AA.(1996): *L'Abans. El Papiol. Recull gràfic*, el Papiol, Efadós Editorial.

DÍAZ BADIA, Carles (2011): *Caracterització geotècnica. Mina Berta (Vallès Occidental)*, Manresa, Escola Politècnica Superior d'Enginyeria de Manresa-Universitat Politècnica de Catalunya.

DONAIRE, José Antonio (2008): *Turisme cultural. Entre l'experiència i el ritual*, Girona, Edicions Vitel·la.

FAURA I CASANOVAS, Esteve (1999): *L'ahir i l'avui del Papiol*, el Papiol, Ajuntament del Papiol-Efadós Editorial.

FIGUERES, Josep M. (2004): *Valentí Almirall. Forjador del catalanisme polític*, Barcelona, Generalitat de Catalunya.

FORCADA I SALVADÓ, Ignasi (2004): *Itineraris per Collserola*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Guia local de valoració turística. Orientacions per a la identificació i la creació de productes turístics a escala local (2011), Barcelona, Departament d'Empresa i Ocupació-Generalitat de Catalunya.

GRANDIA BORRÀS, Fidel (2000) "Geòtop 337. Pedrera Berta (Vallès Occidental)", Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Medi Ambient i Habitatge.

GUTIÉRREZ-CORTINES CORRAL, Cristina, ed. (2002): *Desarrollo sostenible y patrimonio histórico y natural: una nueva mirada hacia la renovación del pasado*, Santander, Fundación Marcelino Botín.

LÓPEZ PALOMEQUE, Francesc, ed. (2009): *Directrius per a l'articulació d'una oferta turística integral vinculada al riu Llobregat (comarques del Berguedà, Bages i Baix Llobregat)*, Barcelona, Universitat de Barcelona.

MATA I PERELLÓ, Josep M. (1990): *Els minerals de Catalunya*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

MARTÍ ALBANELL, Frederic (1992²⁶): *Notes històriques del Papiol*, Castellbó, Ajuntament del Papiol.

MATEOS FUERTES, Daniel, LLAMAZARES TORICES, José M^a (2006): "Turismo fluvial: actividad lúdica y económica", *Congreso Homenaje al Douro/ Duero y sus ríos: memoria, cultura y porvenir*, Zamora, Fundación Nueva Cultura del Agua.

MONTORIOL POU, J. (1964): *Estudio del yacimiento de fluorita "Mina Berta" de Sant Cugat del Vallés*, tesi doctoral, Barcelona, Universitat de Barcelona.

ORIVE ORTEGA, Alain (2011): *Galceran de Papiol*, Sant Feliu de Llobregat, Edicions del Llobregat.

A Practical Guide to Tourism Destination Management (2007), Madrid, United Nations World Tourism Organisation.

PARDO ABAD, Carlos J. (2010): "El patrimonio industrial en España: análisis turístico y significado territorial de algunos proyectos de recuperación", *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, núm. 53, pp. 239-264, Madrid, Asociación de Geógrafos Españoles.

PEÑARROYA, Montserrat (2010): *Màrqueting electrònic per al turisme cultural*, Girona, Edicions Vitel·la.

PÉREZ DE PEDRO, Pau (2010): "La pedrera Berta, un altre Garraf és possible", *El Punt Avui*, 7 de març.

Pla d'implementació dels recursos turístics intangibles de Catalunya (2010), Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

Pla especial de protecció i catàleg del patrimoni arquitectònic i arqueològic del Papiol, el Papiol, Ajuntament del Papiol.

RECAÑO VALVERDE, Joaquín (1999): "La immigració de la resta d'Espanya al Baix Llobregat. L'onada migratòria dels anys seixanta i setanta", dins

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Materials del Baix Llobregat, núm. 5, Sant Feliu de Llobregat, Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat.

ROCA, Adriana (2014): "El impacto ambiental de la Pedrera Berta irrita a Sant Cugat, Rubí, Valldoreix y El Papiol", *La Vanguardia*, 17 de març.

ROSELLÓ CERZUELA, David (2004): *Diseño y evaluación de proyectos culturales*, Barcelona, Ariel.

STOA. Patrimoni, Turisme, Museografia (2010): *Pla de desenvolupament i gestió del conjunt de productes turístics al Bages i al Baix Llobregat. Orientacions relatives al projecte de desenvolupament turístic del riu*

Llobregat, Barcelona, Consell Comarcal del Bages-Departament d'Innovació, Universitats i Empresa (Generalitat de Catalunya).

Turisme Baix Llobregat. A un salt de Barcelona. Pla estratègic 2016, Consorci de Turisme del Baix Llobregat.

VALLESPÍN, Ivanna (2010): "La vieja mina de hierro de Collserola", *El País*, 2 de març.

VALL-LLOBERA, Francesc (2009): *La immigració occitana a Catalunya de la fi del segle XV al començament del XVIII*, Barcelona, Institut Nova Història.

Webgrafia

Aigües de Barcelona:

www.aiguesdebarcelona.cat

Associació Museu del Papiol:

<http://museudelpapiol.blogspot.com.es/>

Ajuntament del Papiol:

www.svh.cat/

Àrea Metropolitana de Barcelona:

www.amb.cat

Casal de la Dona del Papiol:

<http://casaldonapapiol.blogspot.com.es/>

Cementiri Parc Roques Blanques:

<http://parc-roquesblanques.com/>

Club Esportiu Bàsquet El Papiol:

<http://www.basquetcatala.cat/club/081551/02>

Complex Esportiu Municipal El Papiol:

www.cempapiol.cat

Diputació de Barcelona:

www.diba.cat

Esport Base del Papiol:

www.esportbasedelpapiol.com

PLA ESTRATÈGIC DE TURISME DEL PAPIOL

Galeria de Minerals de Catalunya:

www.minerals.cat

Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya:

www.icgc.cat

Institut Català d'Estadística:

www.idescat.cat

Mineralcat. Mines i minerals:

<http://mineralcat.blogspot.com.es/>

MinerAtlas:

www.mneratlas.com

Turisme i agenda prop de Barcelona (Diputació de Barcelona):

www.barcelonaesmoltmes.cat

El camp a casa. La Botiga del Parc Agrari del Baix Llobregat:

www.elcampacasa.com/productors/cercador

Consell Comarcal del Baix Llobregat:

<http://www.elbaixllobregat.cat>

Consorci de Turisme del Baix Llobregat:

www.turisme Baix Llobregat.com

Festa Catalunya:

www.festacatalunya.cat

Festes.org:

www.festes.org

Inventari del Patrimoni Cultural Català:

http://cultura.gencat.cat/ca/departament/estructura_i_adreces/organismes/dgpc/temes/Informacio_i_Documentacio/Inventari-del-Patrimoni-Cultural-Catala/

Gran Enciclopèdia Catalana:

www.enciclopedia.cat

Grup de Diables del Papiol:

<https://ca-es.facebook.com/grupDiablesDelPapiol/>

Observatori de Turisme del Baix Llobregat:

<http://turisme.elbaixllobregat.cat/observatori-de-turisme>

Parc Natural de la Serra de Collserola:

<http://parcs.diba.cat/web/collserola/>

Plataforma Cívica per a la Defensa de Collserola:

www.collserola.org

Societat Coral la Perdiu:

<http://www.josepanselmclave.cat/index.php/corals/anoia-baix-llobregat/27-societat-coral-la-perdiu-cor-infantil-els-rossinyols-novells>

Taller d'orgues Gerhard Grenzing:

www.grenzing.com

AGRAÏMENTS

Nom i cognoms	Organització	Càrrec
Joan Borràs i Alborch	Ajuntament del Papiol	Alcalde i regidor d'Urbanisme
Jordi Bou i Compte	Ajuntament del Papiol	Primer tinent d'alcalde i regidor d'Obres, Serveis i Cultura
Albert Querol i Lacarte	Ajuntament del Papiol	Segon tinent d'alcalde i regidor d'Hisenda, Medi Ambient i Mobilitat
Montse Garcés i Gómez	Ajuntament del Papiol	Tercera tinent d'alcalde i regidora de Serveis Socials, Esports, Turisme i Igualtat
Antoni Majó i Amigó	Ajuntament del Papiol	Cap de Protocol
Virgínia Oliveira Errecart	Ajuntament del Papiol	Tècnica de Comunicació
Marta Serradell López	Ajuntament del Papiol	Tècnica de Turisme
Mireia Monfort Soria	Consell Comarcal del Baix Llobregat	Consellera comarcal de Turisme
Laura García Ureña	Consorci de Turisme del Baix Llobregat	Coordinadora
Manel Bofarull Mora	Particular	
Daniel Bou	Particular	
Olga Cervelló	Particular	
Paquita Maranges	Particular	
Sergi Palacios	Particular	
Eduard Serra	Particular	